

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

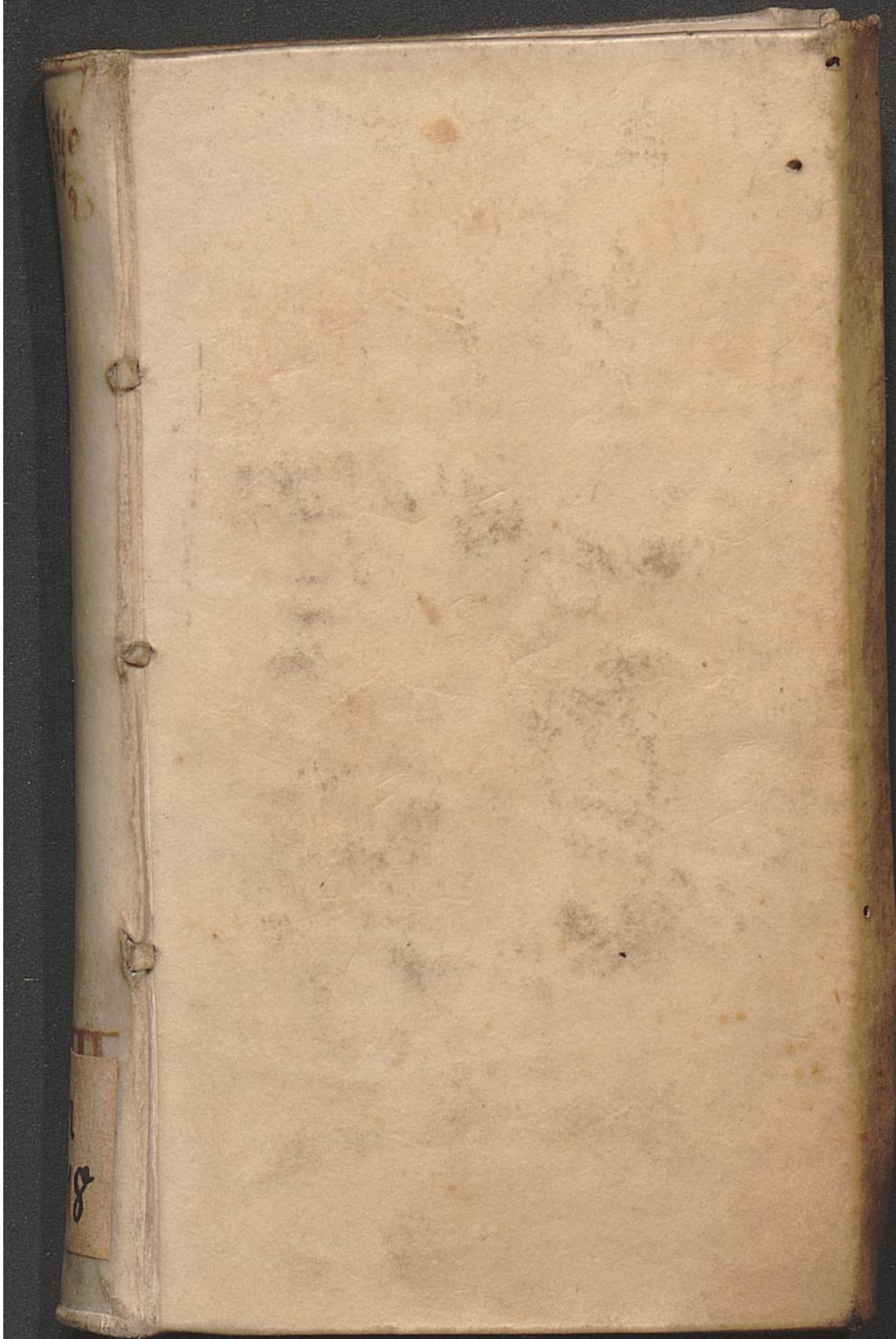
Universitätsbibliothek Paderborn

Afflictio Consolans, Seu Svccincta Non Minvs Ac Clara Methodvs

Wintrich, Victor

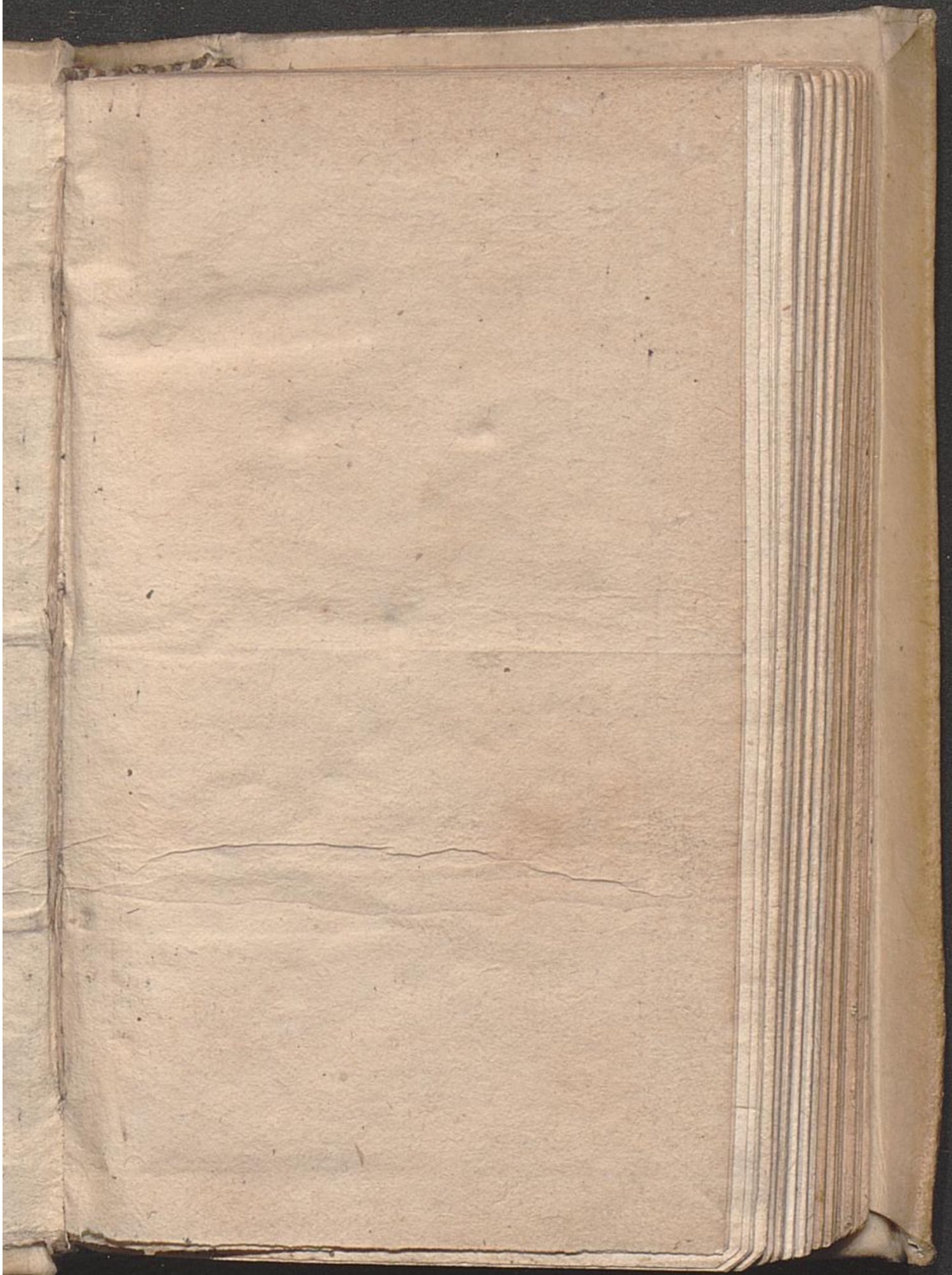
Coloniæ, 1644

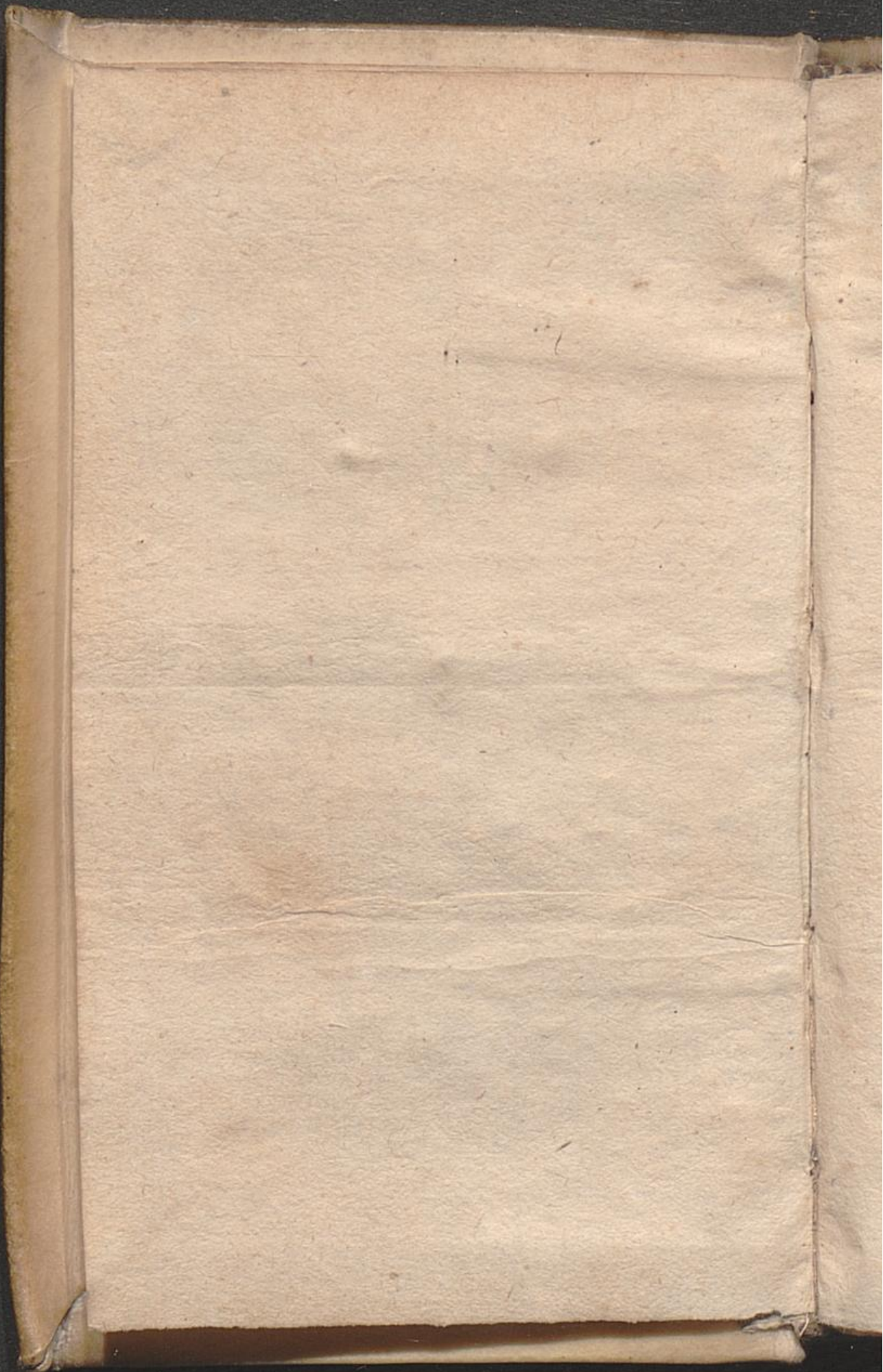
[urn:nbn:de:hbz:466:1-45734](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45734)

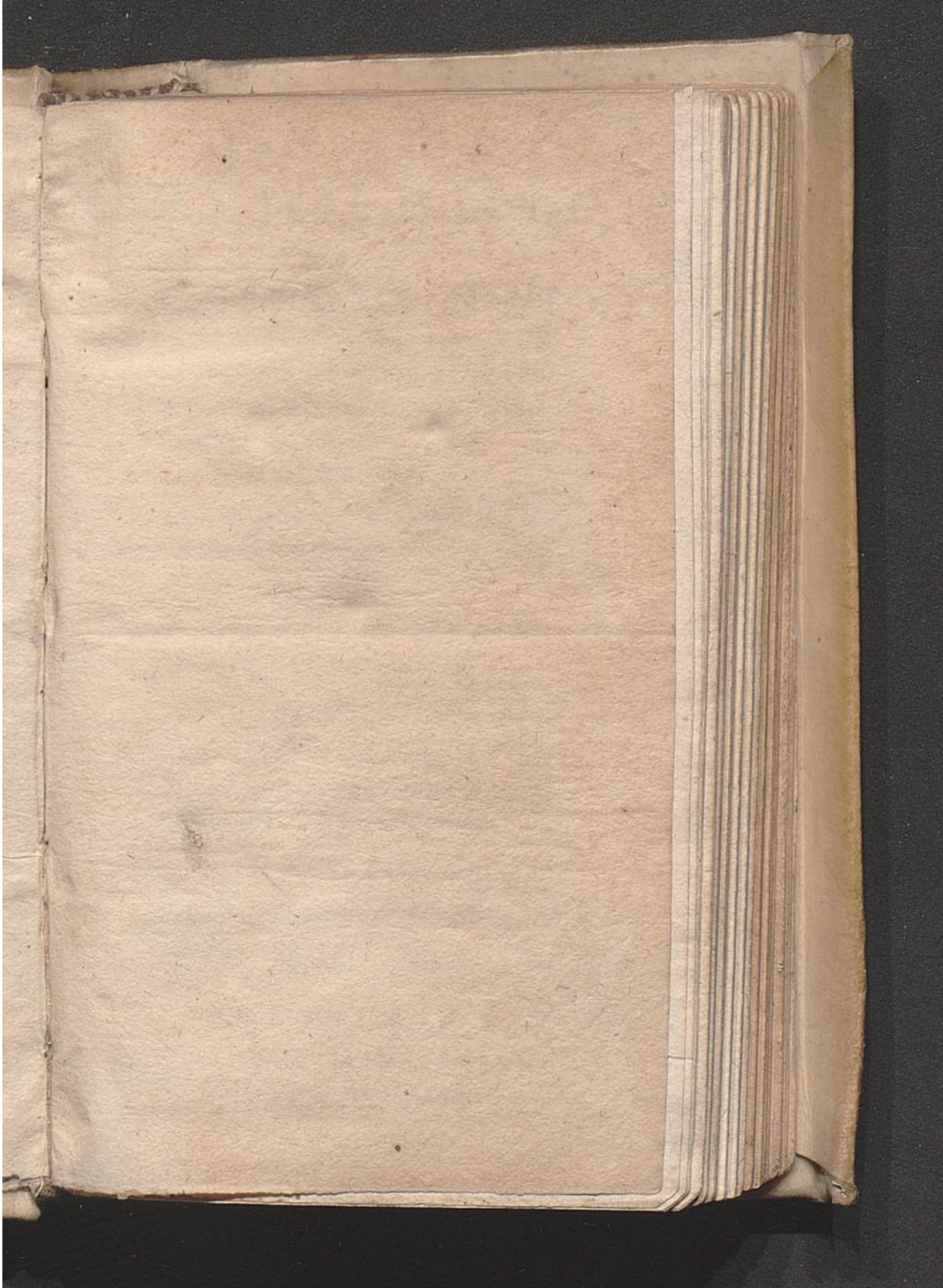

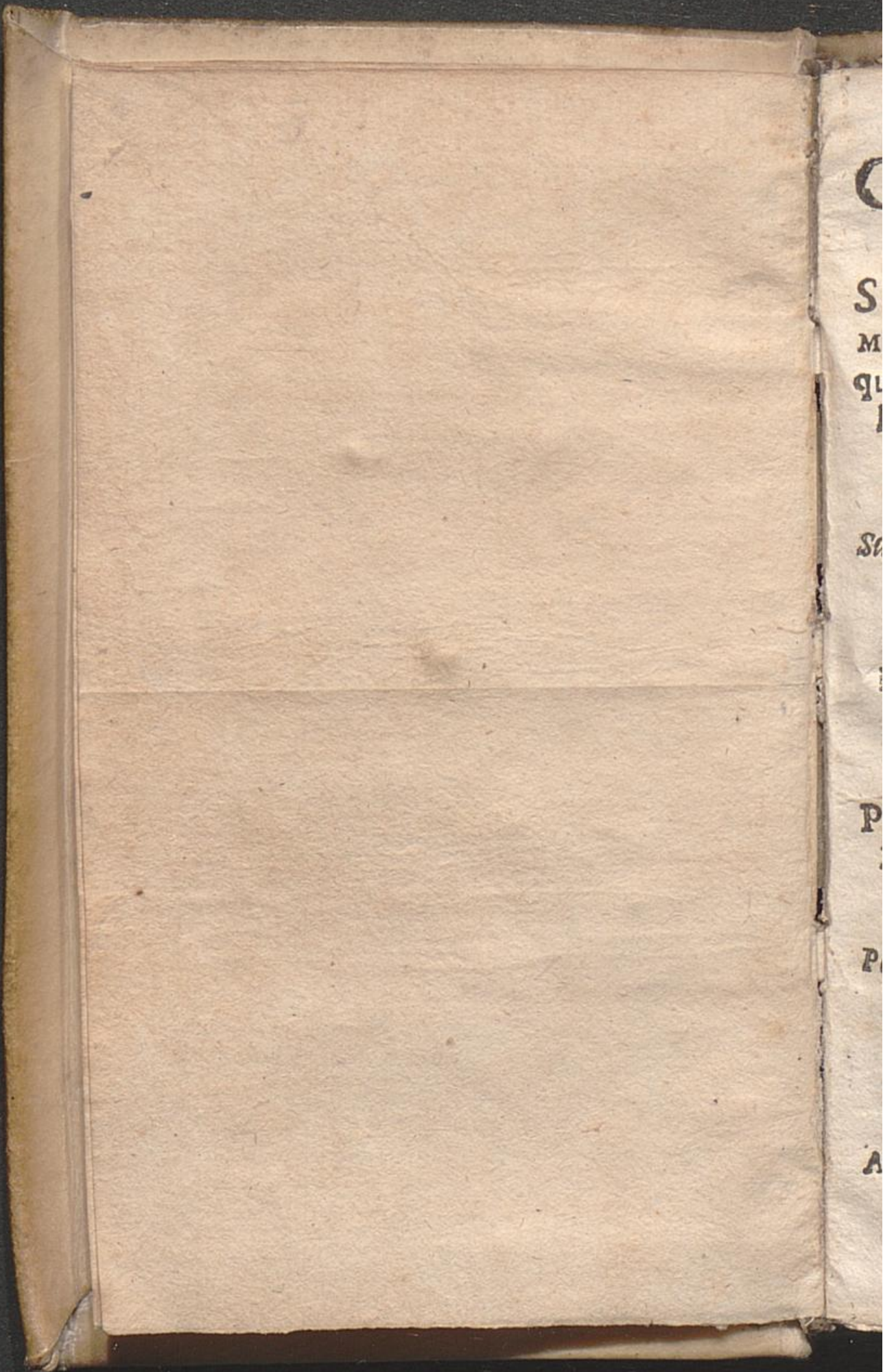
Th. 2618,

f. III
3.

AFFLICTIO
CONSOLANS,

Seu

SVCCINCTA NON

MINVS AC CLARA METHODVS,
qua quilibet Christi fidelis, ærumnoso
hoc tempore, è summis suis miserijs,
maximam haurire valeat
consolationem; vt

*Sugar mel de petra, oleumq; de saxo
durissimo. Deut. 32. v. 13.*

Vnà cum

BENEDICTIONE REGIS,
CONDITIONE PACIS,

Id est,

POLITICO - MYSTICIS

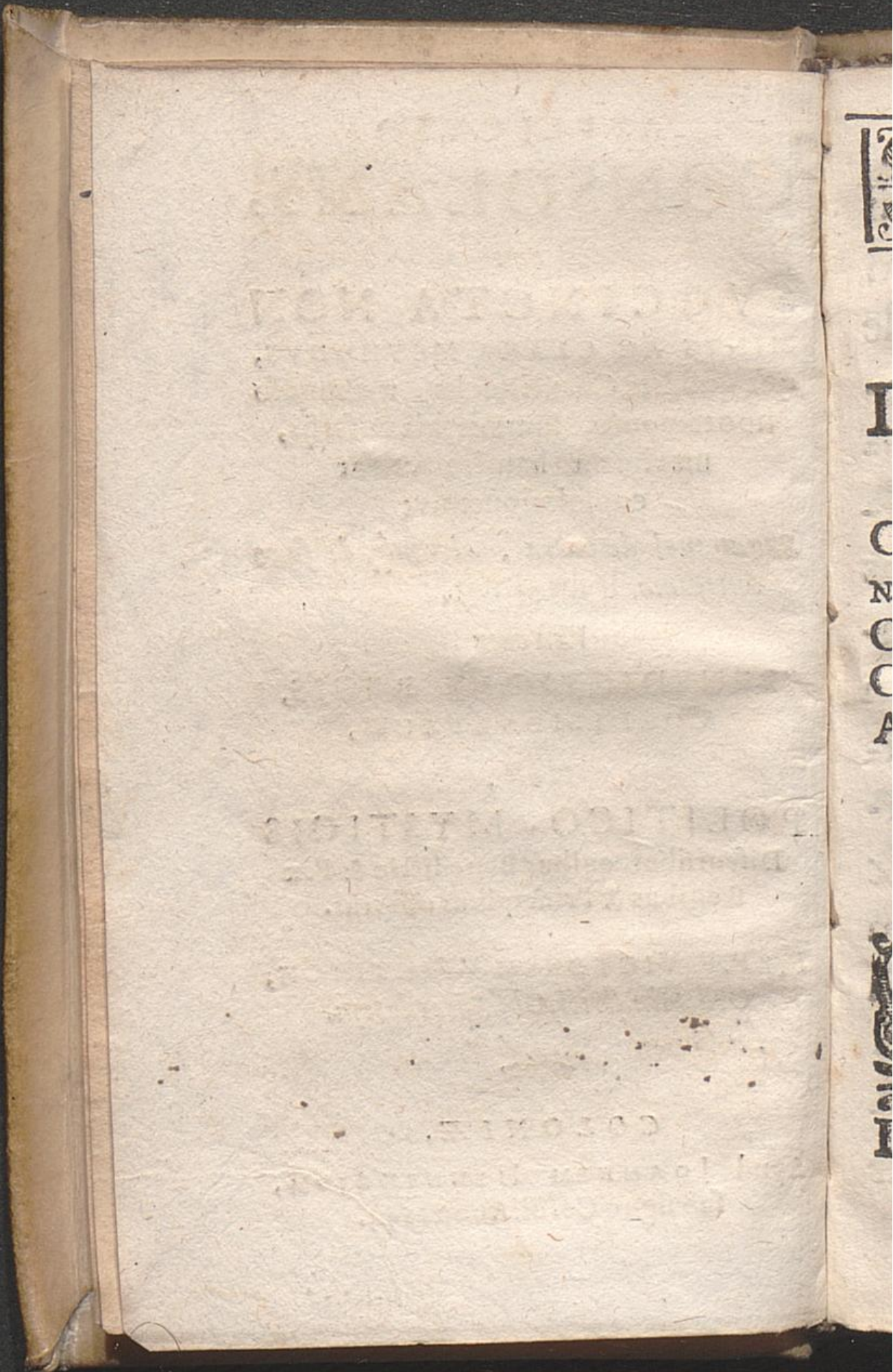
Discursibus, quibus Benedictio & Pax
Regibus & Principibus offertur.

*Per P. F. VICTOREM VVINTRICH,
Ord. Min. strict. Obs. Sacerdotem.*

Collegij Societatis Jesu Paderb.

COLONIAE, 1657.

Apud IOANNEM HENNINGIVM,
sub signo Cerui, Anno 1644.

*Reuerendissimo in Christo Patri,
Amplissimoq; Domino,*

**D. PLACIDO
BREVER,**

**CELEBERRIMI MO-
NASTERII S. PANTHALEONIS
Ordinis S. Benedicti, sacrae
Congregationis Bursfeldensis
Abbati & Praefuli dignissimo,
Domino & Patrono suo
summa obseruantia
colendo.**

**Afflictionum & ca-
lamitatum, Reu^{me}
Pater, Ampl^{me}
Domine, in hac vita nostra
* 2 quan-**

EPISTOLA

quantum sit, nemo est qui
nesciat, sed afflictionum
consolantium haud perinde
multum est: Pauci admo-
dum affligentem Dei prou-
dentiam hilari vultu excipe-
re, & ridere inter lachrymas
nouerunt. Cùm itaque su-
perioribus diebus incidissem
in Libellum mole perexi-
guum, qui hanc ipsam Con-
solantem Afflictionem, &
Conditionem Pacis, tot iam
annos inter has bellorum
tempestates maximis om-
nium votis expetitam, bre-
uiter

DEDICATORIA.

uiter & perspicuè docet, impetraui ab Authore Viro pio & Religioso, vt hoc Opusculum suum, multis certè commodo & solatio futurum, mihi euulgandum permitteret. Sed quoniam Libellus est, vt dixi, paruitate sua haud multum commendabilis, tametsi grauitate materiæ & pietate sit fecundissimus, indigebat Patrono, cuius nomine & protectione, inter aliorum voluminum Athlantes, humilitatem suam tueretur. Cir-

*

3

CUM

EPISTOLA

cumspicienti autem mihi,
 Tu imprimis occurrebas,
 R^{me} Præful, sub cuius præsi-
 dio & authoritate publicam
 lucem & maior & audacior
 adspiceret, inuitabat me præ-
 ter alia virtutum decora, quæ
 Te ad Præfulatum celeberrimi
 Monasterij euexerunt, o-
 men Nominis Tui, quia spe-
 rabam, neminem fore, cui
 Libellus hic displiceret, qui
 Placido placuisset. Accipe
 eum igitur, R^{me} Pater, vultu
 quo soles, & animo placido
 beneuoloque, & nullum esse
tam

DEDICATORIA.

tam paruum aut humile munus existima, quod non maximi animi, & erga Te propensissimi argumentum esse possit. Vale. Coloniae, Anno 1644. ipsa die S. Bartholomæi.

R^{ma} & Amp^{ma} Dominat. Tuæ

Deditissimus Cliens

IOANNES HENNINGIUS,
Ciuis & Bibliop. Col.

* 4

LE

LECTORI BENEVOLO
SALVS PERENNIS.

Vide, in Consolante hac Afflictione, Beneuole Lector, antiqua renouari miracula, veteres adulescere promissiones: Mel nimirum è petra, oleumq; de saxo durissimo sugendum proponi. Eximius ille Deiloquus (Moysen loquor) aquam eduxit è petra. Quid? oleum me educturum confido, vbi, qualiter ex ipsa desolatione consolari valeas, ostendero; vt nimirum tribulatio tibi refrigerium, & afflictio præstet solamen.

Quod vt sentias, suaves arumnarum proponam fructus, & quo sufferenda sint animo, præscribam, quem si lectione huius affecutus fueris, mellis haud dubio dulcedine delectaberis, oleiq; saluberrimi pinguedine inungeris, vt quæ dura fugeras & amara, dulcia complectaris & suauia, & quæ per pessus grauiã videbantur & difficilia, facilia experiaris & leuia.

Hæc

PRAEFATIO

Hac tamen, cum gratis è S. Scriptura
iugiter mananti ac imperscrutabili mari,
Sanctiq; Bonaventura sententijs, quas
Seraphico certè spiritu ex auctoritatibus
SS.PP. in diuersis suis collegit Opusculis,
& selectissimas quasque ad propositam
materiam Ven. adm. P. Arnoldus Casarius
SS.Theologiae Lector Iubilatus, in Rosa sua
nuper è spinis exorta, accommodatissimè
inseruit, hauserim; gratis tibi & amicè
propino: ita in proluxa hac aliàs materia,
breuitati obscuritatis amica studens, vt
nec claritatem obnebularem, nec tibi le-
genti generarem tedium.

Suge igitur solatij dulcedinem, tibi ob-
uijs hisce aduersitatibus proficuum, & a-
lijs exulcerato hoc miseriarum tempore,
non sine fructu fortè, instillandam. Sic ego
voueo, tu vale, & mellis suauitate dele-
ctare, vt

Sugas mel de Petra, oleumq; de saxo du-
rissimo.

EX angore petra est, petra est non DVra,
LVbens si
saXa petræ Libas, Mente sVaVIs erIt.

A P.

C E N S V R A.

I Vssu Superiorum perlegi Libellum V. P. Victoris Wintrich, in quo nil fidei Catholicae aut S. Rom. Ecclesiae dogmatibus contrarium deprehendi; immò verò per multa, quae afflictis aut in aliqua tribulatione constitutis solatio esse valeant, in eodem inveni documenta. Dabam Colonia, in Conuentu FF. Min. strict. Obseru. vulgò ad Oliuas nuncupato, die 6. Febr. An. 1644.

*Fr. Thomas Martinus
SS. Th. Lector mp.*

C E N S V R A.

EX voluntate Superiorum vidi Conceptus V. P. Victoris Concionatoris nostri dictos *Afflictio Consolans, vnà cum Tract. Benedictio Regis, Ceditio Pacis*, quos, quia Consolationis sanctae spirant dulcedinem, iudico typis dignissimos. An. 1644. die 5. Februarij.

*Fr. Arnoldus Caesarius,
SS. Theol. Lector Iubil.*

F. A.

FACULTAS
R. P. Prouincialis.

VT Conceptus intitulus
Afflictio Consolans, vnà
cum Tract. *Benedictio Regis*,
Conditio Pacis, à PP. Lectoribus
Ordinis nostri examinatus &
approbatus, typis mandari
possit, Licentiam concedi-
mus. Dabam ex nostro Fra-
trum Minorum strictioris Ob-
seruantie Conuentu ad Oliuas
Coloniæ, 6. Februar. An. 1644.

Fr. Bonauentura Reul
Minister Prouincialis.

CEN-

APPROBATIO.

D*iscursus de Afflic-
tione Consolante
& Regis Benedictio-
ne, quos diuersi strictioris
Observantiæ Deputati
R^{di} FF.SS. Theologiæ
Professores, luce dignos
censuerunt, typis euulgari
permitto. Scriptum Colo-
niæ, die 20. Augusti,
An. 1644.*

Henricus Francken Sierstorpffius
SS. Th. Doct. Gymnafij Laurent.
Regens, Librorum Censor Ord.

A F-

AFFLICTIO
CONSOLANS

DISCVRSVS I.

Ostenditur quod ideo Affli-
ctio nos consolari debeat,
quia omnis à Deo est.

*Hæc sit consolatio mea, vt affligens
me dolore non parcat.*

Iob 6. v. 10.

Irabilem, imo stupendam
in miserijs suis maximis,
patientia speculum S. Iob
adinuenit cōsolationem,
dum confidenter ait, *hæc
sit consolatio mea, vt affli-
gens me dolore non parcat.* Itane o S. Vir,
affligi vltcrius, consolari tibi est? Quis

A

Gale-

Iob. 1.

Galenus, quis Hippocrates hoc morbo tuo incurabili quasi, antidotum seu panarium adinuenit? quæ sic te rationari, nisi Christiana Philosophia docuit? quis nostrum, dilectissimi, non aliter præcæretur? hæc scilicet dicens, sit consolatio mea ut cesset me affligere dolore, & parcat? quis non oraret hæc sit consolatio, ut reddant Sabæi quingenta iuga bouum, 500. Asinas, pro occisa & abducta familia, magna nimis, satisficiant? quis non peteret, ut hæc sit consolatio, ut recuperaret septem millia Ouium, & Pueros igne consumptos rediuuos intueatur? quis non rogaret, ut hæc sit consolatio, ut Caldæi Camelos (fuere tria millia) & famulos ære soluant? quis non denique filiorum resurrectionem, sauciæ carnis pristinam sanitatem, amicorum insultantium confusionem, tandem obgannientis Coniugis disciplinam, & modestiam consolationis loco, ex animo peroptaret?

Sed aliam longe Iobus ingressus viam. *Hæc inquit, sit consolatio mea ut affligens me dolore non parcat. Cur o S. Vir plura pati non solum non subterfugis, sed*

sed etiam incessanter desideras & exoptas? quia Dominus qui dedit ille est qui abstulit, sicut Domino placuit, sic factum est: cur contristarer? Ecce unicam solatij rationem, quia á Deo est miseria, Dominus abstulit.

Ergone o Propheta calamitates tuæ magnæ nimis, miseriæ tuæ sat miseriæ, dolores tui certe dolendi à Domino sunt, vt sicut liberè protestatus es omnia Dominum dedisse; sic eadem eundem & abstulisse incunclanter fatearis? calamitatum ac morborum acies rationis tibi præripuit vsum; amplum hoc quod habebas patrimonium, á Parentibus accepisti, á Caldæis & Sabæis abductum est; has opes industria tua congestisti, Satanæ inuidia dilapsæ sunt; tantum pecoris tuopte ingenio acquisisti, inimicorum iniuria expoliatus es. Erras ergo dum Dominum dedisse & abstulisse hæc omnia affirmas.

Non erro neque Parentes mei, neque industria mea, neque meum mihi hæc ingenium, sed Dominus dedit, qui vel ideo etiam hæc omnia suo Iure abstulit. Non Sabæi, nõ Caldæi, imo nec Sa-

*Aug. in
P, al. 31.*

*Grego.
Ib 2. mor.
cap. 18.*

than rugiens ille leo contra me hiscere poterat, si non Domino placuisset: Nouerat hoc per bene Augustinus cum de Iobo diceret, non dixit, Dominus dedit, Diabolus abstulit, ne dicatis, hæc mihi Diabolus fecit, prorsus ad Dominum Deum tuum refer flagellum tuum, quia nec Diabolus tibi aliquid facit, nisi ille qui omnem habet potestatem permittat, aut ad pœnam aut ad disciplinam: ad pœnam impijs ad disciplinam pijs. Et his conformiter Gregorius, sanctus, inquit, vir tentante Aduersario cuncta perdiderat, sed sciens quia contra se Satan tentandi Ius, nisi permittente Domino non haberet, non ait, Deus dedit, Diabolus abstulit, sed Deus dedit, Deus abstulit, forsitan enim fuerat dolendum, si quod Deus dedit, Diabolus abstulisset, & postquam non abstulit nisi ipse qui dedit, sua recepit nostra non abstulit.

Ecce igitur solatium Iobi in hoc uenico, quod à Domino non ab homine sibi mala externa parari dicebat, credebatur confitebatur.

Exere exere hic, O Christiane, fidem tuam,

CONSOLANS.

§

tuam, & à Deo Opt. Max. affligite ag-
 nosse & Hæc fit consolatio, cessent pro-
 inde querulæ, non dicam blasphemæ
 hæ voces, non murmur resonet non
 querimonia ultra! quis Diabolorum
 huc illos ad affligendum me adduxit?
 quis tartareas has ad excitandum me
 furias iniuste citavit? à Domino fit quid
 quit te affligit, *licet sit mirabile in oculis* Psal. 115.
nostris. Sile itaque, quiesce, consolare,
 quod à tam bono est, bonum sit neces-
 se est.

Eandem in miserijs suis consolandi
 se rationem quæsiuit Regius Propheta; 2. Reg. 18.
 augeri proinde eas non minui, eo quod
 à Domino sint desiderabat. A proprio
 filio, Absolonem dico, turbatur è solio,
 exiit purpura, spoliatur regno, ciui-
 tate regie proscibitur, etiam in Con-
 cubinis suis insano Achitophelis confi-
 lio foedatur, clium oliuarum scandens,
 & flens nudis incedens pedibus, & o-
 perto capite ascendit. Sentis O Chri-
 stiane huius tanti Regis tantam desola-
 tionem? audi solatium, Semei ait scriptu-
 ra, *procedebat & maledicebat, mittebat-* ibid. 16.
que lapides contra David egredere, ait,
 „

„ egredere vir sanguinum, vir Belial: red-
 „ didit tibi Deus vniuersum sanguinem do-
 „ mus Saül: quoniam inuastisti regnum pro
 „ eo, Ecce premunt te mala, Quoniam vir
 „ sanguinum es. Quid hic solatij Regem
 maledici à seruo perfido, à marcipio?
 adest solamen quia hæc omnia à Domi-
 no esse Dauid nouerat.

„ Abisai Regem vindicaturus, vadam
 „ inquit, & amputabo caput eius, quare
 „ maledicit canis hic mortuus Domino meo
 Regi: sed Rex hæc sit consolatio mea vt
 „ pergat maledicere, proinde dimitte eum
 „ vt maledicat, Dominus enim præcepit ei
 „ vt malediceret Dauid, & quis est qui au-
 „ deat dicere quare sic fecerit? & ne in his
 consolationem posuisse Dauidem dubi-
 tes, quod à Deo missas angustias crede-
 „ ret. Addit ecce filius meus qui egressus est
 „ de utero meo quarit animam meam; quæ
 „ magis nunc filius Iemini, dimitte eum vt
 „ maledicat iuxta præceptum Domini: si
 „ forte Dominus respiciat afflictionem me-
 „ am, & reddat mihi bonum pro maledi-
 „ ctione hac hodierna, hæc ibi, quibus cla-
 „ re patet, si Dauid ad inuidiam serui, &
 ad cognationem Saulis respiciens, inde
 ortas

ortas has illi maledictiones reputasset, quod in vindicta sumenda cum Abisai, & non in maiore afflictione cum Iobo consolationem posuisset, ast ab æterno sic Deo placuisse contemplan. Hæc sit consolatio mea inquit vt magis & magis maledicat & Dei in hoc, circa me iustissima permissio & Iudicium, nota fiant, iustus namque est, & rectum iudicium eius, Audi quid de hoc & alijs sentiat Ambrosius qui exponens illa verba psalmi 118. *iustus es Domine, & rectum iudicium tuum*, sic ratiocinatur: sicut vulgus hominum delicta sua non repetens iniuste se putat tolerare, quæ patitur, at vero vir iustus iustitiam Dei prædicat, quod meritis digna patitur. Jeremias in turpi luti voragine, cum necandus illuue mergitur; iustus es, inquit, Domine &c. Hæbræi Adoloscensces cum propter virtutem deuotionis & fidei gratiam fornacis ardentis ambirentur, incendijs, clamabant iustus es Domine. Daniel in lacum Leonum missus recta omnia in conspectu esse Domini, imperterritito clamore iactabat. Ionas inclusus vtero bestiali, anhelandi

D. Am-
brosius.

Spiritus vix habens com meatum, de ventre carni cum voce laudis & confessionis, supplico tibi, Aiebat. &c. Abraam cum immolandus à se vnicus filius posceretur, paternæ pietatis affectum temperabat: dicens iustus es non enim poscis alienum sed tuum reposcis, ipsum tibi restituo quem dedisti. Hunc imitatus Iob; extinctis filijs, Patrimonia amisso, ait, nudus egressus sum, nomen Domini benedicens. Dauid cum fugeret à facie Absolon, pulsus regno clamabat, iustus es Domine; omnes igitur iustum Dominum prædicemus: quidam no feritur dicat iustus es Domine. Confirmo hoc testimonio quo verius nullum est, quod nimirum ab æterna & ex æterna procedit veritate.

Matt. 26. Perfidus ille Iudas cum Magistrum suum sacrilegè basians, turpiter tradit, Impij Pilati satellices agnum innocentissimum circumstant, ad oriuntur & dilacerant, ab improbis missa sacerdotibus turba altissimi filium prosternit, capit, ligat & excruciat: diceret non immerito Christus *circumdederunt me canes*

Psal. 21,

CONSOLANS.

9

nes multi tauri pingues obsederunt me. 22

tunc memor promissi sui Petrus gladium exerit, & interrogationi, vis percussimus gladio? ictum copulans Dominum solaturus, seruum sacerdotis vulnerat. quid Christus? Hæc sit consolatio plura pati, non defendi: & ne dubites, ideo se in passione consolari, quia à Patre erat; ad Petrum *calicem*, inquit, *quem dedi mihi Pater non vis ut bibam illum?* 23 quasi diceret mi Petre cesset indignatio tua, zelus moderetur, non Iudas proditor, non Annas & Caiphas Sacrilegi, non Irrisor Herodes, non iniustus Præses, sed Pater mihi hoc fel immiscuit, paterna hunc calicem mihi propinat manus, illa hunc mihi commendatissimum efficit, quod ab hac amica venit manu, amarum nunquam reputo licet vrat.

Iois. 18.

Igitur O Christiane si patientiæ speculum Iobum, si sustinentiæ exemplar Dauidem intueri, imitariue retractes; vel Christum, aspice, & sequere vestigia eius & hæc sit consolatio tua, credere & scire à Deo te affligi, quocunque modo aut medio fiat, in se bonum est quod,

As ab il-

de
el-
am
of-
m-
e-
of-
fti.
ijs,
el-
ns.
n,
o-
ni-
di-
loc
od
ce-
im
lit,
en-
di-
ti-
it,
n-
a-
es

ab illo proficiscitur, & siue capias siue non capias à Deo nihil nisi proficuum tibi immitti posse ne dubites.

*August.
in Psal.
61.*

Audi Augustinum & acquiesse aper-
tissimæ veritati; patiatur inquit ille, au-
rum fornacem, ut purgatum à sordibus
veniat ad lucem.

Quid hoc ad propositum? sequitur,
fornax, mundus est, palea iniqui, aurum
iusti, Ignis tribulatio, aurifex Deus;
quod vult Aurifex facio, vbi me ponit
tolero, scilicet, quia ille me ponit. Quid
dicis Augustine? quid ais? vbi me ponit
tolero.

Inter miseras & ærumnas
poni iuberis.

Inter penuriam & pauper-
tatem.

Inter Rodentium & calum-
niatorum dentes.

Inter bellorum acies, & pe-
riculorum occurus.

Inter Amicorum præmatu-
ras mortes.

Inter bonorum & thesauro-
rum direptiones

Inter Patriæ proscriptiones,
& exilij angustias graues.

vbi me

ponit

tolero

Inter tormentorum & poenarum excarnificationes.

Inter Cordis tui intrinsecas afflictiones.

Inter Infirmitatū squa-
lores, & molestias.

Inter mortis timor, es
& angores: & cetera.

vbi me ponit
tolero

Non respicio, inquit, non discerno, non iudico quo ponar, sed à quo. Concludat ergo firmiter credens, se à Deo poni, & proinde consolari vbicunque positus sit, iubeor, ait, ego tollerare, nouit ille purgare ardeat licet palea ad incendendū me, illa in cineres vertitur, ego sordibus careo. Hæc ergo sit consolatio, quia ab illo ponor ab illo affligor, ab illo premor, ab illo scilicet qui pressos eleuare consolari afflictos, positos in fornace tribulationis purgare nouit.

Sed heu heu non omnes imo vix pauci capiunt verbum hoc, ideoque pluri-
mi in miserijs non subsistent. Apparet *Psal. 137*
Gedeoni Angelus dum vadique cum suis, tribulationibus circumdaretur,

Iudi 6.

« Dominus, inquit, tecum virorum fortissime, replicat ille, si Dominus nobiscum cui apprehenderunt nos omnia hæc? ubi sunt mirabilia eius qua narrauerunt Patres nostri? sic sic O Christiane hodie, dico Dominus tecum in tribulatione, ille in eam induci te patitur, ille astat, ille certè tecum tanquam Adiutor fortis, tanquam liberator. Si replicas, cur durant ergo, cur non cessant miseræ? dico tibi adest sustinentibus se, adest confidentibus sibi, adest sperantibus in se, & omnia ab ipso tanquam Patre suscipientibus.

Gen. 1.

Cum igitur omnis tribulatio à permittente Deo sit, & quæcunque ab illo sunt valde bona sint, iuxta illud, *Vidit Deus cuncta quæ fecerat & erant valde bona & bonum tibi erit quia humiliat te.* Hæc igitur sit consolatio tua, quod à Deo hic te affligi credas, vt sibi parcat.

(* *)

DIS-

DISCVRSVS II.

Ostenditur quod ideo affli-
ctio nos consolari debeat
quia docet, & maxime ser-
uare legem Domini.

*Hæc sit consolatio mea vt affligens
me dolore non parcat.*

Iob 6.v.10.

Magni illius Iudæ Machabæi fra-
ter Ionathas, in illis acerbis i-
morum & grauisimorum bel-
lorum maximis Angustijs, pro consola-
tione, sacros se se habere libros testaba-
tur, sic enim spartiatidis inter alia scribit.
*habentes sacros libros pro solatio, qui sunt*²³
in manibus nostris statuimus renouare^{1. Mach.}
vobiscum fraternitatem. Et ego ex ijs-^{12.}
dem solatium vobis suggerens, osten-²²
dam merito nobis consolationis loco
futurum, vt affligens nos, Deus non par-
cat, quia quæ nocent docent.

¶ 7

Dicam

Dicam primo, quod prosperitas ignorantiam.

Secundo, Afflictio vero scientiam causet.

Prosperitas excœcat.

Dilectissimi homini, summo & æterno suo damno, Dei, sui que ipsius agnitionem arripit, ridens fortunæ vultus, rerumque terrenarum prosperitas semper secunda.

Adamum vide Parentem tuum in prosperis, neque se neque Deum agnovisse; cum enim inter dulces illas terrestri Paradisi delicias luxurians versaretur, Deo se fore similem arbitratus est, credens mendacio, & mentientem

Gen. 3.

sibi iniquitatem amplexans: *Eritis sicut Dii*, O insensati & obcœcati Parentes, quis vos ita fascinavit? nescitis quod

Deus gloriam suam alteri non dabit? pro-

Isa. 40.

speritatis certè, & fortunæ secundæ pulvis adeo mentis vestræ oculos obcœcavit, ut nec Dei gloriam, nec vestrū Possitis intueri pulverem, in eundem mox reuersuri.

Psal. 85.

Non est, nec erit illi similis in Dijs.

“

Non in hominibus, non in Creaturis.

Cæci-

Cæcitatem hanc, hæredatario acqui-
 rentes Iure, Posterius, dum maxime foeli-
 citer agunt, neque suam agnoscentes
 miseriam, neque Dei venerantes maje-
 statem, cæcutiunt. Hoc psalmista lachri-
 mis deplorat feruidis, dum ait: *Homo* ^{Psal. 48.}
cum in honore esset non intellexit: com-
paratus est iumentis insipientibus & si-
milis factus est illis. Hoc antiquæ tabulæ
 legislator ingemiscens tradit, cum dile-
 ctum Dei populum ab illo turpiter re-
 celsisse proficitur *Dereliquit Deum fa-*
ctorem suum recessit à Deo salutari suo. ^{Deut. 23.}
 quando eousque ignorantia peruenit,
 homo, ut à Deo recedere sibi parum
 visum fuerit; cum ingrassatus esset dile-
 ctus, tunc recalcitrauit, ingrassatus, im-
 pinguatus, dilatatus, recessit & fornica-
 tus est, & oblitus est Dei factoris sui.
 Hoc Samuel Sauli Regi Iudæ & Israelis
 obijciens aiebat. *Nonne cum paruulus*
esses in oculis tuis, caput in tribubus fa- ^{1. Reg. 15.}
ctus es; quare non audisti vocem Domini?
 Quando mi Samuel Saul taliter surdus
 & cæcus factus est; nonne in prosperis:
 nonne in Regni stabilitate, nonne post
 victoriam de Amaleco?

Hoc

Daniel. 4.

Hoc maximo suo dispendio sensit Nabuchodonosor cum in prosperis Dei oblitus, hominem exuens, feram induit, nec agnoscere voluit, *quod dominaretur excelsus in regnis hominum; vere dilectissimi in mundi huius prosperitatibus, ut plurimum Dei obliuio dominatur; nec aduertunt Christiani, quod Xerxi eundem, Artabanus, ad modestiam, in rebus secundissimis, compositurus, suavit aureis hisce verbis.*

Gaudet Deus eminentissima quæque deprimere, quia neminem alium quam se ipsum, sinit de se magnificè sentire.

Vere in amica fortunæ facie, vix vllus Ptolomæi illius axiomata notat, quorum primum: Insuper, est, qui suipsius ignorat quantitatem. Secundum: cum aliquis sibi placet adhuc deductus est, ut ira Dei sit super illum. Tertium: Qui in dignitate sua multum extollitur, in amissione eius multum deprimitur.

Psalm. 4. Dicam igitur omnibus prosperè agentibus: *filij, hominum vsque quo graui corde, ut quid diligitis vanitatem & queritis mendacium? cur obliuiscimini Deum? veniat vexatio, & intellectum tribuat.*

tribuat. Et hæc fit consolatio vt quæ nocent doceant, & vel afflicti sciamus, doloris augmentum, scientiæ esse initium, quod probo.

AFFLICTIO DOCEY.

Dixi Adamum in Paradiso voluptatis oblitum sui, ad Dei similitudinem anhelasse; ast maledictus, afflictus, laboribus & ærumnis contritus spem & fidem, in Deo humiliter locandam, didicit; quod sic ostendo.

Post pœnam à Deo sibi inflictam, post mortis & maledictionis susceptam *Ferus in sententiam, uxorem suam Euan dixit, cap 3.* quod est: Mater viuentiũ mirũ sanè iam, *Genes.* mortuorum & morientium Mater effecta, Eua nominatur? iam, in cinerem ibis audisti Adam, & vitæ initium in vxore tuâ esse indubitanter sic asseris? docuit illum afflictio mysterium Incarnationis: vndè mortis oriri interitum, & vitæ beatæ principium exurgere confitebatur, Docuit pœna, quid esset quod pollicitus erat Deus: Mulier conteret caput tuum. sic, Hæc ergo Adami erat consolatio maxima, in afflictione, & mortis senten-

sententia, vitæ discere medicinam sic
Isidorus. Isidorus de summo bono ait, aduersa
 Corporis, remedia sunt animæ, ægritu-
 do carnem vulnerat & mentem sanat,
Gregorius languor vires libidinis excoquit. Et Gre-
 gorius Homil. super Euangel. plerumq;
 cum in hoc mundo non possumus obti-
 nere quod volumus, postquam in terre-
 nis desiderijs de impossibilitate lassamur,
 tunc mentem ad Deum reduci-
 mus, tunc placere incipit quod displic-
 ebat, & quæ nobis amara fuerant præ-
 cepta, repente dulcescunt in memoria;
 Peccatrix audacia quæ adultera conata
 esse non potuit, decernit esse fideliter
 coniunx; qui ergo huius mundi Aduer-
 sitatibus fracti, ad Dei amorem redeunt,
 atque à præsentis vitæ desiderijs corri-
 guntur, quid isti fratres carissimi, nisi,
 vt intrent, compelluntur?

Dixi psalmistam & Moysen, hominis
 fœlicitate vtentis, ignorantiam accusa-
 re; sed iam addo, remedium ipsius à Da-
 uide apertissimum poni, vexationem; vt
 sit consolatio affligi & erudiri. Audi de
 Israele elongato, in prosperis à Deo,
 nunc proximo illi inter aduersa facta,
 sic

fic testificantem, cum occiderent eos qua-
rebant eum, & subito veniebant ad eum.

O Christiane sic ergo quæ nocent do-
cent! vel Platone teste, qui ait: Stultus
post acceptam plagam sapit.

Dixi Saulem post victoriam desipu-
isse; sed iam addo post correptionem
sapuisse, peccasse enim se non nisi à Deo
reiectus cognouit, audiit: *proiecit te De-* 1. Reg. 15.
us ne regnes super Israel & peccavi, in-
quit, *quia prauaricatus fui sermonem*
Domini & verba tua.

Dixi Nabuchodonosorem dum pro-
sperè ageret Dei sui que oblitum om-
nem infra se potestatem collocasse, sed
post septennalem illam Metamorphosin
terribilem, audi quomodo sapiat, *ego* Daniel. 4
post finem dierum illorum (intellige af-
flictionis) *oculos meos ad calum leuavi,*
& sensus meus redditus est mihi (quem
prosperitas abduxerat) *& altissimo be-*
nedixi. bene optime.

Ecce quomodo iuxta Gregorium
pœna illos aperiat oculos, quos in fœ-
licitate clauferat culpa: soleris igitur af-
flicte quia doceris.

Omnia hæc apertissimè ex Dauide
pro-

Drexilius probantur, ille enim Hebronis Rex mille à Deo affectus beneficijs ne ingratus habeatur, sic exclamat, *bonum mihi quia humiliasti me.* quid facis? potiora à Deo in te profecta beneficia siles? Pedum sceptro, stramineum pileum corona mutauit, ab ouibus in solium prouectus, à pecoris custodia in purpuram & regnum transire fecit, & hæc non commemoras? Non oblitus sum horum, sed maiorem Dei reputo gratiam ab illo affligi & erudiri, dicat Ioseph Pharaoni, *bonum mihi quia exaltasti me.* dicat Ruth Bootz, *bonum mihi quia dotasti me.* Dicat Aiuero suo Hester, *bonum mihi quia coronasti me.* Dicat Tobias Angelo, *bonum mihi quia illuminasti me.* Dicat Christo Lazarus, *bonum mihi quia resuscitasti me.* Ego inter maxima beneficia afflictionem reponens, bonum dico mihi, bonum omnino quia humiliasti me, cur hoc tantum bonum? ut discam iustificationes tuas. Hactenus aulae tuæ ignoravi secreta, stylum curiæ non noui, nunc video quia apud te nemo doctus, nisi humiliatus, nunc igitur afflictione eruditus, disco iustificationes, tuas

Psal. 118.

Gen. 41.

Ruth. 4.

Hest. 2.

Tobi. 11.

Ioan. 11.

tuas illæ dulces faucibus meis, illæ super mel ori meo, illæ lucerna pedibus meis, illæ si in istis perseuero efficiunt ne confundar, benedictiones sane seruantibus illas non emanebunt, *benedictus ero in ciuitate, benedictus ero in agro & cætera.* *Deut. 28.*

Ergo hæc sit consolatio vt afflicti erudiamini in lege domini: Beati enima immaculati in via, quia ambulant in lege Domini vt seruatae legis benedictiones, & præmia consequantur, de quo Augustinus flagellat inquit, nos Deus, ad quam rem flagellat? ad regnum cælorum, quod si pati non fuisset maximum in merito, non imposuisset illud filio. & S. Leo si compatimur & conglorificabimur, *secura & certa, ait, est expectatio promissæ beatitudinis vbi est participatio Dominicæ passionis.* *August. In psal. 39. S. Leo serm. 9.*

(* * *)

DIS-

DISCVRSVS III.

Ostenditur quod afflictio nos
consolari debeat quia do-
cet fortitudinem,

*Hæc sit consolatio mea vt affligens
me dolore non parcat.*

Iob. 6. v. 10.

Iois. 16.

Dilectissimi afflictionis iterum
materia proponitur; vt que ijs,
qui prosperitatis potius exspe-
ctant, non vsque adeo grata: Ast salua-
tor pueros suos non consolatus est, sed
tristiores futuros prædixit. sic habet sa-
cer textus, *quia hæc dixi vobis tristitia
impleuit cor vestrum, ergo ne loqui de-
sinam? nullo modo, veritatem dico vobis
expedit vt ego vadam tristitia vestra con-
uertetur in gaudium.* Ecce in afflictione
solatium promittitur: quod vt assequa-
mur; ostendam modo, quomodo deli-
catulus alias homo, & in prosperis ad
diuina

diuina obsequia debilis afflictione coalescat & confortetur *vt manus suas Proub. 31 mittat ad fortia.*

Primo quidem prosperitatibus eneruari & languescere.

Secundo aduersis autem corroborari nos & fortitudinem discere probabo.

Dixi in priori discursu prospera huius vitæ excæcare hominem, aduersa è contrà oculatum reddere: sic debilem planè, tepidum, & ad bona peragenda dissolutum eadem prosperitas; afflictio autem, animum roborat & fortem efficit ad diuina; ostendo singula.

Prosperitas eneruat & debilitat.

Spiritualis Christi sponsa dum prosperè ageret, ne quidem ob dilecti præsentiam, licet dulcissimis rogaretur verbis, è lectulo surgere, tunicam reinduere, aut pedes coinquinare parata erat. De dilecto pulsante, intromitti rogante sic habes, *Aperi mihi soror mea, amica mea, aperi mihi columba mea, aperi, immaculata mea, caput meum plenum Cant. 4. est rore, cincinni mei guttis noctium. Ah quot dilecti pulsantis, incitantis, suspirantis*

rantis

rantis ad cubile dilectæ suspiria! quot intromitti satagentis, anhelantis motiua!

Sororem nominat, Sponsam indigitat ac columbam, immaculatam prædicat, vt, vel laudata à dilecto, ipsum admittat: Rationes addit ad dilectæ animum emolliendum, dum, quid eius gratia pertulerit hisce demonstrat: caput meum plenum &c.

Sed in molli stertit lectulo delicatula illa, & difficulter plumis os exerens, hæc replicat; *expotiaui me tunica quomodo reinduar illa: laui pedes meos quomodo coinquinabo?*

Sic sic delicatuli quidam in prosperis Christo non assurgunt pulsanti, nihil molesti propter regnum Cælorum ferrenorunt, omnia horrent aspera ad omnia trepidant poenitentialia.

In prosperis dum securè ageret strenuus alias, & fortis ille Dauid, & qui, totas noctes insomnes ducere solebat, vel in medio sterteret meridie, heu quâ fit imbecillis! otatur, obambulat, animi gratia, oculis lasciuè exspatiatur, & turpiter labitur, audi textum: *factum est*
verten-

vertente anno eo tempore quo solent Re- 2. Reg. II.
 ges ad bellum procedere, misit David Ioab
 & seruos suos contra filios Ammon, quid
 ni ô Rex cum illis procedis, vt fortiter
 agas, & super faciem terræ cum arca Dei
 tui manens, cum milite tuo, viris Israël
 & Iuda, in papilionibus commoraris?

Sed heu! accidit, vt surgeret de stratu
 suo David post meridiem, vt (animi gra-
 tia) deambularet in solario domus Regiæ,
 viditq; mulierem se lauantes, ex aduer-
 so super solarium, erat autem mulier pul-
 chra valde. Et post pauca: Missis itaque
 nuncijs tulit eam, qua cum ingressa esset
 ad illum, dormiuit cum ea. Ecce debilem
 factum prosperis, fortem aliàs in aduer-
 sis: dormit, spatiatur, otatur, videt, rap-
 pit, & turpiter cadit.

O Prosperitas, quot fortes debilitas!
 Prosperè agebatur cum Patriarchis, &
 & seipsis facii debiliores, in pessimum
 labuntur crimen. Ait Iacob ad Ioseph:
 Vide si cuncta prosperè aguntur erga fra- Gen. 37.
 tres tuos, videt bene alia geri, sed illos
 debiles factos in rebus animæ, & nego-
 tijs conscientia, accusat de crimine pes-
 simo.

B

O Pro-

O Prosperitas, quos delicatè nutris,
 hos deijcis! Sensit hoc Sapiens, ideo que
 ne prosperè nimis circa se ageret Deus:
Prou. 30. orat: *Diuitias & abundantiam ne dederis*
mihî. Mirum hoc? Cur ita? ne fortè satia-
tus illiciar ad negandum, & dicam, Quis
est Dominus? cuius scilicet, gratia labo-
rem subire debeo?

Sensit hoc magnus ille aurei oris O-
Chrysoft. rator Chrysoftomus, dum ait: Nouerca
 omnis virtutis prosperitas, baiulis suis
 sic applaudit, vt noceat. Verè nocet,
 quia ad spiritualia infirmos & debiles
 reddit. Quid? nunquid & solo rationis
 lumine ducti Ethnici hoc intellexêre? O-
 uidium audiamus:

Luxuriant animi rebus plerunq; secundû,
Nec facilè est aquâ, cōmoda, mente pati.
 Sed nec Senecam aliter sensisse, dum a-
 lijs multis, maximè tamen his testatum
 relinquitur: Res, inquit, inquieta est fœ-
 licitas, ipsa se exagitat, mouet cerebrû,
 non vno genere alios in aliud incitat,
 scilicet, vt negotium faciat in otio, & v-
 bi bene negotiandum foret, ibi tepe-
 scat, qui foelix est. Non inconuenienter
Idem. proinde Chrysoftomus ad labores ferē-
 dos

dos in coelesti mercatura, hisce hortatur verbis : Tribulatio est spiritualis mercatura, sicut pecunias colligere volentes, & hanc exercentes secularem mercaturam, non aliter rem propriam augere possunt, nisi multa terræ marisq; pericula sustineant, & omnia incommoda, cum magna promptitudine, nullum capientes tristitiæ sensum : eodem modo nos spiritualement exercentes mercaturam exultare debemus, nec quæ videntur, sed quæ non videntur, considerare. Sit igitur consolatio nostra, affligi & fortes ad poenitentiam reddi, quod probo.

AFFLICTIO NOS FORTES
FACIT.

Sponsam dixi in prosperis a deo delicatam, debilem ac mollem fuisse, ut pedem quidem Dilecti gratiâ, tam dulciter petentis, è plumis mouere noluerit. Audi nunc, quàm fortis facta sit, aduersis agitata casibus; cum post diuturnas hinc inde versationes, in molli lectulo factas, tandem Dilectum quæsitura surrexisset, incidit in vigiles, depredata, laceratur, ad terram prosternitur, vulneratur insu-

Cant. 5.

per, & se ipsa fortior facta, quærere quæ diligebat anima eius, non destitit, circumire diutiùs etiam semiuiua, aut potius bis mortua non fatigatur. *Adiuro vos, inquit, filia Ieri silem, vt nuncietis Dilecto, quia amore langueo.* Vnde tibi hæc, quæ aliàs debilis, fortitudo? vnde tanta in inquirendo sedulitas? vnde amoris tanta vis? Fortis est vt mors dilectio tua, ô pulcherrima mulierum! Vulnerauerunt me, percusserunt me, tulerunt pallium meum, iam exonerata curro velociter.

Ergo hæc sit consolatio nostra, vt afflicti fortiores in inquirendo Dilectum reddamur.

Dixi fortissimum illum Heroëm Dauid, adeo in prosperis debilitatum, vt nuda & inermis de illo triumpharit foemina; & quem nec leonis sæuitia, nec Gygantis robur, nec Saulis exercitus debellare poterat, heu ille dum felix est & prosper, sub foemina inclinatur, prosternitur & deijcitur: clamet necesse est, *dereliquit me virtus mea.*

Psal. 37.

Hunc audi, qualiter afflictus virtutem induerit; qualiter confortatus sit: *Si constant,*

sistant, ait, *aduersum me castra*, non timebit cor meum, *si exurgat aduersum me* Ibid. 26. *pralium*, in hoc ego sperabo. Vnde tibi fortitudo hæc? talis magnanimitas unde? mulieri succumbis, & castra non horres? Ex miserijs. Persequitur me filius, calumniatur Semei, lapidibus impetit, & maledictis, & his coalesco, hisce dum premor, assurgo; vires exero, & quid pati valeam, passus experior. Dominus fortitudo mea, hanc immisce prius non imploro. Hæc ergo sit consolatio nostræ, affligi & confortari.

Dixi sese ipsis debiliores factos Iacob filios, dum prosperè circa eos ageretur, vt in se ipsos peccarent pessimè; at in aduersis alij facti sunt, fortiter fortunæ tela pati, cuius blandimenta sustinere non poterant, in afflictione didicerunt: proditionis arguuntur, furti gratis insimulantur, aliqui carceri aut custodiae mancipantur, & callum obducentes constanter dicunt: *Meritò hæc patimur*, Gen. 42. *quia peccaui in fratrem nostrum*. Hæc ergo sit consolatio tua, pati & confortari, obdurari in miserijs, & dicere: *Meritò patior*, quia peccaui in fratrem meum

IESVM, Dilectum meum; quia illum de-
nuo vitijs meis cruci affixi.

Vidi subinde circumforaneum illud
gentiumque vagarum genus (Segeiner
vulgò) infantes suos acutissimi frigoris
tempore, soluta glacie aquis mergere,
idq; frequenter; causam sciscitatus, in-
audij, Fortes ex hoc fiunt, roborantur &

Eccli. 27. pati discunt. Nunquid *Vasa figuli probat
fornax?* Nunquid illa solidat ignis? Vas
es, ô Christiane, Dei; si fortis, in hono-
rem, si solidus, in electionem.

*Sen. li. de
puid. c. 4.* De Germanis antiquis è laboribus,
assuetisq; miserijs robustatem haurien-
tibus, Romanus Sapiens sic loquitur:
Confidera Germanos, & quidquid vaga-
rum gentium circa Istrum occurfat, per-
petua illos hyems premit & triste cœ-
lum, maligne solum sterilitate sustentat,
imbrem culmo aut fronde defendunt,
in alimentum feras captant, miseri tibi
videntur? nihil miserum, quod in natu-
ram consuetudo perduxit. Quid miraris
bonos viros, vt confirmentur, concuti?
Quomodo autem concussi corrobore-

*Greg. l. 10. mur. docet optimè D. Gregorius, expli-
mor. c. 12.* cans verba illa Iobi cap. 11. Miseriæ quo-
que

que obliuisceris, & quasi aquarum quæ præterierunt, recordaberis. Sic, inquit, mala vitæ præsentis tanto duriora animam sentit, quanto pensare bonum, quod sequitur, negligit; & quia non vult præmia considerare quæ restant, grauiam existimat esse quæ tolerat, vnde contra flagellictum cogitatio cæca conqueritur, & quasi infinita calamitas creditur, quæ diebus cursu labentibus quotidie finitur, at si semel vsque ad æterna se erigat, atque in his, quæ immutabiliter permanent, oculum cordis figat, propè nihil esse hoc conspicit, quod ad finem currit, præsentis vitæ aduersa tolerat, sed quasi nihil esse omne quod labitur, pensat; quo enim se internis gaudijs robustius ingerit, eo minus externos dolores sentit. Bene autem præsentis vitæ miseras aquis prætereuntibus comparat, quia calamitas transiens, electi mentem nequaquam vi concussionis obruit, sed tantum tactu mœroris infundit; nam madet quidem per cruorem vulnerum, sed à sua certitudine non frangitur salutis. Ecce fortitudinem frangi nesciam. Concutiamur ergo, & confirmemur in

2. Cor. 12. bono, quia Apostolus testatur: *Cum infirmor, tum fortior sum.*

DISCURSUS IV.

Ostenditur, quod ideo Afflictio nos consolari debeat, quia docet fidelitatem.

Hac sit consolatio mea, ut affligens me dolore, non parcat.

Iob 6. v. 10.

VT tristitiæ miseriæque materiam prosequar, hortatur me Apostolus, (licet ex refractione earum nonnullorum animi aliquantulum turbentur) sic suis Corinthijs scribit: *Etsi contristavi vos in Epistola mea, non me pœnitet, videns quod Epistola illa etsi ad horam vos contristavit, nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam.* Pergo itaque, & si affligam vos, afflictiones commemorans,

rans, non me poenitet, non quia affligo vos, sed quia spero quod affligamini ad fidelitatem debitam Deo vestro prestandam. Dicam proinde primò,

Prosperitate nos infideles reddi;

Secundò, afflictione fideles probari.

Aliud est, dilectissimi, fidelitatem promittere; longè autem aliud, fidelem esse. Omnes fideles sese profitentur, omnes fidem iactitant, pauci tamen eiusdem faciunt experimentum. Adsit ergo tribulatio, vt num fidelis inueniaris, e-lucescat.

PROSPERITAS INFIDELES
FACIT.

O quam altè sopita in prosperis dormitat fidelitas! O quam rarò in secundis vera fides apparet! Agar in edibus Abrahæ famulam agebat, & quia bene habebatur, eo infidelitatis & petulantia contra Dominum adigitur, vt vel Dei iussu *Gen. 21.* eijcienda veniat. *Eijce ancillam & filium eius, cur hoc? Infidelis est.* Conqueritur Domina coram Abraham: *Iniquè agis contra me, ego dedi tibi ancillam in sinum tuum, quæ videns quod conceperit, despectui me habet, iudicet Dominus inter me*

B s & te.

Cre. Despiciat Dominam, promissam non seruat fidem, quia boni dies firma requirunt crura.

Saul Iudæ Rex & Israël's vel mille nominibus Dauidi, vt fidelis esset, obstringebatur: opprobrium Philistæi abstulerat Dauid ab Israël, Saulem periculo & dedecori exemerat, hostes Regis confuderat, & in fugam versos viris Iudæ in prædam fecerat. Ad omnia quæcunq; à Saule mittebatur, egressus, prudenter egerat. Summa, vt ex vngue leonem intelligas, percusserat Saul mille, ast Dauid decem millia. Sed fidem hanc Saul parum ruminat fidelem Dauidi esse, quia securior est, quia non premitur tot tantisque periculis, quia mala non sentit, nec inuidia patitur, nec fortuna hilarior luadet. Extra enim periculū constitutus Dauidis quærit perdere animam, idque multoties, cui suam debebat. O Saul, Saul, siccine genero tuo fidem seruas? Toties illi mortem intentas, qui tuam tibi & capitis sui periculo seruauit vitā? Sed turdo canitur, fidelis non fiet, nisi aduersis vratur. Prosperitas namque fidem violare pro minimo ducit.

Ipsi:

1. Reg. 17.

Ibid. 18.

Ib. 19.

Ib. 20.

Ipsius Saluatoris cerno Discipulos, in prosperis fidelitatem quidem iurasse, sed seruasse minimè; dum enim lateri eius adhærebant, dum miracula faciebāt, dum à maledicis linguis calumniantium per illum defendebantur, dum apud ipsum, & per ipsum, etiam propter ipsum honorabantur, fideles sese illi semper futuros omnes astipulabantur.

Hinc Thomas: *Eamus & nos, & moriamur cum ipso.* Hinc reliqui: Non scandalizabimur in te. Hinc Petrus: *Te non negabo.* Fidem hanc, quam mensæ socij addixerant, soluta mensa, vbi Christus ad certamen properat, minimè præstiterunt; relicto enim eo inter inimicorum manus, omnes fugerunt. Heu heu prosperitas, quàm parum fidelis es! & quam multos infideles reddis! Sensit hoc & docuit Sapiens: *Non agnoscitur in bonis amicus, & non abscondetur in malis inimicus: in bonis viri, inimici illius in tristitia, & in malitia illius amicus agnitus est.*

Cassianus optimè, Iustum est, inquit, *Cassianus* vt qui amicus erat in prosperis, amicitias profiteatur in aduersis.

Prudenter sanè Democritus admonet, probum amicum gaudijs quidem vocatum adesse debere, aduersis autem casibus spontè.

Sed nullum fidelitatis huius in Dei amicitia certius afflictione habemus experimentum. Sit igitur consolatio nostra, affligi vt fideles inueniamur; quod probo:

AFFLICTIO DOCET FIDELITATEM.

Dixi Agar in ædibus Saræ omnibus affluentem, fidei immemorem, Dominæ insultasse; nunc addo in penuriam, sitim famemq; redactam fidem didicisse, Dominæque obtemperaturam proposuisse. *Gen. 16.* Sic enim Angelus suavit : *Reuertere ad Dominam tuam, & humiliare sub manibus illius, estoq; fidelis.*

Sic Christiane, vel in angustijs reuertere, vt fidelis habearis, & humiliari sub manu Dei tui non detrectes, tunc erit afflictio consolatio tua.

Dixi Saulem, dum prosperè degeret, vsque adeo infidelitatis ac inuidiæ erga Dauidem stimulis agitatam, vt nec vitæ eius parceret, nec honori. Nunc addo

in-

inter angustias comprehensum, in mortis umbra obambulantem, periculisque maximis cinctum, dum scilicet, in spelunca Engaddi, à Dauide perimi facili potuisset negotio, renouasse amicitiam, foedus nouæ fidelitatis nouum cum illo ferijffe, & perfidiæ culpam vel lachrymis testibus aboleuisse. Sic habet textus sacer: *Ecce (ait ad illum Dauid) hodie viderunt oculi tui, quod tradiderit te Dominus in manu mea, & cogitavi quod occiderem te, sed pepercit tibi oculus meus, iudicet Dominus inter me & te, & vlti-*

scatur me Dominus ex te, manus autem mea non sit in te. Quid Saul in angustijs hisce comprehensus? quid obrutus his periculis? an infidelis esse pergit? Audi, & iudica. Sic enim habet Scriptura: *Leuauit Saul vocem suam, & fleuit, dixitq; ad Dauid: Iustior tu es, quam ego; tu enim tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala: reddat tibi Dominus vicissitudinem hanc, pro eo quod hodie operatus es in me.* Audi etiam quomodo amicitie, fidelitatis & foederis renouauit pactum: *Nunc scio, inquit, quod regnaturus sis, & habiturus in manu tua regnum Israël,*

I. Reg. 24

Iura mihi in Domino , ne deleas semen meum post me, neq³ auferas nomen meum de domo Patris mei. Et iuravit David Sauli , & Saul abiit in domum suam , pro tunc cessans illum persequi. Vide fidem igne tribulationis & angustiae resuscitatam , quam extinxerat securitatis lymphæ. Hæc igitur sit consolatio nostra in afflictione , vt occultam & sopitam in prosperis fidelitatem exciter , & apparere cogat.

Dixi Apostolos in prosperis amisisse fidem, fidelitatem minimè seruasse; sed quomodo nunc illam vexati didicerint, ausculta. Iuxta Saluatoris præfagia è Synagogis eijciuntur & perstant , exprobrantur eorum nomina & perdurant, manus in illis iniiciuntur & cedere nesciunt, ad Cõcilia rapiuntur & gaudent:

Act. 3. 4. 5 Ibant Apostoli gaudentes à conspectu Concilij, quia digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Quid? Nunquid in persecutionis frigore illum Petrus coram Nerone confitetur, quem in aula Pontificis ad brunas negarat? Decollatur Iacobus, excoriatur Bartholomæus, Andreas affigitur cruci , & fideles sunt

vf-

vsque ad mortem, nempe tribulationis & afflictionis persecutio docuit fidelitatem. Audi Paulum: *Certus sum, quod Rom. 8. neque mors, neque tribulatio, & cætera, quæ ibidem enumerat fusiùs, me separabunt à charitate, quæ est in Christo Iesu.* Vnde tibi hæc omnia? vnde fidelitas tanta? vnde hic animus? *Virtus hæc in infirmitate perficitur. 2. Cor. 12.*

Sit ergo hæc consolatio nostra affligi, quia neque probari, neque inueniri fideles sine afflictione possumus.

Ex D. Gregorio Drexelius sic loquitur, Nemo quantum profecerit nisi inter aduersa cognoscit, thuris virtus in prunis sentitur, aromata tum maxime se produnt, quando teruntur; vnguenta suauius fragrant, quando mouentur.

Hoc probè ergo sciamus, Christiani, non satis esse nomen dedisse Christo, non satis esse rei diuinæ interesse, non satis esse ieiunijs & precibus vacare, (quorum fortè nullū dignè peragimus) sed insuper nos à Deo fideles inueniri, vel maximè necessarium. *Ioseph nunquid 1. Mach. 2. quia in tempore angustia custodiuit mandatum,*

datum, factus est Dominus Aegypti? & Christus cur suis regnum coelorum dispositurum sese affirmat? quia illi erant reperti fideles in angustijs. Sic habes: Vos estis qui permansistis mecum in tribulatione, & ego dispono vobis regnum, sicut Pater meus disposuit mihi. Ecce fidelissimum habes promissum, non negabit præmium, non differet coronam, regnum non transferet, dummodo non detractes pugnam, non desperes victoriam, non neques fidem. *Est ergo fidelis usque ad mortem, & dabit tibi coronam,* quam (iuxta Augustini monitum) nullus Sanctorum sine tentatione recepit. Sic August. dum verba illa Psalmi 33. Quis est homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos, explicat: Quotidie murmuratis & dicitis, quamdiu ista patimur, & quotidie peiora? apud Parentes nostros fuerunt dies lætiores, dies meliores. O si interrogares ipsos, similiter tibi de Parentibus murmurarent, fuerunt beati Patres nostri, nos miseri sumus, malos dies habemus. O Deus ostende nobis dies bonos. Bonos dies quæris, simul eos quæramus; nolite hic: sed eos ha-

Luc. 22.

August.

habuerunt Patres nostri. Fallimini, omnes enim laborauerunt, legite Scripturas, ideo voluit Deus vt scriberentur, & nos consolaremur. Temporibus Eliæ fuit fames, passi sunt etiam Patres nostri. Semper dies mali in sæculo, sed semper dies boni in Deo. Habuit dies bonos Abraham, sed intus in corde; habuit dies malos, quando à fame mutauit Regionem, & quærebat cibum. Dies malos habuit Paulus, qui dicit, in fame, in siti, in frigore & nuditate, &c. Non irascantur serui, ipse Dominus non habuit dies bonos in hoc sæculo, contumelias, iniurias & tanta mala patiebatur. Non ergo murmuret Christianus, sed fidem seruet, & videat cuius vestigia sequatur. An hic non sentis, Christiane, si Abraam, Elias & alij Patres confidenter cum Paulo dicere non potuissent: Fidem seruauimus, coronam illis repositam non fuisse? Esto, esto ergo fidelis vsque ad mortem, & hæc sit consolatio in afflictione fidelem inueniri.

DIS-

DISCVRSVS V.

Ostenditur, quod ideo Afflictio nos consolari debeat, quia docet commiserationem.

Hæc sit consolatio mea, vt affligens me dolore non parcat.

Iob 6. v. 10.

Pergo, dilectissimi, in afflictionis materia, vt Sapientis, licet insipiens in hoc, me discipulum profitear, qui melius afflictionum quam consolationum recordari testatur; sic *Eccles. 7.* enim habet: *Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij*; sic melius, de tristitia, quam gaudio discurrere iudicans, vt commiserationem discamus, ostendam.

Primo prospera immisericordes nos
& duros erga alios reddere,

Se-

Secundo, aduersa vero commiserationem docere.

Hæc sit consolatio mea, vt affligens me dolore non parcat. Quid ais, afflicte satis Iob, nunquid affligi vltius petis? nihil in te sanitatis, bonorum nihil, nihil substantiæ residuum, filij nulli, nulli amici, & altera pars tui (vxorem dico) à te diuisa est: Ita hoc aio, hoc ago, vt affligi magis exoptem, *qui enim tollit Iob 6. ab amico misericordiam, timorem Domini dereliquit, misericordiam hanc à proximo non tollere, miseria docet, sicut*

PROSPERITAS IMMISERICORDES FACIT.

Vult magnus ille Pater-familias à nobis commiserationem, idq; sub interminatione æternæ damnationis. *Serue nequam, ait, nonne oportebat & te commisereri conseruo tuo?* Sed prosperitas te in contrarium arripuit sensum, è vinculis liber, euasisti in crudelem, proindeq; ad carcerem redibis. *Matt. 18.*

Pharao in imperij sui prosperitate, afflictionibus Israël compati non norat, clamant, lamentantur, supplicatum

Exod. 1. veniunt, & opprimuntur magis, mandat
allidere paruulos eorum, & suffocare
omne masculinum genus. Dixit Rex ob-
stetricibus Hebraeorum, quando obstetri-
cabitis Hebraeas, & partus tempus aduene-
rit, si masculus fuerit, interficite eum, ex-
agitantur laboribus: praeposuit eis ma-
gistros operum, vt affligerent eos oneribus,
paleas vltra non dabitis populo ad conficiendum lateres, sed ipsi vadant & colligant. Diminuetur fortè numerus laterum? *mensuram laterum imponetis eis, nec minuetis quidquam.* O fortunate Pharao, onera illorum vel digito non attingis, ideoque commisereri nefcis!

1. Reg. 25, Nabal diuitijs cumulatus, nullam passus penuriam, omnium circumfluens abundantia, ne Reges sui inediae aut fami commisereri poterat; salutatur pacificè: *Ascendetis, ait David seruis suis, ad Carmelum, & venietis ad Nabal, & saluabitis eum ex nomine meo pacificè.* Officia ei praestita enumerantur, *nunquam, dicunt, eis (scilicet seruis tuis) ac Pastoribus molesti fuimus.* O bonos milites, modò quot tales! *nec aliquando quid-*

quidquam defuit de grege. Pax illi precatur: *Sit tibi pax, & domui tue sit pax.* Pro minima imploratur misericordia, quidquid inuenerit manus tua, da seruis tuis. Sed non didicit misereri Nabal, quia pati non nouerat. Durè respondit: *Quis est David? & quis est filius Isai? hodie increuerunt serui qui fugiunt Dominos suos; tollam ego panes meos & aquas meas & carnes pecorum, quæ occidi tonforibus meis, & dabo uirum quos nescio unde sint?* O Nabal, nimis tecum agitur bene; compati nescis, quia miseriam non sentis.

Euangelicus ille Epulo ne micas cadentes è mensa Lazaro porrigit, canibus crudelior, quia omnia ad nutum agebantur. *Epulabatur quotidie splendide, Luc. 16.* exquisitissima quæque parabat, optima, diuersa & frequentissima, nec minus noua instruebantur fercula, & hisce delicijs immeritus misericordiam præstare famelico recusat: Si tuus, ô Epulo, tibi obmurmuraret stomachus, Lazari compatereris penuriæ, sed frustra, petit ille micas, & nemo ei dabat.

Optimè ad propositum nostrum ab
illu-

illustri illo Sophocle dictum, qui ipsi
miserias experti, hi soli ex aliorum affli-
ctionibus dolorem capiunt.

Optimè Tyria Regina, Non ignara
mali miseris succurrere disco. Cum e-
nim commiseratio fit, cum vel aspectu,
vel oratione, vel cogitatione adduci-
mur, ut aliorum misereamur. Quomodo
aspectu alienæ miseriæ ille capiatur, qui
oculos propria fœlicitate clausos ha-
bet? quomodo oratione afflictæ moue-
bitur ille, qui nunquam afflictus con-
queri in se didicit proprio damno? quo-
modo cogitatione alterius doloris cru-
ciabitur ille, qui in prosperis semper sui
ipsius obliuiscitur? Veniat ergo tribula-
tio propria, ut commiserationem do-
ceat alienam.

AFFLICTIO COMPATI DOCET.

Hæc sit consolatio, affligi ad com-
patientiam.

Dixi antè Pharaonem sine miserijs mi-
sereri non nouisse; nunc procedat Moy-
ses, extendat manum, erigat virgam, o-
peretur signa terrifica, affligatur Rex,
& regnum turbetur, omnis aqua transf-
eat

Exod. 7.

8. 9. 10.

Luc. 16. feros; his addo, quòd vel in gehennæ
miserijs fratribus suis commisereri di-
dicerit. *Mitte*, ait, *Lazarum ad fratres*
meos, ne & ipsi huc veniant. En quomo-
do proprio dolore, alienum sentire in-
struatur. Hæc ergo sic consolatio, af-
flictum alijs compati,

Aug. l. de Verè maximæ sunt hic animæ nostræ
Spū & a- miseræ, imperfectiones plurimæ, Au-
nim. c. 62 gustino teste, qui sic loquitur: Audi,
ô anima, qualis sis, onerata es peccatis,
irretita vitijs, capta illecebris, affixa
membris, confixa curis, distenta nego-
tijijs, contracta timoribus, afflicta dolo-
ribus, erroribus vaga, suspicionibus in-
quieta, sollicitudinibus anxia, aduentu
in terra inimicorum, coinquinata cum
mortuis. Quando veniam & apparebo
ante faciem Domini, ad videndum eum
in bonitate Electorum suorum? non v-
tique venies nisi beatus effectus sis, nec
beatus prius eris, nisi misericors fueris.
Beati namque misericordes, nec sanè
misericors efficieris, nisi tribuleris. Ve-
niat ergo tribulatio propria, & commi-
serationē doceat alienam, & hæc omnia
animæ incommoda tollat, & in bonum
conuertat.

Age,

Age, age, ô Christiane, cor in afflictione erige, sume animos, miseria misereri docet, teq; Deo conformem efficit, illius enim natura bonitas, illius esse misereri est, quod & Christus mandat, dum nos ita misericordes esse vult, vt Pater noster cœlestis misericors est. Ob hæc taliter cum Israëlitis argumētatur Deus: Aduenam non contristabis, sed misericordiam & gratiam præstabis. Cur hoc? *Aduena enim fuisti & ipse in terra Aegypti.* Hinc Paulus maximum nobis solatium instillans, ait: *Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus,* ipse scilicet infirmus factus. Addit enim, *tentatum per omnia.* Et iterum, *debit per omnia assimilari fratribus, vt misericors fieret.*

Audisti subinde diu foelices tandem miseris sic fari: Aegroto illi fidem non habui, pauperis illius vicem non dolui, misero illi & afflicto misericordiam non tribui, illum funeribus suorum illachrymantem irrisi; iure mihi nunc & mortibus, & paupertas, & miseriæ, lachrymæq; gustandæ proponuntur. Sana hæc mens, quæ sola miseria sic est curata.

C

Hæc

Drexeli²

Hæc igitur sit consolatio nostra in afflictione, meritoriam ex eadem commiserationem discere & præstare, qui
Matth. 5. Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur.

DISCURSUS VI.

Ostenditur, quòd ideo Afflictio nos consolari debeat, quia ab continentiam docet.

Hæc sit consolatio mea, ut affligit me dolore non parcat.

Iob 6. v. 10.

Neminem conturbet, quòd de afflictionibus loquens prolongantur, quæ etiam volentibus nobis prolongantur. *Audientibus nobis prolongantur.*
Eccli. 40. Sapientem: Occupatio magna creata omnibus, & graue iugum super filios. Sed quam diu? A die exitus de ventre matris, vsque ad diem sepulture.

bens igitur hanc materiam protraham,
& dicam

Primò, quòd prosperitas intempe-
rantia mater sit,

Secundò, afflictio verò abstinentiæ
origo.

PROSPERITAS INTEMPERAN-
TIAM PROVOCAT.

Nihil non mali abundantia creat, se-
cundis in rebus, vt Augustinus lib. 1. c. 3. *Aug. l. 1.
de Ciuitate Dei, dicit, ea mala oriuntur
in moribus, quæ sequentibus peiora sunt
hostibus; dum illa fruente ad comessa-
tiones, ebrietates, noxiaq; conuiuia in-
citatur. Noxia dico conuiuia, quia optimè
sensit Franciscus Petrarcha, dum ait:
Lutus victus voluptatis, conuiuia sunt
furoris. Sororum duarum inclitum Ci-
uitatum interitum ex his prodijisse, nos
non fallit, qui legimus: *Hæc est iniqui-
tas sororis tuæ Sodoma, superbia, saturitas
panis & abundantia.* *Ezech 16**

Quid? an non totius humani generis
per diluuij illius inundationem, extre-
mam ruinam ipsa Veritas his affererat
factam causis? *Edebant, inquit, & bibe-
bant,* *Luc. 17.*

bant, vsque dum Noë arcam intraret, & repentinus super eos venit interitus.

Filij Israël in prosperis, cùm in Deo consortio nonnihil moræ traheret Catonius illorum Censor Moyses, ad Deum vsque contemptum genio indulgebant choreas ducebant, Baccho Cererique proni, nugas & leuitates meditabantur gulæ frena laxabant. Verba Scripturæ

Exod. 32. hæc: *Sedit populus manducare & bibere & surrexerunt ludere.*

O Israël, ô Israël, abundas bonis, & deficis in summo bono; quia propter crapulam multi perierunt.

Luc. 16. In Discursu superiori ostendi, de Epulone, quàm in prosperis fuerit immisericors; iam percipite, quantum tribuere gulæ, epulabatur quotidie splendide, omnia ad gulam, mensa turgida, fercula erant rara & exquisita, vinum Falernum Apianum, aromatiten, Creticum & honestissimum, epulæ protractæ, & seram extensæ noctem coenæ, meditatio fuit retia, & hamos, & viscû, & laqueos & rapaces volucres, ferasq; sylvarum imperio parere, & prædari docuit, nihil aliud nisi vt gulæ satisfiat, quam no-

solùm explendo, sed onerando fatigat. Apage, apage, fagine porce, macia-beris.

Prodigus ille à Patre partem substantiæ suæ obtinens, probè comptus & ornatus (allemodo) insolenti caballo insolenter vectus, peregrè proficiscitur tumefacta crumena, de caupona ad cauponam, de prostibulo ad prostibulum, de vno ad aliud lupanar, de consortio prauo ad deterius transuolat, & intemperantiæ suæ modum ponere non scit nec patitur. *Consumpsit*, ait frater LUC. 15. senior submurmurans, *substantiam suam cum meretricibus viuendo luxuriose*. O fili, nimum abundas, & ideo exorbitans non percipis, quòd *regnum Dei non sit* ROM. 14. *esca neque potus; nescis quòd esca ventri & venter esca, & hanc & illum destruet* I. COR. 6. Dominus. Sed horum nihil aduertitur, abundantia gulæ fomitem subministrat.

Videamus nunc, quomodo temperantiam doceat, nutriat & sustentet afflictio, & hæc sit consolatio, affligi & abstinere.

AFFLICTIO DOCET ABSTI-
NENTIAM.

Nihil certius, securius nihil afflictio-
ne, illa enim eos qui per crapulam à Deo
elongati sunt, per temperantiam eidem
appropinquam facit, *Conuertimini ad
me, dicit Dominus, qua via petis? in ie-
iunio.*

Elongatum dixi Israëlem à Deo suo,
dum prosperis malè vtens crapulæ suæ
intenderet, & vitulum pro Deo adora-
ret. Pro distantia quanta Deum inter &
vitulum? quo abis Israël? Aduersitas ve-
niat, vt ex illâ temperantia oriatur, &
proximus fias Deo tuo.

Venerunt ad desertum Sin, & quibus
ad nauseam vinum superfuerat, aqua ad
necessitatem defuit, mori coram Domi-
no optant; & aquas, non siceram instan-
ter æquè ac humiliter petunt: *Vtinam
Num. 20 perijsemus coram Domino inter fratres
nostros, terra hæc aquam non habet ad bi-
bendum.* Ecce Israel aquam petit, vnde
hæc illi temperantia? vnde nouit aquam
sibi pro naturæ sustentatione sufficere?
ex afflictione, ex terra deserta, horrida
& inculta, ex itineris diuturni & pertesi
dif-

difficultate. Hæc igitur sit consolatio nostra, reconciliari abſtinentiâ Deo, cuius per luxum & gulam inimici conſtituti eramus; vt his docti miſerijs ad Deum redire, à quo fœlices reſceſſeramus, cogamur.

Quam bellè ad proſoſitum Auguſtini ſuper illud Pſalmi 55. In ira populos confringes (vel, vt legit Auguſtinus, populos deduces) Iraſcoris, inquit, & deducis, fœuis & ſaluas, terres & vocas. Quid enim, in ira populos deduces? imple tribulationibus omnia, vt in tribulationibus poſiti, omnes recurrât ad te, ne delicijs & ſecuritate peruerſa ſeducantur, à te ira videtur, ſed paterna; iraſcitur pater filio contemptori præceptorum ſuorum, iratus ei eum colaphizat, cædit, aurem vellit, manu trahit, ad ſcholam ducit. In ira populos deduces, quam multi ingreſſi ſunt? quam multi impleuerunt domum Domini, in via eius deducti? Ergo reuertimur afflicti, emanſuri certè niſi tali tamq; forti deduceremur manu. Quod idem Auguſtinus in Pſalmum 93. aptè proſitetur: Si ceſſaret, inquit, Deus, & non immiſceret

Auguſt.

amaritudines foelicitatibus, obliuisceremur eum.

Epulonem super communibus fexcentis ferculis nausseasse dixi, vix sapuisse eidem Falernum; sed in tormentis vel aquæ guttulam pro delicijs duxisse. Aduertite: *Pater Abraham*, (cùm in inferno sepultus attollit oculos, & à se despectum Lazarum in eius sinu recumbentem cernit) dicebat, *mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti in aquam, & refrigeret linguam meam.*

Luc. 16.

Siccine, Epulo, refrigerationē tibi vel aquæ guttula præstabit? cur non ad vinū numero decem, viginti, & ad diuersa diuersorum vinorum mittis dolia? Ah potestas non est, crucior in hac flamma, hinc & aqua contentus esse didici, nec ad lautiora anhelare.

Lasciuientem produxi Prodigum, vel opimis vel exquisitissimis dapibus alias lautiores præferentem, sed ad penuriam redactus, ad mendicitatem, sacculum & peram perductus, *cupiebat explere ventrem siliquis porcorum.* Ecce quam parè prandere didicit, qui carè admodum coenabat. Pulchrè sanè Epulo ille cum

Luc. 15.

anfe-

anferibus bibere, hic Prodigus cum por-
cis edere discit, idq; in afflictione. Hæc
ergo sit consolatio nostra, affligi & absti-
nere.

Notum nobis omnibus, quod Apo-
stolis suis Saluator ait: *Cauete ne corda* LUC. XI.
vestra grauentur crapula & ebrietate.

Sed quis in abundantia eget? quis in de-
licijs temperans est? quis inter ciborum
delectus varios abstinet? quis in conui-
uijs esurit? Diuus Petrus, hostis tibi pes-
simi sæuissimiq; minatur insidias, quas,
si temperantiã non euadas, incidet eter-
no tuo damno: *Fratres, inquit Petrus,*
sobrii estote & vigilate, quia aduersarius 2. Petri. 5.
vester Diabolus tanquam leo rugiens cir-
cuit quærens quem deuoret. Rugiet leo,
quis non timebit? quid consilij? veniat
afflictio, temperantiam doceat, sugge-
rat abstinentiam, & euasisti.

Multi Pertinaces ita suo stant iudicio,
vt lauritiam mēse proscribere sese mini-
mè posse asserant; adsit calamitas, penū
euacuet, cibū tollat, dolium exhauriat,
vinum aquæ commisceat, profectò tunc
disces ieiunare te posse, & ventri sese
non totum dare, possibile esse aduertere.

Est Mercator opulentus & magnificus, qui aliquot famulis comitatus semper incedit, hic fortuna aduersa ad faccum detruditur, & experitur quàm facile sit incomitatum incedere.

Est Viator aliàs delicatulus, qui tenebris hospitio interdicitur, & vnius vix trientis armonam confert, & discit isto Vesperi, duobus nummulis coenare se posse.

Est Opifex, qui olim diues, in mensa lautus erat, is ad incitas redactus, olus habet malè vinctum, discit vel tunc parè viuere.

Ioan. 4. Sic, sic, ô Christiane, affligi non te turbet, quia abstemius sis, Deoq; per hoc gratus, & Christi Saluatoris tui cibus tunc sapiet, qui ait: *Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me.* Quales hæc epulæ? qui regij cibi? nasci, mori, pati, extrema cum paupertate concertare, continuò crucifigi, fame sitiq; expirare. Hæc proinde fit consolatio, abstinentiam pro amica habere.

✱ ✱
✱

DISCVRSVS VII.

Ostenditur, quod ideo Afflictio nos consolari debeat, quia docet orationem.

Hæc sit consolatio mea, vt affligens me dolore non parcat.

Iob 6. v. 10.

Regni Cœlorum nobis aditus patet afflictione, quia scriptum est: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum,* quo quia heu nondum peruenimus, sed prolongatur incolatus noster, manu ducere non desisto; ideoq; ingemino: *Hæc sit consolatio, vt affligens me dolore non parcat, vt supplicare discam pro regno isto interminabili, incircumscriptibili ac æterno, quod gloriosum est, & in quo omnes Sancti exultant cum Christo sine fine.* Dicam igitur

C 6

Pri-

Primò, in prosperis orationem te-
pescere,

Secundò, in aduersis accendi.

In Oratione Dominica, alterum quod
ab illo, qui maximè nouit nostras ne-
cessitates, orare didicimus, est: *Adueniat*
Matth. 6. regnum tuum. Sed plerisque in rebus se-
cundis oratio idem est, quod calor for-
naxis in æstate, fax in meridie, opima
mensa cum non libet prandere. Quare
optimè Syluius: Rarò fumant foelicibus
aræ, languet dilectissimi oratio, sacrifi-
cia algent, altaria nuda sunt florente
fortuna; si adsit hyems, focum laudabi-
mus & ignem; nox ingruat, fax profere-
tur; fames vrgeat, mensæ læti accumbe-
mus. Sic nisi tempestas sæuiat, orationis
asylum ignorabitur.

IN PROSPERIS VEL FRIGIDA,
VEL NULLA EST ORATIO.

Impius ille & crudelis Rex Manasses,
quidquid malorum, vel Acheronta con-
gerere poterant, perpetravit florenti-
bus regni sui auspicijs, excelsa ædifica-
uit, lucos instaurauit, & omnem Idolo-
rum ac Dæmonum cultum ac honorem
pro-

promouit. Sic textus: *Aedificauit excelsa, quae destruxerat Ezechias pater eius, 4. Reg. 21. altaria extruxit in ipso Dei templo, pro omni militia caeli, traduxit filium suum per ignem, & ariolatus est, & obseruauit auguria, & fecit pythones, & auspices multiplicauit, & alia sexcenta peregit, quae nullam sapiebant religionem; nulla apud eum veri Dei mentio, nullae ad Deum fuae preces. Vnde haec tanta in illo degenerare impietas? cur nulla apud illum verae deuotionis ratio habebatur? prosperè agitur, nulla gustatur calamitas.*

Radix illa peccati Antiochus Graecorum Rex, cum Aegyptum foelici subiugasset certamine, superbia inflatus, Dei non solum non recordabatur, orationes nullas fundebat, sed & templa diripiens, alios ab eius cultu minis, tormentis, & quouis poenarum inaudito genere abstrahabat. *Intrauit in sanctificationem (fortè oraturus) sed cum superbia accipit altare aureum, candelabrum luminis, & uniuersa uasa eius, & mensam propositionis, & caetera, & ornamentum aureum, quod in facie templi erat. Insuper*

1. Mach. 1.

Dei iudiciorumq; eius immemor fecit
cædem magnam hominum. O superbe,
impleatur facies tua ignominia, disces
orare, eumq; quem iam persequeris, de-
precari.

Ioan. 4.

Erat quidam Regulus in Capharnaum,
qui prosperè degens, ridente fortuna
Euangelio non adhærebat, Christum
non sequebatur, fidem eius cum alijs
reijciebat, Doctrinam eius audire, ho-
spitio illum suscipere non curabat, ut
in illum locum Interpretes testantur.
Sed angustiatur in illo anima eius, Do-
mini recordabitur. Orare discet, quære-
re, pulsare, petere non molestum cense-
bit.

Sic, sic, Charissimi, ad umbram non
anhelamus, nisi vel estu vramur, vel plu-
uia vexemur, ad orationis refugium
non conuertimur, si tribulationis ignis
sit remissior, vel afflictio non ita inun-
det.

August.

S. Augustinus in Psalmum 49. exponens
verba illa, Inuoca me in die tribulatio-
nis, Ad hoc, inquit, permisi diem tribu-
lationis fieri, quia fortè si non tribulare-
ris, non inuocares me; cum tribularis,

in-

inuocas me : eximam te, cum eximo te,
 glorificabis me , vt iam non discedas
 à me. Obtorpuerat & friguerat Psalmi-
 sta, & dicebat, Tribulationem & dolo-
 rem inueni, & nomen Domini inuocaui,
 inuenit tribulationem tanquam aliquid
 vtile , putruerat tabe peccatorum suo-
 rum. Iam sine sensu remanserat, inuenit
 tribulationem tanquam vstionem & se-
 ctionem : alius damno affectus plangit,
 alius orbitate percussus luget, alius pa-
 tria exulatus moeret, alter vinea gran-
 dinata, attendit ad labores suos : plan-
 gunt hæc omnes & dolent, & tribula-
 tiones sunt istæ, inuocent Dominum,
 potest vel docere tolerandum, vel sana-
 re toleratum ; nouit ille non seuerè tra-
 ctare nos, super quam possumus, & in o-
 ratione facere prouentum. Adsit igitur,

ET DOCEAT ORARE AF-
 FLICTIO.

Produxi suprâ Manassen, omnis pie-
 tatis & deuotionis exosorem, at dum
 affligitur, videte mutationem, orationis
 eius obstupescite feruorem: tantus fuit,
 vt an vllus orarit deuotius, multum du-
 bitem:

2. Par. 33. bitem. Ideirco dixit Scriptura : Propter Manassis impietatem superinduxit eis (Dominus) Principes exercitus Regis Assyriorum, ceperuntq; Manassen, & victum catenis atque compedibus duxerunt in Babylonem. Qui postquam angustiatu est, orauit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valde coram Domino Patrum suorum, & deprecatus est eum, & obsecrauit intentè. O quam tibi, Manasses, salutaris captiuitas; quæ sic te fecit deuotum? iam potentiam Dei deprædicas, iam misericordiam exaltas, iam bonitatem eius imploras, & peccata tua deploras. Audite orantem:

Oratio Domine omnipotens, Deus Patrum nostrorum, nunc flecto genu cordis, precans legatur à te bonitatem; peccaui, Domine, peccaui, tota, si & iniquitates meas agnosco: Quare peto, placet, rogans te, remitte mihi, Domine, remitte cū deuotione & mibi, & ne simul perdas me cum iniquitatibus meis.

attentiōe. Cur sic oras, aliàs huius Dei altaria demoliens? Incuruatus sum vinculo ferreo, & non possum attollere caput meū, afflictus sum, & cor erigo ad sperandum, os ad deprecandum, si fortè sit spes.

Opti-

Optimum orationis Gymnasium tribu-
latio, in hoc illi docti, de quibus David:
Multiplicatae sunt infirmitates eorum, Psal. 13.
postea accelerauerunt.

In Imperij prosperitate, impium & fa-
crilegum audistis Antiochum; num o-
rantem audire in aduersis delectat? Tur-
piter, & cum magna suorum clade, ex
Perside repulsus, ad Palæstinam iter pa-
rat, dolore ac squalore viscerum affligi-
tur, manifestam in se ipso Dei virtutem
contestans, diuina admonitus plaga, in
sui agnitionem veniens: *Iustum est*, aie-
bat, *subditum esse Deo, & mortalem non* 2 Mach 9
paria Deo sentire, orabat scelestus hic Do-
minum, à quo non est misericordiam con-
secutus, quia formidine poenæ precaba-
tur. Vide quam verè Propheta Psaltes
dixerit: Cum occideret eos, querebant Psal. 77.
eum, & subito veniebant ad illum.

Hæc fit consolatio in afflictione,
reddi deuotum.

Regulus in Euangelio Capharnaiticus,
neque Christum adorasset, neque in il-
lum credidisset, nisi infirmitate filij af-
figeretur. Cum igitur ægrotaret cha-
rum pignus, posteritatis spes, oculorum
lu-

lumen, cum de sanitate conclamatum, à Physicis desperatum esset, quid anxium fidelis Patris cor amplius meditaretur, quam fidem exercere, ad Deum confugere, peregrinari ad Christum, & prece; ingeminare? Abijt ad Iesū, cum filius eius infirmaretur, & rogabat eum, vt descenderet, & sanaret filium eius. Dissimulat Christus, vt feruentius oraret: *ô Domine,* inquit, *descende priusquam moriatur filius meus.* Iam verus ille Israëlita efficitur, de quibus legitur: *Clamauerunt ad Dominum, cum tribularentur.* Soleris igitur in afflictione, dum orare discis, quia *multum,* dicit tibi Iacobus, *valet oratio iusti assidua.* Continuetur licet afflictio, oratio non interrumpatur, cum enim ignoramus quid agere debeamus, hoc solum residui habemus, vt ad te oculos nostros dirigamus, verba sunt afflicti illius ac deuoti Regis Iosaphat.

Igitur vt consoleris ex tribulatione tua, assidue, ad Sanctorum exempla; in ea, & feruenter ora. Moyses plurimis oppressus ærumnis ad orandum prope-
Exod. 17. rat. Iacob fratris agitatedus insidijs votum
Gen. 28. vouit Domino. Samson à Philistæis illu-
Judic. 16. sus

sus orare non cessat. Apostoli mergenda
nauicula clausi ardentissimè diuinam
petunt opem.

Dicite, quæso, quot orantes tempe- *Drexeli²*
state iam sedata, coelo sereno, euitato
iam naufragio nautas vidistis? quot mili-
tes vidistis, qui pectus tunderent, dum
hoste procul ad ignem sederent, & sales
facetiasq; sererent?

Ne tibi igitur, ô Christiane, ingrata
aut molesta sit tribulatio, qua tua creuit
deuotio, grata Deo, solamen præsentis-
simum reportatura.

DISCURSVS VIII.

Ostenditur, quod ideo Affli-
ctio nos consolari debeat,
quia humilitatem & morti-
ficationem docet.

*Hæc sit consolatio mea, vt affligens
me dolore, non parcat.*

• Iob 6. v. 10.

Saluator noster, plurimas finientis
mundi tribulationes enumerans,
Sur-

Matt. 24. Surget, inquit, gens contra gentem, regnum aduersus regnum, terrae motus erunt, pestilentiae & fames terroresq; de caelo, sed nondum malorum finis. Ideo materiam de tribulatione necdum finire statui, sed dicere lubet

Primò, extra tribulationem positos dissolui,

Secundò, in illa mortificari homines.

Vetus illa lex lapidibus exarata, in holocaustis, mortua, non viua offerri Deo animalia iubebat; vt nostris, nos, voluntatibus & appetitibus emori, vt Deo grata fiamus sacrificia, doceremur.

Coll. 3.

Mortificate, clamat Apostolus, *mortificate membra vestra super terram*, offerre viuentem, quidem, hostiam, dicit, sed mortificatam. Abnegate, clamat Christus, vosmetipsos. Sed in prosperis hoc fieri, tam difficile, tam durum, quam quod impossibile est. Reputat sic magnus ille Basilius, ita enim habet: Nihil aliud est abnegatio, nisi summa vitae transactæ obliuio, atque à suis ipsius voluntatibus recessio, quam in vita communi assequi, longè est difficillimum, ne

in Reg.

Dis. 9. 6.

di-

dicam ab omni profus, ne fieri possit, facultate remotissimum. Optimè ad rem Clemens Alexandrinus: Syluescit vitis, *Lib. 1. pag. 8.* & in labruscas degenerat, nisi putetur; *dag. c. 8.* exorbitat homo, nisi flagelletur.

Exorbitabant certè Niniuitæ in prosperis, quorum tanta erat leuitas, vt Dominus diceret: *Ascendit malitia eius contra me.* *Ion. 1.* Ecce aliam Sodomam: Intrabat vnusquisq; ad vxorem proximi sui, non erat veritas, non scientia Dei in illis, mendacium & periurium inundabant, sanguis sanguinem tangebatur. Vnde hæc leuitas? vnde malitia tanta? nimis agebant prosperè, securè & tranquillè nimis viuebant.

Exorbitabat Rex Achab intantum, vt & Prophetas Dei impunè viuere non permetteret: *Fecit Achab malum in conspectu Domini super omnes qui fuerunt ante eum.* *3. Reg. 16.* Ecce exorbitationem. Præcesserunt pessimi.

Hieroboam, qui peccauit, & peccare fecit, Israël in vitulis aureis quos posuerat, vnum, in Bethel, alterum, in Dan. Nadab, Baasa, Hila Zambri, Amri, qui omnes maximè ad iracundiam prouocauerunt

runt

runt Deum Israël, & abominabilis erat eorum vita. Sed hic Achab præcessit in malitia, super omnes malus fuit, tollit vineam Naboth, innocentem occidit, persecutus est Prophetas, & omni Israël erat in scandalum & offensionis lapidem, bene illi est, & humiliare se nescit.

Exorbitabat sic Paulus, ut præ omnibus vnus ille & solus in Christianos sæuiret, cum enim Stephanus lapidabatur, ut in omnium esset lapidantium manibus, ille cunctorum vestimenta custodit, nec satis est illi in Ierusalem, in Christi sæuire membra, sed & litteras petit in Damascum sanguineæ potestatis, ut si inueniret huius via viros & mulieres, perduceret vincetos, spirans minarum erat & cædis in discipulos. O Saule, Saule, immortificate, cur sic spumas? cur sæuis? Bene mihi est.

Act. 7.

Chrysof. Diuus Chrysofostomus excellentissime & aureo prorsus ore rem oculis subiiciens: Si vultis, inquit, duas domus describamus, hanc quidem nubentium, illam lugentium, vtramque mente ingrediamur, videamus vtra melior: hic in domo nubentium, **Deæ Saturitas**, Pro-
terui-

teruitas, Ebrietas, hic Bacchus & Venus habitant, hic omnium vox, hodie licet insanire: ast inuenitur lugubris, plena sapientiæ, omnia composita, altum hic silentium, mortis meditatio, nihil inordinatum, insuper *risum dicunt errorem, Eccls. 2. & gaudio aiunt, cur frustra deciperis?*

ADVERSA MORTIFICANT.

Nubentium erat Ciuitas Niniue magna nimis; Audire lubet mutationem? Venit Ionas itinere vnus diei, *adhuc, Ion. 3. inquit, quadraginta dies, & Niniue subuertetur*, omnia aduersa prædicat, minatur euersionem, iram Dei inculcat; & sequitur mortificatio magna: *Surrexit Rex de folio, abiecit vestimentum suum à se, & indutus est sacco, & sedit in cinere, & clamauit, & dixit: In Niniue ex ore Regis & Principum eius, homines & iumenta, & boues & pecora nec gustent quicquam, nec pascantur, & aquam non bibant, operiantur saccis homines & iumenta, & clament ad Dominum in fortitudine sua, & conuertatur vir à via sua pessima, & ab omni iniquitate qua est in manibus eius.* Ingredere, Christiane, has

has

has Ciuitatis huius lugubres domus, menteq; considera quam omnia pacata, quam mortificata inuenias cuncta, mox audies: *Vidit Dominus opera eorum, quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est super malitiam.*

Hæc ergo sit consolatio affligi, humiliari, & placere Deo.

Per Eliam Prophetam Achab Regi Israel prænunciatur aduersitas magna nimis: *Ecce inducam super te malum, & demetam posteriora tua, interficiam de Achab vsque ad mingentem ad parietem, dabo domum tuam sicut domum Hieroboam filij Nabath, si mortuus fuerit Achab in ciuitate, comedent eum canes, si in agro, comedent eum volucres cœli.* Sequitur: *Itaque cum audisset Achab sermones istos, scidit vestimenta sua, operuit cilicio carnem suam, ieiunauit, & dormiuit in sacco, & ambulabat demisso capite.* Ingredere regiam hanc, & si quicquam in alijs, tristi Rege, leuitatis inuenias, diligenter explora, omnia ad grauitatem composita, omnia lachrymas prouocantia videbis, & affligentis mortificationis reperies fructum. Sequitur:

quitur: Factus est sermo Domini ad Eliam: *Nonne vidisti humilitatem Achab, coram me? quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius.*

Hæc igitur sit consolatio nostra, ut humiliati afflictione poenas euidamus, & placetur Deus.

Exorbitationem Sauli audiui: nunc & aduersa passum, & in ijs Electionis vas factum consideremus; in terram prostratus cæcus efficitur, ad manus ducitur, & ait: *Domine quid me vis facere?* Act. 9.

Ingrediamur domum eius lugubrem cum Anania, & ieiunantem inueniemus, orantem auscultabimus, agnum ex lupo factum mirabimur, baptizatus, confirmatus in bono, & illum prædicat, quem persequebatur, tribus diebus nec manducauit nec bibit, non sic nudius tertius.

O afflictio humilians ut exaltes.

Hæc igitur sit consolatio nostra, ut mortificati nosmetipsos abnegantes Deo hostiam offeramus placentem & placabilem.

Optimè ergo quod in se senserat idem Paulus, Romanis postea & nobis prædicat, *consepulti sumus cum eo in mortem,* & Rom. 6.

D

quo-

quomodo Christus surrexit à mortuis per
gloriam Patris, ita & nos in nouitate uitae
ambulemus. Sit igitur vetus homo cru-
cifixus, sit afflictus, vt mortificatum de-
struatur corpus peccati. Concludat
confirmet hæc Augustinus, sic loquens.
Equus non se domat, Elephantus non
se domat, Leo non se domat, sed vt do-
metur Equus, Elephantus, Leo, quaeritur
homo; ergo vt dometur homo, quaeritur
Deus. At hic Domitor noster pro-
fert flagella, sicut nos iumenta frænis,
fustibus, flagellis mirescere docemus.

Psal. 37.

Dicam igitur: *Ego in flagella paratus
sum*, vt mortificer & domer, vt te sesso-
rem patiar, mi Deus. Item enarrat in
Psalm. 31. hæc explicans verba, *In camo
& fræno maxillas &c.* sic habet: Equus
& mulus vis esse, vis non habere sesso-
rem? constringetur os tuum, & maxilla
tuæ in fræno & camo, multa flagella pec-
catorum, non est mirum si adhibito
fræno sequantur flagella, indomitum e-
nim, superbum non humiliatum animal
esse cupiebat, domatur fræno & flagello,
& vtinam perdometur, verendum est e-
nim ne nimium resistendo indomitum

relinqui mereatur, & ire in suam vagam
 licentiam, vt dicatur, prodijt quasi ex
 adipe iniquitas eorum: ergo cum flagel-
 latur, dometur, mortificetur, humilietur
 vt exaltetur. Et hæc porro sit consolatio
 affligi & humiliari, quia tunc tu Deus
 dabis gratiam & exaltabis.

DISCURSVS IX.

Ostenditur, quòd miserix sint
 patienter ferendæ, vt sint
 solatio.

*Hæc sit consolatio mea, vt affligens
 me dolore non partat.*

Iob 6. v. 10.

SI, vt experientia discimus, & clariùs
 testatur, homo ille qui breui victurus Iob 14.
 est tempore, multis repleatur mise-
 rijs, nemini mirum videbitur, quod et-
 iam de miserijs multis multa dicam, &
 diu: vt tamen nobis solatio sint, patien-

D 2

ter

ter sustineantur opus esse, modò docebo.

AFFLICTIO PATIENTER
SUSTINENDA.

Audiuimus hactenus, quantum boni & utilitatis comitetur afflictiones, quod si obtinere libeat, patienter quidquid aduersi obuenerit, perferendum. Quid igitur, Christiane, in Dei visitationibus obgannis? quid in afflictionibus obmurmuras? cur impatienter agis, euacuans tibi ipsi mercedem?

Dum tribulatur in te anima tua, sero-
per sonet in aure, sonet in corde vox illa
Heb. 10. Paulo digna: *Patientia vobis necessaria est, vt reportetis repromissiones.* Et Christi ad hoc incitamentum habes, quo nullum efficacius nec est nec esse potest:

Luc. 21. *quia in patientia, inquit, possidebitis animas vestras,* magna promissio, & vel totius mundi thesauris præponderans lucrum. Patienter perfer lucraturus animam tuam, cuius si detrimentum facturus sis, quid proderit vel vniuersum mundum obtinuisse?

Audi, Christiane, errorem tuum, vt corrigas, dum hic cumulantur thesauri,
cùm

cum aggregandæ diuitiæ , cum bona
transitoria lucranda perfers & obduras,
nihil non laboris, nihil non periculi, ni-
hil non inquietudinis exanthlas, & qui-
dem patienter. Quid autem profunt hæc
omnia, anima deperdita? Responde si
potes, si non potes, hæc sit consolatio
tua, vt afflictus dolore per patientiam
animæ possis lucrum facere: sicuti bene
in prouerbio vulgari, optima herba pa-
tientia, dicitur; sic perperam, comedenti
illam vix interminatur, non dico vix, sed
bene illi, qui hæc herba vti nouit, si de-
bet, pro condimento ciborum. Quod
vt intelligas, placet patientiam definire.

QVID SIT PATIENTIA.

Patientia est honestatis vtilitatisque
causa rerum arduarum ac difficilium
voluntaria ac diuturna perpessio.

Honestatis vtilitatisque intuitu volun-
tariè & constanter perpeti debes.

Honestatis certè causa Iobus patien-
ter passus est, nec ab vtilitate excidit,
hinc D. Iacobus: *Sufferentiam Iob audi-*
stis, & finem Domini vidistis. An non Iac. 5.
honestatis intuitu patiebatur, qui quid-

quid euenerat, ideo non molestum duxit, quia Dominus immiserat? an non utilitatis fructum percepit, qui omnia in duplo recuperavit? Sic testatur sacra

Iob 42.

Pagina: *Dominus benedixit nouissimis Iob magis quam principio, & addidit Dominus omnia, quaecunque fuerant Iob, duplicia.*

*Lib. 1. de
Gloria
Christi.*

Audi quid de super sentiat magnum illud Ecclesiae lumen S. Augustinus, quod honestatis & virtutis gratiam aduersa patienter ferenda sint: Quanto, inquit, in hac vita Deo coniungimur, vel per speculum, vel in aenigmate, tanto peregrinationem nostram, & tolerantius sustinemus, & ardentius sufferre cupimus: iungi Deo virtutis est, & sic illi coniunctus, qui suffert, opus virtutis exercet, quid dubitas?

Motium optimum addit Augustinus, quo incitatus utilitatem proponendo, patienter & constanter agere non retractes: Intelligat, ait, homo medicum esse Deum, & tribulationem medicamentum esse ad salutem, non poenam ad damnationem, sub medicamento positus vreris, secaris, clamas, non audit

me-

medicus ad voluntatem, sed audit ad san-
nitatem, vis ergo sanus fieri? patienter
vrentis, secantis sustine manum. Ad præ-
missa efferatur animus præmia, vt pa-
tienter sustinens, illa assequi non dubi-
tes.

Sic ad rem nostram idem Augustinus,
Chrysofomo, eundem consolans, ne
deficiat in aduersis, scribit: Rumor, in *Epist. 33.*
quiens, ad me detulit, (Deus faciat, vt
non sit) te animo perturbatum, & mul-
tum miror prudentiam tuam, & Chri-
stianum animum parum cogitare, rerum
terrenarum conditionem nullo modo
æquari posse coelestibus, vbi cor no-
strum & spes nostra collocanda est.
Nunquid aut totum bonum tuum in his
erat, quas nunc videris amittere, & tam
magnum bonum illic deputabas, vt eo
subtracto tenebrescat mens nimia tristi-
tia, quasi lumen eius non Deus, sed terra
sit? Erige animum, Frater, Deus noster
non perit à suis, nec perdet suos; vult
autem monere nos, quàm sint hæc fra-
gilia, & non certa, quæ nimis diligunt
homines, vt soluat à nobis vinculum cu-
piditatis, per quod implicatos nos tra-

hant, ut totum amorem nostrum consuefaciamus in eum currere, in quo nulla damna timeamus. Sic, sic certè erigendus est animus spe bonorum perennium, tunc terrenorum iacturam & quamcunq; afflictionem patienter sustinere addiscet.

*Sen. de
Morib.*

Quod de Patientia Ethnici ad nostram fecere confusionem, hinc sic suadet Romanus Sapiens: Libenter feras, quod necesse est, dolor patientia vincetur. Et Bion apud Laërtium: Magnum, inquit, malum est, non posse ferre malum, absque hoc enim nulli potest esse vita suavis, scilicet non est malum, malum patiri, at nescire malum pati, hoc malum est.

Drexeli^o

Ad Agefilauum, eum in dolore Podagræ grauissimo esset, Carneades visitandum venit, qui ubi dolores vidit, colloquijs potiùs exasperandos, ad compendium contulit dicenda, & abiturus valedixit. Cui Agefilaus: Mane sis, Carneades, & vnà pedes ac pectus digito demonstrans: Nihil, ait, hic illinc peruenit. Ex hoc dicto nunquid cor sanum, alacre & dolori par ostendit? Hæc Drexelius. Patienter ergo, Christiane, honestatis

intuitu, vt vir fortis & commendabilis habearis, Sapiētis hoc oraculum est:

Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animā suā expugnatore urbium. *Prou. 16.*

Patienter igitur agendum, si vincendū, impatientia namque semper vincitur, patientia nunquam perdit aut succum-

bit: *Patientia pauperum non peribit in finem;* in finem, dicit. *Aduerte sedulo,* *Psal. 9.*

Quare ergo non magis iniuriam accipitis? hos enim vtilius, quia patientia semper triumphat. Nota, velim, in finem; parum enim est, incepisse fortiter & turpiter defecisse. Hæc ergo sit consolatio tua in miserijs, vt patienter sustinens vtilitatem capias tribulationis.

Marcus Aurelius Imperator professione quidem Ethnicus, ast vita Christianus, dicere consueuerat gladio Iulium Cæsarem adeptum esse Imperium, Augustum iure hæreditario, Caligulam ob Patris de Germania victoriam, Titum propter Iudæam debellatam. Traianum propter fortitudinem, se verò solum per patientiam imperio potitum, plusque in eius gubernatione patientiam sibi, quàm sapientiam profuisse.

Arundo aliquando ad quercum ven-
Drexeli⁹ tis resistentem, ideo contractam, sic fa-
 tur : Tu robori tuo fidens vento resi-
 stis, & vinceris : Ego fragilitatis meae
 non ignara cedo, & vel vno die sex-
 centies ventum veneror prono corpo-
 ris flexu, nec mihi graue est, vt vitam
 tuear, vel millies adorare tam poten-
 tem hostem.

Sic, sic, Christiane, vt vitam lucreris
 æternam, patienter aduersitates tolera,
 reuerenterq; adora, dicens cum Dau-
Psal.61. de: *Nonne Deo subiecta erit anima mea,
 ab ipso enim patientia mea.*

Didicisti ergo patienter & libenti a-
 nimo aduersa esse ferenda, quia sic ad-
 uersa non sunt voluntaria. Proinde ro-
 go, sit & diuturna tua perpessio, diutur-
Matt.20. na, inquam, quia *qui perseuerauerit vs-
 que in finem, saluus erit.*

Hæc sit consolatio tua, vt patientia
 vincat.

* *
 *

DIS-

DISCVRSVS X.

Ostenditur, misérias, vt solatio sint, hilariter perferendas.

Hac sit consolatio mea, vt affligens me dolore non parcat.

Iob 6. v. 10.

Hebraeus Sapiens ad prosequendum de afflictione sermonem me incitat, dum mœrore humiliari virum, & sermone bono lætificari asserit, sic habet: *Mœror in corde viri humiliat eum, & sermone bono lætificabitur.* Sermonem ergo bonum & lætificantem proponam, cum læticia & hilaritate perferendas misérias esse, ostendens.

EX } S. Scriptura,
Ethnicis &
Rationibus.

D 6

Ad-

Adhortatur me Apostolus, vt, ad mi-
 ferias si tendendum sit, velociter curra-
Hebr. 12. mus, & assumptis pennis volemus, *cur-*
ramus, inquit, *ad propositum nobis certa-*
men. Quid ais, Paule, quid ais? ad certa-
 men currendum suades, in quo nil nisi
 miseræ, vulnera, angustiae & tribulatio-
 nes minantur? quis hic non testudine
 tardior? Si ultro obueniatur certamen
 hoc, acerbum erit non declinare, non
 fugere illud posse; sed dico, ait Paulus,
 curramus. Quid autem ad cursum te ex-
 citare debeat, addo: *Aspicientes in au-*
ctorem fidei & consummatorem Iesum,
qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem
confusione contempta. Is obuiam certa-
 mini iuit, is properauit ad agonem, vo-
 lauit ad luctam: Surgite (inquit) eamns
Psal. 18. iam iam adueniente proditore, *Exulta-*
uit vt Gigas ad currendam viam. Passio-
 nis, ad manducandum Pascha, quo im-
Luc. 22. molandus erat: *Desiderio desiderauit*
 hoc Pascha, eheu cruentum Pascha!
 eheu tibi, ô Christe, durum & amarum!
Matt. 26. & tamen properas, *hymno quidem di-*
cto.

Cantor Cygnus funeris ipse sui.

Quid

Quid hic nunc moriturus, passurus,
contumelijs afficiendus cantas, rides &
exultas?

Exaltatus, triumphaliter exceptus,
O sanna audiens, Filius David & Rex Iu-
deorum proclamatus doles, lamentaris,
& amarè fles! *Videns ciuitatem fleuit su-* *Luc. 19.*
per eam. Cur hæc omnia? Audi, propo-
sito sibi gaudio sustinuit crucem, vt &
vos eadem cogitatione armemini. Re-
cogitate ergo eum, ne fatigemini defi-
cientes animis vestris. Clamat ceu stre-
nuus belli dux: Quod me videtis facere,
facite; gaudens & exultans in certamen
volo, vt alacriter certans, gloriosè vi-
ctor coroner. Certè, certè sic se res hæc
habet, Charissimi, verum est vetus hoc
Germanorum prouerbiū:

Frisch gezeugt ist halb gefochten.

Iam penè vicit, qui gladium animosè
strinxit. Quid igitur vanè lamentaris?
hæc mala lachrymis nesciunt cedere, a-
nimus erectus, alacer, Deoque fidens
omnia triumphat mala.

Suasit hoc suis Christus, vt gauderent
pugnantes, & pugnarent gaudentes, vel
mercedis intuitu: *Beati*, inquit, *cum* *Matth. 5.*

maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersus vos. Audi quid tunc Apostolis faciendum præscribat Sapia: Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. Quid, ô Iesu, qui lachrymis semper delectatus es, qui ad planctum semper vocasti, in causa & occasione lachrymarum, tuos cur ridere iubes? merces eorum copiosa est in cælis, proinde non quid patiantur, videant; sed quare & exultent.

Optimi Magistri boni certè Discipuli facti sunt; hinc & ipsi in miserijs risum percipiebant & gaudium, & ad idem alios in miserijs exhortantur. Maxima, post gloriosam & admirabilem Christi in cælos ascensionem, Apostolos inuadebat persecutio, exulabant Ciuitatibus, & Synagogis arcebantur, virgis & flagellis vapulabant, ad Concilia rapiabantur, sed *ibant gaudentes à conspectu Concilij*, quam ergo in ipsis gratiam, quem obtinere fauorem? *quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.* Hæc obtenta priuilegia, hæc immunitates, contumeliji affici.

Act. 5.

Et

Et ad idem exemplo suo inuitatos nos
 adhortantur. Ideo Iacobus in sua Ca-
 nonica: *Omne gaudium, ait, existimate, Iac. I.*
fratres, si in tentationes varias incideritis.
 Quæ hic gaudij causa? Scientes quòd
 probatio fidei vestre patientiam opera-
 tur, patientia autem opus perfectum
 habet. Cùm igitur Christus te perfectum
 velit, & perfectio in te esse sine patien-
 tia nequeat, patientia sine probatione,
 & vera probatio, in gaudio aduersita-
 tis tempore, illucescat ergo hilariter,
 hæc sit consolatio, afflictum te gau-
 dere.

Sic enim Augustinus: Clamat iustus, *August.*
 gloriamur in tribulationibus, & in die- *sup. Ps. 36*
 bus famis saturamur, si egestatem intus
 pateretur iustus, quomodo gloriaretur
 in tribulationibus? videbantur foris an-
 gustiæ, sed intus latitudo erat, in medio
 tribulationis gaudium est. Et mellifluè
 Bernardus, ad virtutes spectat tribula- *Bernard.*
 tiones fortiter sustinere, ad sapientiam
 in tribulationibus gaudere, confortare
 cor suum & sustinere Dominum virtutis
 est, gustare & videre quoniam suavis est
 Dominus sapientiæ est.

ETH-

ETHNICI IN TRIBVLATIONI-
BVS EXVLTANT.

Si te, ô Christiane, nec Christi, nec Ap-
postolorum ad hilariter patiendum eri-
gant exempla, vel Ethnicorum te con-
fundant opera, & excitent monita, vt
scilicet tu vitæ æternæ intuitu facere
non detrectes, quod illi vanæ spe gloriæ
illecti aggressi sunt. Fortuna, inquit an-
tiquitas eorum, ignauissimum quem-
quam refugit, fortiter (gaudendo, riden-
do) obuiantem aggreditur, ignem ex-
peritur in Mutio, paupertatem in Fabri-
cio, tormentum in Regulo, venenum in
Socrate, mortem in Catone, sed exul-
tant lætantes spe gloriæ vanæ nominisq;
perennis. Sapienter monet Sapiens Ro-
manus, Aduersis non indolendum esse,
quia

Quod durum fuit pati, meminisse
dulce est.

Idem dum quæsisset, quid præcipuum
in rebus humanis? respondit, posse læto
animo aduersa tolerare, quicquid acci-
derit, quasi tibi volueris accidisse, de-
buisses enim ferre, si sciisses omnia de-
creto Dei fieri, flere, queri, ingemere
de-

desciscere est. Quærit iterum, quid præcipuum in rebus humanis? animus, respondet, contra calamitates fortis & contumax. Quærit tertio, quid præcipuum in rebus humanis sit? altos supra fortuita spiritus attollere, respondet, hominis meminisse, ut siue foelix eris, scias, hoc non futurum diu, siue infelix, scias, hoc te non esse, si non putes. Hæc igitur post S. Scripturæ auctoritatem Ethnicorum placita te ad hilariter patiendum inducant: duas adhuc addo rationes, illam ab auctoritate, postremam à simili peritam.

Quæro igitur, qui in angustijs es, an intendi illas vel remitti desideres? utique remitti dices, ergo hilariter eas perfer, quia sic minuuntur, & remittuntur. Hyer. Animi, inquit, lætitia dolores corporis mitigat, si ad ægrotationem corporis accedat ægritudo animi, duplicatur infirmitas, duplicatur infirmitas, ergo hilariter; quia sic Hebræus Sapiens fatur: *Animus gaudens atatem floridam facit, spiritus tristis exsiccat ossa.* *Prov. 17.* Quid igitur mœrore conficeris? Hæc sit consolatio, ut afflictus gaudeas, & non
erit

erit afflictio. Sunt equi adeo bene instructi, vt Dominum suum non solum patientissimè sessui recipiant, sed & sessuro genuflectant, quin etiam gestantes exultant, ita vt ad incitandum eos neque flagellis, neque calcaribus opus sit. Vt iumentum apud DEVM factus es? Exultabis, vbi insederit, non senties virgam, non experieris calcaria, curre vltra ad propositum tibi certamen. Sit ergo hæc consolatio tua, vt hilariter sustineas, quia sic vult Ecclesiæ Sanctæ Caput

1. Pet. 4. Apostolus Petrus, cum ait: *Communicatos Christi passionibus gaudete.*

DISCVRSVS XI.

Ostenditur, miserias, vt solatio sint, constanter sustinendas.

Hæc sit consolatio mea, vt affligens me dolore, non parcat.

Iob 6. v. 10.

DE afflictionibus quod crebrius agam, non est intentionis meæ, vt

vt illas vobis amariores reddam, sed vt dulcescant, vt ijs non pusillanimes, sed constantes reddamini, & sic illas repellatis, iuxta Sapientis dictum: *Tristitia ne dederis cor tuum, sed repelle illam à te: Eccli. 38.* quod vt fiat, docebo constanter illas esse perferendas,

Ex { S. Scriptura,
Ethnicis &
Ratione.

Romani, Liuiio teste, gloriabantur, quod fortia agerent, fortiaque paterentur, atque in hoc potissimum agnoscerent Romanum assererebant, fortia namque agere & pati Romanum est, quanto magis Christianum, qui Christi vestigia sequi debet. Eundem semper habere vultum, Socratis est, dicebant veteres, eandem semper habere mentem, Christiani est, quam constantiae virtute obtinebis, qua habita afflictio consolatio erit.

Quotiescunque ad obsequium suum homines Deus inuitat, iisdem non mollia, non placentia, non prospera, sed tribulationes & afflictiones pollicetur, vt ad constantiam firmentur. Sapiens hoc asserit: *Fili, dicens, accedens ad seruitutem Eccl. 2.*

tem

Tob. 1. rem Dei, sta in timore, & prapara animum tuum ad tentationem, hoc in Tobia patuit, qui quia hic ad gratiam, ibi ad gloriam assumendus erat, necesse fuit ut tribulatio tentaret eum, & constantiam illius clarescere faceret, quam gloriosè autem illam seruarit, ex hoc colligere habes: *Capitur cum suis Contribulibus in diebus Regis Salmanasar, & in captiuitatem ducitur.* Sed in hac constantiam non amisit, scriptum est enim de eo, in captiuitate viam veritatis non deserit, dum concaptiuis monita dat salutis, dum afflictos consolatur, dum de facultatibus suis subministrat egenis.

Tob. 2. Iubetur occidi à Sennacherib propter mortuorum sepulturas, & de nocte, quæ interdiu absconderat cadauera, sepelire non desinit. Vide constantiam. Exceatur, & dicit Scriptura, immobilis in timore Dei permansit. Vide constantiam. Cognati eius irrident illum, vbi est spes tua, dicentes, pro qua elemosynas & sepulturas faciebas? Tobias verò increpabat eos, dicens: *Nolite ita loqui, filij Sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam daturus Deus est his, qui fidem*

fidem suam nunquam mutauerunt ab eo.
Ecce constantiam.

Anna vxor eius de opere textrino accepit hoedum, quem cum non posset videre, balantem audit, & ait: Videte ne furtiuus sit, & illa manifestè vana est spes tua. At Tobias: Iustus es, Domine, & omnia iudicia tua iusta sunt, nunc non sumas de peccatis nostris vindictam. Ecce constantiam. Discedit filius, & quia diuturniorem trahit moram, lamentatur mater, dolet & ingemiscit. At Tobias: Noli flere, ait, saluus perueniet filius noster; credo enim quòd Angelus Domini bonus comiretur eum, & saluus reuertetur. Ecce constantiam. Consolationem audire desideras? Misit Dominus Angelum suum, qui Tobiam Iuniorem duxit & reduxit, pecuniam à Gabello recepit, vxorem illum habere fecit, Dæmonium ab ea compescuit, gaudium parentibus eius fecit, Tobiam Iuniorem à deuoratione piscis eripuit, Seniore lumen coeli videre fecit, insuper omnibus bonis eos repleuit. *Constanter ergo, Christiane, constanter; non abiit diuina consolatio: qui enim perseue-*

seuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.

Act. 9.

Audi de Saulo, cùm in maximis angustijs positus ad Ananiam pro consolatione mitteretur. Ananias de illo hæc à Domino didicit: *Ostendam ipsi, quantum oporteat pati pro nomine meo.* Magna consolatio, deiicitur in terram, prostratus excæcatur, inedia affligitur, & plurimis, quæ aliàs ostendi, obruitur malis, & consolationis loco audit, *Ostendam illi, quantum oporteat eum pati.* Ergo, Paule, nunquid constanter

2. Cor. II.

ages? Agam utique: *Ter; inquit, virgum casus sum, semel lapidatus, ter naufragium pertuli, & plura quæ ibidem enarrantur fusiùs; sed in omnibus his constanter ago, & consolor.* Ego enim iam delibor, & tempus resolutionis meæ instat, bonum certamen certavi, cursum consumaui, fidem seruaui.

Paule, exspectasti vsque ad finem, vsque ad tempus resolutionis constanter perdurasti; sed nunquid sensisti miserias? magnas nimis; in certamine nunquid fortes antagonistas habuisti? non paucos; in cursu nunquid aderant qui impedire

pedire conarentur? certè plurimi; in fide nunquid expertus es cōtradictiones? fortes sanè, alias fides probata non foret; sed constanter egi, & ideo *expecto coronam, quam reddet mihi in illa die* 2.Tim. 4. *iustus Iudex* ille, qui dixit: Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam. *Constanter ergo, ô homo.*

Perfer & obdura, dabit Deus his quoque finem.

Sed quid Tobix, quid Pauli commemo facta? quid laudo eorum constantiam? quid aliorum exempla proponam? Unus instar omnium tibi hic satisfaciet Redemptor, de quo non dicam quid iusserit, sed quid fecerit, vt intelligas ex illo, in tribulationibus & miserijs constantiam esse necessariam.

Hic ab instanti conceptionis suæ grauissima passus est in angustia animæ suæ, & nunquam resiliuit, à Cruce non descendit, esto specioso titulo credulitatis & fidei proposito, rogaretur: *Si Rex Israël est, descendat de cruce, & credimus illi.* Marc. 15.

D. Bernardus: Si Pilatus, quod scripsit, scripsit; Filius Dei quod incepit, consummat,

mat,

mat; non prius ergo dicere libuit: Consummatum est, quam expirandum esset. Nec tu igitur locum tuum desere, licet in cruce positus inciteris ad descendendum; constantiam itaque labora ut habeas, aut si non habeas, cum Iudith illam à Deo enixis obtinere precibus coneris, quæ in maximi momenti negotio, in summo vitæ discrimine sic precatur:

Iudith. 9. Da mihi in animo constantiam, iam intrare Assyriorum Bellatorum castra, inermis moliebatur. At euaginato gladio, cum Ducis guttur peteret: Confirma, inquit, me Domine Deus in hac hora, bis percutit & non deicitur. Quis non miretur, foeminam hæc perfecisse audiens. Constantes estote, auxilium non deerit.

Bernard. Optimè D. Bernardus: Notam (ait) fecit tibi Dominus dilectionem suam, experiatur & tuam. Quomodo illam, ô melliflue, experietur? Addit: Non illum vicere peccata tua, teq; illius flagella non superent; sustinuit te Dilectus, sustine & tu Dilectum; alioquin quando redisses ad eum, nisi ille clamasset: Revertere Sunamitis, revertere. Esto igitur & illi

& illi perseverans, ut nullis ab eo flagellis aut laboribus auerteris; quia regnum celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: violentiam fac tibi ergo pro tam excellenti regno.

Accedant Ethnicorum placita, & hæc confirmant. Aristoteles mollem dicit, *Lib. 7. Ethic. 6. 7.* qui in aduersis constans non est; nec viri nomine dignum, minus Christiani. Qui (inquit) à ratione deficit, in illis rebus, (scilicet in patiendis perferendisq; miserijs) quibus plerique & obsistere possunt & obsistunt, is mollis & delicatus est habendus. Et Socrates, præsentiam veneno, ad Iudices sic perorat: Quam diu & spirabo & potero, nunquam Philosophiæ curam abijciam, nec vestri admonendi, more ac modo meo adhortandi ad virtutem, quemcunque fuero nactus ex vobis.

En in hoc Baptistam, vel in carcere illud *Non licet tibi ingeminantem.* Hæc sic ergo consolatio, constanter pati & minus vri.

Accedat ratio, volumus non sentire miseras, quod impossibile est, sed illis nec cedere, nec succumbere, si velimus.

E

Con-

Constanter tunc agendum est. In eis
percutiendi non cedit, sed induratur.
Sic, si perfers, non cades, sed firmaberis.
Cedendo quid fugis? an mortem? Er-
gone immortalem te cum Alexandri
adulatoribus proclamare pateris?

Qui perit, ne pereat, quid perdit?
Perditionem temporaneam si constan-
ter sustineas, euades æternam. Ergo fac,
vt dicere possis: Perijssem, nisi perijssem.
Et monitum Pauli tibi cordi sit, cum ait

*I. Cor. 15. Fratres mei dilecti, stabiles estote & im-
mobiles. Constantia coronatur.*

DISCURSUS XII.

Ostenditur, afflictiones, vt so-
lacio sint, cum gratiarum ac-
tione esse perferendas.

*Hæc sit consolatio mea, vt affligens
me dolore non parcat.*

Iob 6. v. 10.

Dutiùs adhuc, Dilectissimi, affli-
ctionum materiæ inhæreo, vt
nam

nam nos causas earum submoueremus, quia tamen vinum dare lugentibus iubemur, iuxta illud: *Siceram date merentibus, & vinum his qui amaro sunt corde.* Vinum dulcificans promam, quo hausto omnis afflictionis amaritudo indulcabitur. Dicam igitur solamen esse in afflictione, si cum gratiarum actione perferantur. PROV. 31.

Ex { S Scriptura,
Ethnicis &
Ratione.

Hæc sit consolatio mea, vt affligens me dolore non parcat, Iob 6. v. 10.

S. Chrysoſtomus Homilia 33. in Epistola ad Hebræos, aureis hisce more suo verbis propositum nostrum insinuat, dum ait: Omnia toleremus cum gratiarum actione, siue paupertas sit, siue ægri- tudo, siue quidquid aliud nobis eue- niat, ipse enim solus agnoscit, quid nobis prodest. In paupertate sumus? gra- tias agamus; in ægri- tudine? gratias aga- mus; calumnias sustinemus? gratias aga- mus. Hoc enim nos facit proximos esse Deo, tunc etiam Deum habemus debi- torem, quando verò bona percipimus,

E 2

NOS

nos debitores existimus. Appositè ergo Religiosorum manus, quam olim didici quintum, auricularem scilicet digitum paruum, magno hoc indigat titulo: DEO GRATIAS.

In omni quod obuenerit,
Laudato semper Dominum,
Bonum malumve fuerit,
Hunc solum specta terminum.

Optimè sanè; hæc enim maxima nostra consolatio erit, vt afflicti gratias agamus.

Psal. 33.

Propheta Regius ad gratiarum actionem & Dei laudem continuò & in omni euentu se se ipsum incitando dicebat: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.* Quid ait David? quid proponis? iagruent mali contra te, & in caput tuum persecutiones & conspirationes excitabuntur, comprehendent te pericula, & aliter fortè loquèris; nullatenus, semper laus eius in ore meo.

Prodeat Drux ille leo crudelis, rugiat sæniatq; indomitus vrsus, contra me simul insurgant, *semper laus eius in ore meo*, exprobret Goliath castris nostris,

pa-

paueat Rex, & Regia omnis turbetur, exerat macheram ad occidendum me, *semper laus eius in ore meo*; furij in me agitetur Saul, inuidia stimuletur, patria profcribat, lanceam vibret, toto prosequatur exercitu inermem, *semper laus eius in ore meo*: & filius qui ex vtero meo progressus est, contra me insurgat, regno pollat, folio deturbet, vxores (& me in illis) foedet, *semper laus eius in ore meo*. Semei cum lapidibus, conuicia cum conuicijs, lapides in caput meum iactet, virum sanguinum me nomet, infortunium obijciat, *semper laus eius in ore meo*.

Appositè Augustinus super illud Psalmi: Tota die repleatur os meum laude: Quid est, inquit, tota die? id est, sine intermissione laudare; in prosperis, quia consolaris; in aduersis, quia corrigis; antequam essem, quia fecisti me; cum essem, quia salutem dedisti; cum peccassetem, quia ignouisti; cum conuersus essem, quia adiuuisti; cum perseuerassetem, quia coronasti.

Optimum illud Ioannis Auilæ; in aduersis plus valere vnū DEO GRATIAS

Iob 1.

quàm in prosperis mille, quia in prosperis non ex corde procedere præsumitur, & quid magni, si beneficijs cumulatus gratias agas? nonne hoc & Ethnici faciunt? *Confitebitur tibi, cum benefeceris illi*, dixit Psalmista, propter hoc illum populum non multum commendans.

Psal. 48.

In bonis, ait Chrysoſtomus, gratias agens, reddidisti debitum; in malis Deum debitorem facis. Audi, quid mendax ille Sathan de Iob præsumpserit: *Nunquid, inquiens, sine causa Iob timet Deum, & gratias agit? nunquid tu vallasti eum, & domum eius, vniuersamq; substantiam per circuitum, operibus manuum eius benedixisti? sed extende manum tuam paululum, & tange vniuersa quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.* Sed Dominus: *Ecce, omnia quæ habet, in manu tua sunt.* Verè, dilectissimi, hæc fuit consolatio eius, non sibi à Domino parci, sed nouas in nouis molestijs gratias adinueneri. Quoties enim ei noua clades nunciabatur, nouas toties gratias agebat. Venit, qui nunciaret: *Boues cum asinis à Sabæis abacti sunt.* Ad quæ Iob: *Sit nomen Domini benedictum.* Venit alius:

Ignis,

ignis, dicens, de cælo lapsus ouium greges
 absumpsit. Iob iterum: *Sit nomen Domini
 benedictum.* Venit tertius, qui ait: *Came-
 los inuaserunt Chaldei.* Cui constanter
 Iob: *Sit nomen Domini benedictum.* Ad-
 est quartus, qui refert: *Liberi tui omnes
 vnâ domûs ruinâ sepulti sunt.* Iob, vt
 prius: *Sit nomen Domini benedictum,
 sicut Domino placuit, sic factum est.* Mi-
 ratur hoc organum laudis suæ, in pro-
 speris æquè ac in aduersis resonans, i-
 pse Deus, dicens: *Nunquid considerasti
 seruum meum Iob, quod non sit illi similis
 in terra?*

Et magni illius Pauli eadem mens erat,
 talisque animus, qui & ipse in miserijs
 gratias egit, & ad id faciendum alios in-
 duxit: *Agentes, inquit, gratias pro omni-* Ephes. 5.
bus. Et ne pro bonis tantum præcepisse
 hoc arbitraris, aduerte quid ad Corin-
 thios loquatur, & se fecisse testetur: *In* 2. Cor. II.
laboribus plurimis, in carceribus abun-
dantiùs, in plagis supra modum, in mor-
tibus frequenter, ter virgis casus sum, se-
mel lapidatus sum, ter naufragium pertu-
li, & cætera, quæ ibi fusiùs enarrat, pas-
sus est. Et si qualiter in his se gesserit,
 E 4 quæ-

quæras; dico quòd egerit gratias, quòd Deum laudarit. Sic habes: Quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor; Deus & iater Domini nostri Iesu Christi scit, qui est benedictus, quòd non mentior. Ergo, Christiane, age gratias, etiam affatus cum Laurentio, in fornace cum Hebreis pueris: *Benedictus es, Domine Deus Patrum nostrorum, & laudabilis & super-exaltatus in sacula.* Hæc sit igitur consolatio, vt ignis tribulationis refrigerium tibi per gratiarum actionem præstet. Hinc Augustinus: Quid melius & animo geramus, & mente promamus, & calamo explanemus, quàm Deo gratias, hoc nil dici breuius, nil audiri iucundius, nil intelligi gratius, nil agi fructuosius potest.

Drex eli. Probo tibi hoc ex Ethnicorum beneplacitis, qui afflicti Deos laudabant & Reges à quibus affligebantur. Persis (vt refert Strobæus) mos erat, vt si quem ciuium Rex citari & quantumuis innocentem flagellari iussisset, sic cæsus amplissimas ageret gratias, quòd Rex sui tam beneuolè meminisset. Tantine est, Regis memoria non excidisse? Siccine ade-

aderant verbera, cum ore regio iuberetur verberari? cur non æquè Deo Optimo Maximo nos submittimus, & plagas, quæ Coeli pretium sunt, veneramur? & proni supplicesq; pro ijs gratias agimus. Hæc Drexelius.

Marcus Aurelius Imperator, cui ad perenniter beatè viuendum nisi fides deerat, sic ad omnem fortunam paratus erat, vt neque in prosperis extolleretur, neque in aduersis deijceretur. Sic adeo de Dijs religiosè sentiebat, vt eos in miserijs non modò non incusandos, sed etiam laudandos duxerit. Sic igitur ad rem nostram, Lauiniam nobilissimam Romanorum, ob coniugis mortem, consolaturus, alloquitur: Rem omnem Deorum voluntati modò committamus oportet, qui meliùs scilicet partiri, quàm nos eligere nouerunt. Itaque te etiam atque etiam rogo, mea Lauinia, & tanquam amicus moneo, seriò tibi suadeo, & tanquam amicus toto pectore peto, quæsoque, vt, quòd Dij fecerunt, boni consulas. Quid dignius homine Christiano? Bene ergo omnia à Deo immissa consule, qui meliùs par-

tiri, quàm tu eligere, nouit. Nec minùs approbante Seneca: Oportet (inquit) non de eo quod detractum est, queris sed de eo gratias agere, quod collegisti. Colliges certè de spinis rosas, si Deum afflictius laudare nosti, & mel sugis de petra, & oleum de durissimo saxo.

Nec rationes deesse putes id apertissimè conuincentes: Bonæ indolis filios dicimus, eosq; magnæ spei arbitramur, qui à Parentibus vel Magistris castigati, manus aut virgas osculari edocti sunt, idq; non morosè, sed libenter præstant, dum enim disciplinam non oderunt, emendationem eos præ se ferre quis dubitabit? Filius Dei es; si igitur bonæ spei esse desideras, si emendationi in te locum esse demonstrare cupias, virgam corrigentem non osculaberis? manibus emendantis non basia figes? non enim castigat te Deus, vt deiiciat & perdat, sed vt corrigat & erudiat. Hinc Psalmista: *Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt.* Hinc idem disciplinæ bonitatem & scientiam coniungit, & pro ijs instat: *Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me.*

Phi-

Phidiam Seneca refert artificum nobilissimum, plastemq; doctissimum fuisse, quia ex viliori materia optimum, quod fieri potuisset, simulachrum faciebat, dolando, sculpendo, rotando, scindendo, &c. Nunquid ergo lignum, si vox ei essent & lingua, artifici tali gratias ageret amplissimas, quòd pristinam deformitatem exuere, & pretiosam omnibus amatam induere formam arte sua licuisset? Verè ad coelestem patriæ perennis structuram inidoneus es, quam diu Christianus non es, tam diu autem Christianus non es, quam diu aduersa & persecutiones non pateris.

D. Augustinus hoc me docet in Psal- *August.*
mum 55. sic scribens: Si putas te nondum habere tribulationes, nondum coepisti Christianus esse, & ubi est vox Apostoli: Omnes qui volunt in Christo piè viuere, persecutiones patientur? Si ergo pro Christo illam tribulationem non pateris, vide ne nondum coeperis in Christo piè viuere. Verè lapis coelestis Ierusalem esse non poteris, in via, dum profeceris, nunquam au-

tem in illa te profecisse teneas, nisi pati aduersa didiceris. Idem Augustinus hoc docet, cum coeperit homo Christianus proficere, incipit pati linguas aduersariorum, quicumque illas nondum passus est, nondum profecit, quicumque illas non patitur, nec proficere conatur.

O Christiane, adoptaris ad coelestis Ierusalem ædificium, sed tonsionibus, pressuris expoliuntur lapides, cur ergo Magistro gratias non agis, qui superflua resecando idoneum te facit (tribulatione Christianum faciendo, & piè viuere docendo) tali structuræ in æternum honorandæ.

Optimè Chrysostronus: Nullum, ait, gratiarum actioni par donum, hoc maximum est sacrificium, hæc oblatio per-

1. Thess. 5 fecta. Ideoq; Paulus: *In omnibus, inquit, gratias agentes, hæc enim est voluntas Dei.*

* *
*

DIS

DISCURSUS XIII.

Ostenditur, miserias, ut solatio sint, cum præmeditatione aggrediendas.

Hæc sit consolatio mea, ut affligens me dolore non parcat.

Iob 6. v. 10.

DE Israëlæ diuinum habemus oraculum, quòd quantò magis opprimebatur, tantò magis creuerit & multiplicatus sit. Quod ut & nobis accidat, & ut spiritualiter in miserijs crescamus, ostendam modò illas præmeditatè suscipiendas esse. Exod. i.

Ex { S. Scriptura,
Ethnicis &
Ratione.

Sit consolatio mea, affligi magis, dummodo præmeditatè ad afflictionem ingrediar. Miles prælium initurus

E 7

vul-

vulnera præuidet, & contra eadem se se munit: Viator hospitij exclusionem viæq; penuriam præmeditatus, viaticum confert, & alimoniam præparat. Nauclerus à portu soluens tempestatem subodoratus, anchoras, camelos, aliaq; in illam necessaria in puncto parat.

Miles es, ô Christiane, cur non præmeditaris pugnam, vt caueas vulnera?

Iob 7.

Militia est vita hominis super terram.

Hom. 35.

Minus (inquit D. Gregorius) iacula feriunt, quæ præuidentur; & nos tolerabilius mundi mala suscipimus, si contra hæc præscientiæ clypeo præmunimur.

Viator es, ô Christiane, viæ igitur penuriam, vt & diuersorij præmeditare incertitudinem, vt eius damna non sentias, *Non habemus hic manentem ciuitatem.* Insidias ergo latronum, viæ pericula & difficultates præuide, vt prudenter declines.

Nauclerus es, & quidem *in mari hoc magno & spatiofo*, vbi drago iste, qui formatus est ad illudendum, continuas mouet tempestates. Nunquam igitur tranquillitatem eius suspectam non habearis,

beas, semperq; instantem metue tempe-
 statem, aiebat Socrates, sicut ij qui
 tranquillè & serenè nauigant, parata
 etiam instrumenta habent, quæ in tem-
 pestate sunt vsui: sic qui in bona for-
 tuna sapiunt, contra aduersa auxilia ex-
 pediunt. Quid in maximis miserijs A-
 postolos gaudere fecit? quid illorum
 ex ij consolationem auxit? præmedita-
 tio, vel Christo teste: Ego, inquit, mitto
 vos sicut oues in medio luporum, si me *Matt. 10.*
 persecuti sunt, & vos persequenter, tra-
 dent vos in Concilijs suis, & in Synagogis
 flagellabunt vos, ante Reges & Prasides
 ducemini propter me, venit hora vt omnis
 qui interficit vos, arbitretur obsequium se
 prestare Deo.

Quid, ô dulcis Iesu, ante tempus tuos
 affligis, & sic bis miseros facis? quid il-
 los ante Carnifices excarnificas? quid
 ante persecutionem persequeris? Non
 persequor, non excarnifico, non bis
 reddo miseros; sed milites meos præ-
 scientiæ clypeo munio, vt eò minùs eos
 mundi mala perturbent, quò fuerunt
 antè præscita. Addit: *Hæc dixi vobis,* *Ioan. 16.*
vt, cum venerit hora, reminiscamini, quia
dixi vobis. Pau-

Pau-

Paulus optimè præmunitus, cum ex Asia soluens alligatus spiritu iret in Ierusalem, quæ in ea sibi ventura erant (forte prosperitatis ignorans) sed spiritus protestationem habens, quæ per omnes ciuitates vincula & tribulationes illum manerent. Quid Paule ad hæc, cur non remanes? Bene est tibi Ephesi, Mileti, omnes te honorant, amant, reuerentur & benefaciunt, absentiam tuam & discessum tuum egerimè ferunt, testes sunt lacrymæ, oscula & suspiria, quibus te sequuntur abeuntè. Sed ille, nihil horum timeo, dummodo consumem, non enim aestimo animam meam pretiosorem me. Præmunitus præmeditatione præparor ad patiendum, & hæc est consolatio mea, præscire illa, & constanter obuiare. Omnia hæc & multa in paucis comprehendit Augustinus: Noli, dicens, noli mirari, frater; si, postquam Christianus effectus es, mille te tribulationes circumuexant. Omnes enim, qui ad Paradisum redire desiderant, oportet ire per ignem & aquam, siue Petrus sis, cui datæ sunt Clauæ Regni Cælorum; siue Paulus, vas Electionis; siue Ioannes, cui reuelata sunt secreta coelestia, necesse ut omnes

Act. 20.

Serm. ad
Lippium

paucis comprehendit Augustinus: Noli, dicens, noli mirari, frater; si, postquam Christianus effectus es, mille te tribulationes circumuexant. Omnes enim, qui ad Paradisum redire desiderant, oportet ire per ignem & aquam, siue Petrus sis, cui datæ sunt Clauæ Regni Cælorum; siue Paulus, vas Electionis; siue Ioannes, cui reuelata sunt secreta coelestia, necesse ut omnes

di-

dicant: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū cęlorū. Quid igitur dum affligeris, miraris? quid deijceris? cur turbaris? Nō pręcogitasti, tua est culpa, Sapientis sequere dictum: *Et in die Eccl. xi. bonorum non immemor sis malorum, & memento paupertatis in die abundantia, à mane enim vsq; ad vesperum mutabitur tempus,* quę alijs contingere, omnia tibi contingere possunt. Hęc igitur sit cōsolatio tua, pręmeditari ventura mala; ne, dū subitò ingruunt, obruant inopinatū.

Vel Ethnicorum hoc apprehendit ratio, qui optima tibi de his reliquere documenta. Seneca sic tibi suadet, vtinam persuadeat! Inexpectata plus aggrauant; nouitas adiicit calamitatibus pondus, ideo nihil nobis improuisum esse debet, in omnia pręmittendus est animus, cogitandumq; non quicquid solet fieri, sed quicquid potest fieri. Nota, in omnia pręmittendus est animus. Et iterū: Sic liberos, coniugem & patrimonium habeas, tanquam non utiq; semper habiturus, & tanq̄ non futurus ob hoc miserior, si habere desieris. Audi hanc Ethnici rationē, & animū Christiano dignū ex illa cognosce. In-

In-

Interrogatus Diogenes, quid in Philosophia didicisset; promptè respondit: Præuidere aduersa, & cum aduenerint, illa patienter ferre. Confundere, Christiane, hæc audiens, illi patientia vanam laudem, tu coelum emes.

Anaxagoras Athenis captus, audit mortis sibi decretam sententiam, vidit & in filijs iam illam executioni datam; quid tum? non tristatur clypeo præscientiæ securus: Iam pridem, ait, sententiam hanc tulit natura tam in me, quàm in illos, qui me damnant. De liberis inquit: Sciu liberis non esse immortales. Lethalia hæc tela erant, sed quia præuisa, Anaxagoram lædere non poterant. Hæc igitur sit consolatio tua, vt præuideas, & non doleas.

Drexeli⁹

Accedat ratio, & concludens hæc confirmet. Præmeditatio malorum ad optimum eorum te refugium ducit, quod est Deus; ergo præmittendus in ea est animus, si enim in prosperis de malis cogitas, timens & sollicitus, non ignarus propriarum virium, imbecillitatis refugium & solamen à Deo quæris, quia

Psal. 45. Ille adiutor est in tribulationibus.

Sæ-

Sæpia piscis hoc te doceat; qui, cùm futuram in mari tempestatem præsentit, ne fluctuum scopulis impulsus illidatur, saxo tenacissimè inhæret. Sic, sic præmeditans miseriarum fluctus, Petre, quæ Christus est, adhæreas, necesse est vt dicas: *Mihi adherere Deo, bonum est.* Aliàs *Psal. 72.* pròh dolor qualiter circumagitarer! quàm miserè alliderer & iactarer, hinc inde, mox submergendus! Dices tunc cum Iob, qui inde consolationem percepit, quia præuidit, *Timor quem timebam, euenit mihi, & quod verebar, accidit, sed ad Deum conuersus nil turbatur, pone me Domine iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me, non vincar, sed vincam.* Hæc igitur sit consolatio tua, vt præmeditatus aduersa, armeris contra illa, & præsentissimum tibi ad Deum refugium præpares.

* *
*

DIS-

DISCVRSVS XIV.

Ostenditur, aduersitatem, vt
foletur, cum conformitate
ad Dei voluntatem esse per-
ferendam.

*Hac sit consolatio mea, vt affligens
me dolore, non parcat.*

Iob 6. v. 10.

DEus insolescentem Ephraim, dum
hic affligeretur, sic ad se claman-
tem audijsse per Prophetam te-
Ierem. 31 status est: *Castigasti me Domine, & eru-
ditus sum quasi iuenculus indomitus. V-
tinam, dilectissimi, vel afflictionibus ca-
stigati, indomiti mores iuenculi saltus,
exorbitationes & petulantias relinque-
remus, quod vt fiat, ostendo in miserijs
voluntatem nostram diuinæ subijci-
endam esse.*

EX { S. Scriptura,
Ethnicis &
Ratione.

Hæc

Hæc sit cōsolatio nostra, ut in afflictio-
ne resignemus nos in manus & volunta-
tem omnia potentis volentisq; Dei, vul-
gò dicitur, non est Regula tā stricta, quin
patiatur exceptionem, hoc in proposito
penitūs explodendum: Voluntatis enim
diuinæ regula sine exceptione est; quis-
quis igitur secundum hanc Regulam vi-
uere vult, vti omnes debemus, (instan-
tes quotidie & orātes, fiat voluntas tua)
discat & se & sua omnia voluntati diui-
næ subijcere, & tunc in tribulatione so-
latium sentiet manifestum.

Optimè hoc sentit & docuit Hierony- *Epist. ad*
mus, dum dicit: Quid tam superbū, quid *Colentia*
tam ingratum, quàm aduersus eius viue-
re voluntatem, qui ideo aliquid imperat,
ut occasionē habeat remuuerandi? neq;
enim obsequij nostri indiget Dominus,
sed nos eius indigemus imperio. Et ma-
gnum illud Ecclesiæ lumen Augustinus:
Vnde, quid, ait, volunt homines? parum
est, quia voluntatem suam tortuosam
habent, etiam volunt voluntatem Dei
tortuosam facere secundum eor suum,
ut hoc faciat Deus, quod ipsi volunt,
cū ipsi debeant facere, quod Deus vult

Hinc

Hinc illæ Iobi diuinę voces: Sicut Domino placuit, sic factum est. Hinc Davidis illud oraculum: *Si dixerit mihi, non places, preesto sum, faciat quod bonum est coram se.* Hinc aureum senioris Heli dictum: *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.* Hinc magni Iudæ notatu dignissima verba: *Sicut fuerit voluntas in cælo, sic fiat.* Et ne putes resignationis huius testimonia solum in prosperis audita esse, hæc dum Iob loqueretur, undique vallatus erat miserijs, dixi sapius abducta erant pecora, diruta domus, occisi seruorum alij, alij igne consumpti, filij improuisa domus ruina simul mortui & sepulti, vexabant amici, irridebat vxor, caro eius undique saucia, & tamen in resignatione ad voluntatem Dei solatium quærit & reperit, sicut Deo placuit, sic factum est.

De Dauide sic loquitur mellifluus Doctor: Audi hominẽ, quem secundum cor suum inuenerat Deus: *Paratum, inquit, cor meum Deus, paratum cor meum, paratum ad aduersa, paratum ad prospera, paratum ad humilia, paratum ad sublimia, paratum ad vniuersa quæ præceperis.*

Vis

Vis Pastorem ouium?

Vis Regem constituere?

Vis Pace uti?

Vis bello concuti?

} Paratum
} cor meum.

Præsto sum, si dixerit, non places; hæc loquebatur, dum profugus à seruo suo Semei malediceretur, faciat quod bonum est coram se, si dixerit, non places, *præsto sum*, si iusserit Deus, volo te iterum exulem esse, volo fugitium, & loco mali focii pessimum habere filium, qui Patris diadema & iugulum petat, *præsto sum*.

Quod si imperet, volo te rursus subire speluncas & ferarum latibula, iterum viuere mendicato, & quotidie mortis adire discrimina, *præsto sum*. Si dicat, volo te solatij loco in calamitate tua proscindi, cõuitijs etiam à tuis subditis, lapidibus insuper appeti, & diris omnibus deuoueri; nec istud quidem respuo: Dominus faciat, quod bonum est coram se. O Heroinam sanctissimi Principis viri virtutem! tanti facit diuinæ vel virtutis placitum, vt liberos, regnum, res, bona, vitam ei postponat, ad omnia paratissimus?

De

De Sacerdote Heli sic habet sacer Textus, terribiles audit imminere sibi plagas, & resignatissimè excipit: *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.* Ait illi Samuel: *Ecce contra Heli & domum eius faciam verbum, quod qui audierit, tinnient ei ambae aures eius. Dominus est,* ille ait. Iuravi Heli, quòd non expietur iniquitas Domus eius victimis & muneribus vsque in æternum: *Dominus est.* Præscidam brachium eius, & brachium domus Patris eius, vt non sit senex in domo sua omnibus diebus: *Dominus est.* In vno dierum morientur ambo filij tui, Ophni & Phinees; tabesceat anima tua, deficient oculi tui. *Ecce in omnibus his Heli in Dei voluntate solatur: Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.*

Nec minus Iudas, dum miser esset, se se resignauit; vndique angustijs premebatur, & iuxta Dei placitum etiam mori non formidabat: venit contra eum, cum secum haberet tria millia virorum, Lysias cum quadraginta millibus pedum & septem millibus equitum. Quid Iudas? ibi aut vincendum; aut moriendum;

vin.

vincere vix potest, si ergo Deo placeat, moriatur. *Sicut est voluntas in caelo, sic* *1 Mach. 3* fiat. O magna nimis resignatio! quæ tum facta, quando ablata erat voluptas à Iacob, quando multiplicata erant mala in Israël, quando defecerat tibia cum cythara. Hæc igitur sit consolatio tua, in aduersis Dei voluntatem spectare velle, & ex hac animari.

Resignationem hanc ipse D. Augustinus, ipsius etiam mortis adinuenit antidotum. Sic aliquando discurrit: Quare percutiunt aliquando fulmina montem, *August.* & non percutiunt latronem? quia fortè, respondet, adhuc latronis conuersionem quærit Deus, & ideo percutitur mons, qui non timet, vt mutetur homo, qui timet. Aliquando & tu cum das disciplinam, terram feris, vt infans expauescat. Sed dicis mihi: Ecce cædit innocentiorem, & dimittit sceleratiorem; Noli mirari, vndique mors pio bona est. Vnde autem scis, illi sceleratori (si se mutare noluerit) quid poenarum in occulto seruetur? Nonne mallent fulmine incendij potiùs interire, quibus in fine mundi dicetur: Ite maledicti in ignem æter-

æternum? Opus est vt innocens sis, quid enim malum est mori naufragio, & bonum est mori febrî? siue hinc siue inde moriatur, quære qualis fuerit qui moritur, quò post mortem iturus, non vnde nunc exiturus. Tu time & bonus esto, vnde cunq; voluerit vt ex eas, hinc paratum te inueniat. Quidquid ergo hic accidit contra voluntatem nostram, noueris non accidere nisi de voluntate Dei, de prouidentia ipsius, de ordine ipsius, de legibus ipsius. Hæc Augustinus. Hinc intelliges, si legibus diuinæ voluntatis subijciaris, quòd nec mors quidem erit odiosa.

Appositè Ambrosius: Non est quod cuiuspiam nostrum asseribamus ærumnam, nisi nostræ voluntati, crede mihi, omnis tibi placebit aduersitas, si propria displiceat voluntas.

Vidisti aliquando dubio procul infirmos a deo impatientes, vt minimo le-di & conteri ictu videantur & conquerantur. Sic si propriam voluntatem sequeris, scito te infirmari. Non mirum igitur, si impatienter feras quicquid tibi contigit aduersi. Vis autem ab illa in-

fir-

firmitate liberari? noli à Dei voluntate separari.

Nyssenus Orat. 2. in Orationem Dominicam: Sanitas, inquit, animæ est diuinæ voluntatis prosper successus, sicut è contrario excidisse ab ea, morbus est animæ in mortem desinens.

Hanc ergo nobis diuinæ voluntatis adhæsiõnem, eiusdemque subiectionem & necessariam & utilem esse, ad nostram confusionem, cognouere Ethnici. Salustius sic ad Tyberium: Nihil, inquit, in rebus à diuina prouidentia factis, à nobis aliud causæ querendum est, quàm Dei voluntatem. Ecce, Christiane, friuolas tuas corrige querimonias; Cur hoc & hoc ego præ cæteris patior? causa Dei voluntas est, hic siste, acquiesce, & sile. Pergit ille: Soli Deo licet, quod libet, & nihil libet, nisi quod licet. Si seruus à Patrefamilias, subditus à Rege rationes exigat, ille contumeliam putet, hic rebellionem; tibi plus animi aduersus Deum est? non aliter hæc ratio constat, quàm si nulla redderetur. Hic ergo sistendum, aut non licet illi facere quod vult?

Epictetus: Melius illud iudico quod Deus vult, quàm quod ego. Adhæreo illi vt minister & pedisequus, cum illo desidero, cum illo expeto, denique quod ille vult, idem & ipse volo. Ecce liber per hoc fit, non seruus est, qui quidquid à Domino mandatur, liberè peragit, non coactè; vult Dominus, volo; non vult Dominus, nolo. Verè vbi hic spiritus, ibi libertas.

Nihil ad propositi confirmationem præstantius, illo Demetrii dicto apud Senecam, excogitari potest. Quid vis à me Deus immortalis? Vis aliquam corporis mei partem? sume, non magnam rem promitto, cito relinquam totum. Vis spiritum? quid ni? nullam moram faciam, quo minùs recipias, quod dedisti; à volente feres, quidquid petieris; maluissem offerre, quàm tradere, quid opus fuit auferre? accipere potuisti, sed nec tunc quidem aufers, quia nihil eripitur, nisi renitenti, nil cogor, nihil patior inuitus, non seruiò, sed assentior Deo.

Dicit Princeps Virò Nobili: Oportet te cras mecum ad venationes profici-

proficisci. Non oportet, inquit ille. Quid non oportet? Indignor! Vah! Contra ibis? Non sic, inquit Nobilis, pace tua dixisse velim, non oportet, verissimè non oportet, quia lubens faciam. Ecce, sic qui diuinæ se intimè deuouit voluntati, nihil inuitus aut coactus, sed omnia lubens facit ac volens: tam paruo emitur tanta libertas & consolatio: sanè non incongruè ad rem nostram Seneca, qui quærit, quæ sit absoluta libertas? Non homines (respondet) timere, nec Deos, inæstimabile bonum est suum fieri; at verò nemo potest fieri suus, quin prius Dei ita factus sit, vt omnia cum Deo aut velit, aut nolit, & tali miseræ erit solamen, quia illam vult, quam DEVS vult.

Accedat ratio. O homo, nunquid id fieri optare debes, quod melius est? ergo id opta fieri, quod vult Deus, quia id melius est. Vel Ethnicus Epictetus hoc nouerat, dum ait: Ignauissime homo, aliudne expetis, quàm id, quod melius est? Num verò aliud quippiam melius, quàm quod visum fuerit Deo?

Hæc enim est summa sapientia, nosse Deum velle, optimum velle esse.

Denique non aliam habetis in aduersis consolationem, quam Christus habuerit, qui illam in resignatione inuenit; pati reluctabatur sensualitas, & subterfugere volens, orat: *Transse*
à me calix iste, sed aliter fieri non potest ratio cernens, addit: *Non sicut ego volo, sed sicut tu*, & apparet illi Angelus confortans. Ergo, Christiane, te ipsum abnega, & filium licet proprium, dilectum, vnigenitum cum Abrahamo iustus sis mactare (voluntatem loquor) non replica, sed satis sit, quòd Deus ita velit. Hæc sit consolatio tua, vt affligens te dolore non parcat, quia Deus ita vult, & bene vult, & bene tibi erit. Hoc suadet Augustinus, dum exponens illa Psalmi verba, Confirmat autem iustos Dominus, aiebat, quidquid acciderit iusto, voluntati diuinæ deputet, non potestari inimici, sauire ille potest, ferire, si ille noluerit, non potest, & si ille voluerit, vt pereat, agnoscat, quia flagellat omnem filium, quem recipit.

Ha-

Habes, Candide Lector, Petram durissimam afflictionis, habes saxum durissimum tribulationis, nunc tuum erit mel confortationis sugere de Petra, & consolationis oleum de saxo; si scilicet afflictionem omnem à permittente Deo esse, si eundem Dei te timorem, fortitudinem, fidelitatem, commiserationem, abstinentiam, orationem & mortificationem docere cogites: si denique patienter illam ac hilariter, constanter, cum gratiarum actione, & ultimò cum intima voluntatis tuæ in Dei placitum resignatione perferendam discas, hoc collige de saxo oleum, dulce luge mell de petra, eiusque dulcedine fruere in æternum, hæc scribens.

Hypotyposis seu summa omnium prædictorum.

plè VoVens VoVeo, & oro DeVM,
Vt ILLI VIVas.

O

D
QV
Do
gna
ci

Be

E

Ap

BENEDICTIO
REGIS,

CONDITIO
PACIS,

Id est,

DISCVRSVS ALIQVOT
QVIBVS REGIS REGVM & DOMINI
Dominantium exemplo erudiuntur Ma-
gnates, qualiter cum Rege summo, Prin-
cipe maximo, Superiorum Supremo
benedici, pacemq; impetrare
valeant.

*Benedictus qui venit in nomine
Domini. Matth. 21.*

*Et nunc Reges intelligite, erudimini qui
iudicatis terram. Psal. 2.*

•5090•

COLONIÆ,
Apud IOANNEM HENNINGIVM,
sub signo Cerui, Anno 1644.

A

A

A

dit

dea

est

ple

riis

a

no

du

ne

De

na

ANIMADVERSIO AD LECTOREM.

A Mice ac beneuole Lector, quòd Afflictioni Consolanti, Pacis adiunxerim Conditionem, non tibi mirum videatur. Nam sicut Magnatum est, Paci pro viribus studere; sic plebium, calamitates ex belli iniuriis ortas patienter sufferre.

Quae duo cum pariter optentur, non dispari tibi praelo proponenda duxi, ut simul pro Principum Benedictione & subditorum solatio Deum exorare discas; integritas namque capitis sanitatem membrorum,

brorum, & Superioris bonitas
pacem & tranquillitatem confert
subditorum, ac Regis denique be-
nedictio maledictionem auferit
seruorum.

Cum etiam à lectione animum
plerumque auocet prolixitas, am-
plissimas has materias breuissimè
contraxi calamo, ut pauca, quæ fa-
ciliùs imbibantur, quàm multa,
quæ vix primis libentur labijs, vo-
tiliùs proposuisse videar; veritas
namque multis non eget, & rectius
meminimus, quæ paucis compre-
hensa fuerunt.

Tu igitur meo, si placet, utere
studio, ut si (iusto Dei iudicio) pa-
cem fortè in postremis non hau-
rias, in prioribus saltè consolaris.
Vale.

DIS-

DISCVRSVS I.

Ostenditur, Reges, vt benedicti sint, pueros esse non debere.

Benedictus qui venit in nomine Domini. Matth. 21.

Osterrificam illam, in amoenissimis deliciarum hortis maledictionis vocem insonantem: *Maledicta terra in opere tuo. Genes. 3.*

Heu quàm procul à toto humano genere exulabat benedictio! Heu quot mille annorum curriculis frustra desiderabatur! non reuersura, nisi veniret *Benedictus* in nomine Domini.

Maledictum super terram inundabat; vndique execratio vagabatur.

Lugebant super hoc Sancti, dum frequenter magni illius Iudeorum Heracliti, Ieremiam loquor, querula suspiria ingeminabant: *Vae mihi, mater mea, quare genuisti me virum rixam, viram discordia in vniuersa terra? - - - -*
Omnes maledicunt mihi.

Generalissimam hanc maledictionem ab humano genere, nisi ab illo, de quo promissio diuina facta fuerat Abraham:

Gen. 22. In femine tuo benedicentur omnes gentes, tolli posse, probè antiqui Patres scientes multiplicatis suspirijs, frequenter precibus, Deum, vt illum qui opprobrium auferret, qui pro maledictione benedictionem adferret, mittere vel tandem dignaretur, instanter rogarunt,

Num 6. iuxta illud: Ipsi inuocabunt me, & ego benedicam. Confidens proinde, ac veritati, certæq; promissioni assentiens Psalmista, nil herendo, aiebat: *Benedictionem dabit Legislator.* Exultauit Abraham, rogauit Dauid, vt viderent hunc: Nos vidimus, & lætati sumus; proinde, Exulta

Psal. 83. & iubila satis, filia Ierusalem, plebs Christiana, Ecce Rex tuus venit, venit benedictus in nomine Domini. Benedictus

(di-

(dico) venit, quia *Vir Oriens nomen eius.* Zach. 6.

Ostendam hic primò, Reges non Pueros esse debere.

Secundò, Christum benedictum, quia Rex Vir, Damna Puerorum tollens.

QVĪD SIT ESSE REGEM
PVERVM?

Certè si in aliqua Republica, Principatu, Imperio aut Regno Puer Gubernacula teneat, nec Gubernans, nec Gubernati, benedici possunt. Pro quo notes velim, si Puer in sacra Pagina variùm furni.

Primò, pro seruo, idque frequenter: *Suscepit Israël puerum suum.* Luc. I.

Secundò, pro filiis: *Pueri mei mecum sunt in Cubili.* Luc. II.

Tertiò, pro vero puero infante: *Invenunt Puerum cum Maria matre eius.* Matth. 2.

Quartò, pro puero moribus, non ætate: *Va terra, cuius Rex puer est.* Eccl. 10.

Theodoretus, super illud Num. II. *Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulum,* sic habet: Ex his patet, quod refacit illorum imperfectionem, dum eos.

eos.

eos comparauit infanti, qui nihil possit
 ac velit, quàm lac sugere. Et D. Chry-
Homil. 33 sostomus: Iudaicus, inquit, populus erat
in Matt. adolescens, non ætate, sed leuitate, mo-
 ribus immaturus, non annis; talem certè
 quotquot & quicumque Regem habent,
 dicere non possunt: Benedictus Rex no-
 ster, qui venit in nomine Domini. Nam
 optimè doctissimus noster ac sapientil-
 simus Guarra ait: Sub Principibus nimis
 adolescentibus ingentes sæpe calamita-
 tes Regna perpeti solent.

DAMNA REGVM PVERORVM.

Hinc iustissimus Iudæorum scelerum
 vindex Deus, dum grauissimis illorum
 peccatis ad vindictam prouocatus, pu-
 nitionem meditabatur, aliud illis dete-
 rius, horribilius, aut timendum magis,
 non minatus est, quàm: *Dabo Pueros*
Principes eorum, & effœminati domina-
buntur eis. Et Sapiens suprâ: *Vae terra,*
cuius Rex puer est.

Nouerat hoc ille Philosophus, qui
 roganti Pyrrho, Epirotarum Rege, quæ
 Ciuitas foelicio, clarior & excellentior
 esset? Molerda, respondit, (est ciuitas
 Acha-

Achaia) vbi muri ex lapidibus nigris,
 Senatus ex capitibus canis conflatur:
 Infoelix (addit) es Numantia, infoelix
 Carthago & Athenis; putatis excellere,
 sed depressæ estis, eo quòd Senatores
 habeatis iuuenes.

Idcirco Romæ in porticu Tabernæ
 meritoria (ex qua sub Natalem Salua-
 toris Christi mirabiliter oleum fluxit)
 vbi olim veterani & emeriti milites ale-
 bantur, hæc Carmina aureis visebantur
 literis inscripta:

Romavetus, veteres dū te rexere Quirites,

Nec bonus immunis, nec malus vllus erat.

Defunctis Patrib. successit prava iuuentus,

Cuius consilio precipitata ruis.

Quia enim tales à Consiliarijs reguntur,
 quorum parum interest salus boni pu-
 blici, ab ijsdem vel ad tyrannidem vel
 leuitates & philautiam, pro eorum ge-
 nio diuerso, diuersimodè pertrahuntur.

Exemplum hoc vnum vobis sit instar o-
 mnium, quare scilicet Rex Roboam seq;
 suumq; regnum perdiderit, non ob aliud
 fanè, nisi quia & ipse puer, puerorumque,
 id est, malorum consilio regebatur. Sic
 habet Scriptura: *De relicto consilio Senio-*

rum

niorum respondit populo dura. - - -
 3. Reg. 12. Qui proinde exacerbatus, à Rege defecit: *Quæ nobis, inquit, pars in David vel qua hæreditas in filio Isai? Vade Israel in tabernacula tua. Ecce quæ mala pueritia Regis creat.*

Sanctus Dei amicus, tot Israëlem beneficijs obstringens, Davidem dico, contemnitur, hæreditas & sanguis eius Regius despicitur, Adiram Præfectus Regis occiditur, Regnum totum turbatur, & decem deficiunt Tribus, ac cuncti undique tumultuantur. Unde hæc omnia? Rex puer erat, ideoq; non benedictus.

REX CHRISTVS NON PVER,
 IDEOQVE BENEDICTVS
 VENIT.

Resuscitatur autem Ecclesiæ longè alius Rex à Regibus Synagogæ, qui Rex pacificus nominabitur & erit, proindeq; magnificandus & benedictus, qui plus quam Salomon, qui inuocauit, & venit in illum spiritus sapientia, ut nullatenus puer esset, hic antequam possit vocare patrem & matrem, sciet reprobare matrem, & eligere bonum, sciet diripere

Sap. 7.

sa. 8.

spolia, sciet tueri Regna. Benedictus ille, qui venit in nomine Domini; nulla in eius regimine formidanda damna, factiones nullæ, pericula nulla.

Puer quidem erat Salomon 12. annorum, (vti Hebræorum Rabbini & Hieronymus sentiunt) at vt canus prudentissimè æquissimam tulit sententiam; quia à Patre luminum sapientiam, quam petierat, misericorditer obtinuit. Vtinam perseueranter retinuisset!

Sic benedictus Rex noster, dum Puer esset 12. annorum, Doctoribus fit admirationi, eosq; sapientia sua suspensos & attonitos tenet, in illo namque *thesauri sapientia & scientia Dei absconditi erant.* Non iam terræ nostræ Væ interminetur, quia Rex noster puer non est, tollantur versus ex porticu Bethleemica, quia *Antiquus super nos regnat dierum.* De cætero non Consiliarij tyrannidem suadentes, non propria festantes lucra, apud hunc Regem audientur. Vis hoc probem? Venerat aliquando Capharnaum stipatus Consiliarijs; suadent bella, intentant minas, arma ministrant, ignem è coelo cieri volunt

con-

Epist. 138

ad Vitale

3. Reg. 3.

Col. 2.

Dan. 7.

Luc. 9. consummentem suscipere Regem nostrum nolentes. Sed audi, quid sapientissimus Rex noster, de quo dicitur: *Regnabit Rex, & sapiens erit: Nescitis, ait, cuius spiritus sitis, Filius hominis non venit homines perdere, sed saluare.* Rex sum senex, sed puer forem, si vobis assentiret. Benedictus igitur Rex noster, quia puer non est.

Audi aliud, & prudentiam Regis cur mirare, venerare & dilige. Statuerat Rex noster pro bono publico, priuatum parui pendere lucrum, respectum despiciere, maiestatem inclinare, imò propriam pessundare vitam; sic enim status Imperij exigebat, sic Regni salus postulabat, sic subditorum suadebat, imò urgebat necessitas: Audit hoc supremus aulae eius Marescallus Petrus, & aliud

Matt. 16. suadet: *Absit, inquit, hoc à te, Regem te cogita, periculo subducendus, non obijciendus es; cadant proinde subditi, perstet Rex; pereant membra, saluetur caput; periclitetur plebs, modò securus Rex fit.*

Ast Rex noster, quia puer non erat: *Vade, inquit, retrò Satan; non enim sapientis*

ipientis quæ Regis sunt, sapis, sed quæ sunt pueri. Rex certè, si puer esse nolit, non sibi se, sed Regno datum natumque arbitretur. Benedictus ergo Rex noster, qui *nobis natus, nobis datus, & benedicti Ecclesia.* omnes post ipsum Reges, qui se regere norunt, ne fatuo aliorum consilio transuersum agantur.

Non puer erat Theodosius iunior, dum rogatus à suis, quamobrem neminem eorum à quibus lædebatur, afficeret supplicio? respondit: Utinam mihi liceret & mortuos ad vitam reuocare! hoc præstat Rex noster Christus, ideo non puer, ideo benedictus qui venit in nomine Domini. Hunc, ô Christiane, ut dirigat te, te ut regat, ardentè, cupidè ac deuotè implora, nec quidquam curabis aduersi; quia scriptum est: *Domini regit me, & nihil mihi deerit.* *Psal. 22.*

Hunc sequimini, Principes, &
Pax affulgebit.

* *
*

DIS-

DISCVRSVS II.

*Benedictus qui venit in nomine
Domini. Matth. 21.*

Quia venit Rex, qui omnium
suffragijs vt bonus appro-
batus est.

Dixi superiùs, Puerum esse Regem
non decere, ob incommoda (si
talis sit) sequentia, & ostendi
meritò benedicì Christum Regem, qui
puer non erat, neque per alios Consi-
liarios ad subditorum perniciem & in-
teritum, sed per seipsum ad omnium sa-
lutem regebatur. Venerat enim Filius
hominis quærere, & saluum facere,
quod perierat. Nunc

Luc. 19.

Primò ostendàm, Principes debere
esse bonos.

Secundò, sin, inundare quolibet mala.

Tertiò, talem Regem nostrum Chri-
stum fuisse.

RE-

REGES BONI SINT.

Foelix, terq; quaterq; beata Patria,
cui Regem bonum habere obtigit. Ad
hoc sanè tam Ethnicorum, quàm Sancto-
rum tendunt monita; hoc profanæ æquæ
ac sacræ requirunt Scripturæ.

Eias, cùm Romæ Romulus, in Iudæa
verò Ezechias regnaret, Prienensium si-
mul & Philosophus & Princeps & Do-
minus erat; qui, quia optimè rexerat,
morti propinquus rogatur à Prienæis,
tanti viri iacturam acerbissimo sibi do-
lori fore ostendentibus, vt Leges non-
nullas conderet, ad quarum præscri-
ptum Ducem & Principem ipsi successu-
rum eligerent; qui hanc inter alias de
Principum bonitate tulit.

*Nemo Prienensium Princeps constitui-
tor, nisi cunctis totius Populi suffragiis
tanquam vir bonus fuerit approbatus;
nunquam enim rectò illi parebitur, qui
impus ab vniuersis habetur.*

Confirmat hoc Plutarchus, in Episto-
la quadam ad Traianum, dicens: Cùm
omnibus, Serenissime Princeps, leges
dederis, has tibi ego dabo: Sit hæc pri-
ma lex: Ita cautus viuito, vt nullius vitij
fin-

fin-

singularis notari possis; si enim virtute Princeps excellit, nullus ex illius domesticis dissolutus esse audebit. Adde: Nulla alia lege in Republica opus est, quam vt Principem bonæ vitæ esse manifestum sit vniuersis.

Quid? Annon & Sophia Augusta Iuliani vxor ad Tyberium Constantinum sic perorat? Non foelicia appellari posse tempora, nisi Principes virtute præstantes rerum potiti sint.

Nec aliter nos sacræ docent Scripturæ, quæ in Iudicum, Regum & Principum electione ad bonitatem respiciendum monent, hortantur & mandant. Et quia de Regibus sermo, dum primum Regem Iudæ & Israël Deus ipse eligeret, si non ad bonitatem eius respexerit, vide; dum regnum eius stabiliendum, si in ea permaneret, sin, eum abijciendum, populoq; maximo nocumento futurum esse assererat. Sic habet sacer Textus

2. Reg. 9. Erat vir nomine Cis de tribu Benjamin, & erat ei filius vocabulo Saul electus & bonus, & non erat de filijs Israël melior isto. Hic eligitur. Sed bonitate contempta, probitate neglecta, audi quid se

sequatur: *Nonne cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus factus es? quare ergo non audisti vocem Domini?* Ibid. 15.

Ob hoc perdidit infoelix Regnum, Diademate priuatur, orbatur Imperio, pugnam infoeliciter gerit, hostibus ludibrio redditur. Vitam, famam, filiumq; vno amittit die. Non hic benedictus.

Idem meum intentum Dauidis electio clarissime ostendit, vbi non ad exteriora Propheta Elector, sed ad eum qui secundum cor Dei esset, respicere admonetur. Venit Eliab filius Isai, adducitur Aminadab. Et ait Dominus: *Non respicias vultum eius, neque altitudinem statura eius, quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico.* Ibid. 16. Venit nouissime Dauid, paruulus, bonus & probus, vngitur, eligitur, & Rex proclamatur, quia secundum cor Dei erat; ideoque bene de illo dici poterat: *Benedictus qui venit in nomine Domini.*

EFFECTVS MALI MALORVM
PRINCIPVM.

Quam verò Reges bonos esse necessariū sit, grauiſſima, quæ per malos in

G

re-

regnum immergunt, damna & incommoda demonstrant, quòd scilicet malè exempla suis præbeant, & iustis, Omnipotentis Dei, seq; suosq; supplicijs obijciant & inuoluant.

Nouendecim super Israëlem tantum dominabantur Reges, quorum nullus bonus repertus, sed malitia sua Regum Regum suscitantes iram, meritas demeritorum poenas dedere, quibus & subditos inuoluerunt. Audi quid Samuel

1.Reg. 17. raëli minetur: *Si in malitia perseveraueritis, & vos & Rex vester simul peribitis.*

Lib. 6. Epist. Ep. 7. Rem perbellè tetigit Gregorius, dum ait: Ita sibi Regentium merita conueniuntur & plebium, vt ex culpa Præ-

dētium deterior fiat culpa subditorum, & sæpè ex merito plebium delinquat verba Pastorum. Et proferens huius rei exempla, adiecit: Pharisei malo suo exemplo

Matt. 23. clauderant regnum Coelorum, &

2.Reg. 24 peccatis populi David superbit, & perstem causat.

Quid? de talibus ne dici potest, quòd benedicti veniant, qui tot suos maledictionibus exponunt? cùm expressè minetur Deus Exercituum Israëli, quòd

*effœminati eis dominabuntur. Quid
postea? Et irruet populus vir ad virum, Isa. 3.
& vnusquisque ad proximum suum, tu-
multuabitur puer contra senem, & igno-
bilis contra Nobilem. En quid vita malo-
rum Principum non mali præstet; an ta-
les offenso Numine pacem sperabunt?*

**BONI REGES BONA PROMEREN-
TUR SIBI, SVIS.**

Longè diuersa ratio est cum Principi-
bus bonis; hi enim, præter hoc, quòd
subditos suos bonos esse cogant, mala
etiam ab eis, suis auertunt meritis: pro-
indeq; verè benedicti.

Hoc, in re grauißima, & maximè ar-
cana, illustro. Aduerte. Promiserat
Deus Messiam Regem illum mansuetum,
Benedictum illum in nomine Domini,
se daturum, sed ob hominum peccata
in tantum differt & prolongat eius ad-
uentum, vt etiam in fabulam Dei verte-
retur promissio: *Modicum ibi, & modi-* Isa. 28.
cum ibi, dicunt desperantes, quasi, ex-
specta, reexpecta. Dauid autem, quia Rex
bonus, quia testimonium habebat con-
scientiæ suæ, quia homo secundum cor
G 2 Dei,

Dei, quia veraciter dicere poterat: *Psal. 138.* *habe me Deus, & scito cor meum. Interroga me, & cognosce semitas meas, & vide si via iniquitatis in me est,* - - -
 Audacter accelerationem aduentus Christi petit, in sui gratiam, dum ait: *Propter David seruum tuum non auert faciem Christi tui.* Quod, ô Deus, ob populi differens peccata, ob Regis confiteri merita. Hinc illud: *Ibid. 131.* *David & omnis mansuetudinis eius.*

CHRISTVS REX BONVS.

Et nunc intelligite Reges, Christum Regem intuemini benedictum, quia bonus erat, in tantum ut & subditis suis quibus præfuit, profuerit merito & exemplo. Dicere poterat cum Samuel: *1. Reg. 12.* *Conuersatus sum coram vobis ab adolescentia mea, vsque ad hanc diem. Ego præsto sum, loquimini de me coram Domino & Christo eius, vtrum bouem cuiquam tulerim, aut quenquam calumniatus sim, si oppressi aliquem, si manus accēpi. Sic, sic Bonus noster Rex, & idcirco Benedictus, intrepidè hostes interpellat: *Io. 37. 8.* *Quis ex vobis arguet me de peccato,**

Ab adolescentia vobiscum conuersatus sum, qualiter, ipsi scitis; multa bona opera ostendi vobis, in sanctitate, honestate, pietate, pernoctans in oratione: loquimini de me, vtrum bouem cuiusquam tulerim? Quid tulisses nostra, qui te ipsum pro nobis, nobis dedisti? Verè benedictus.

Loquimini de me, vtrum quempiam calumniatus sim? Quid calumniatus es: qui etiam pro inimicis nos orare iussisti, eisq; benefacere? Verè benedictus. *Matt. 5.*

Loquimini de me, si oppressi aliquem? Quid oppressisses, qui tam dulciter oppressos & oneratos ad te vocas vtiq; refocillandos? Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Verè benedictus. *Ibid. 11.*

Loquimini de me, si munus accepi? Quid accepisses? liberaliter & magnificè munera elargiris. Quot millia tam potenter, quàm mirabiliter satiasti? hauristum frigida à Samaritana emendicas, & regnum Coelorum rependis? Verè benedictus. *Ioan. 6. Ibid. 4.*

Si igitur mali mala præbeant suis Reges subditis exempla, & tot etiam mor-

tes ad suos transmittant, quot scandala bene equidem Rex noster bona dat exempla, & vitam elargitur æternam: illa amplectere, hanc habebis.

Psal. 83.

Nec tantum ideo benedictus, quia bonus, sed quia suis sua communicat merita, ut ob huius Regis bonitatem nobis bene sit. Nouerat hoc Psalmista, dum Regis huius præterit merita Patrem placaturus: *Respice*, dixit, *in faciem Christi tui*, Regis nostri boni. Si mali sumus, ille bonus est. *Respice in faciem eius, & parce*. Punire vis subditos? respice in faciem superioris, qui bonus; bella contra plebem moliris? respice in faciem Ducis, quia bonus. Pestem immittere vis in membra? respice in faciem Capitis, quia bonum. Affligere gentem fame meditaris? respice in faciem Principis, quia bonus.

ECCE ERGO BENEDICTVS
QVI VENIT.

Ut habeas, ô miser, ut obtineas, ô pauper, cuius merita & bona Patri præsentas, ipse enim factus est nobis à Patre coram Patre sapientia & iustitia.

1. Cor. 1.

à Patre coram Patre sapientia & iustitia.

*stitia & sanctificatio & Redemptio. Vide
Bernard.*

Ser. 22.

DISCURSUS III.

*Benedictus qui venit in nomine
Domini. Matth. 21.*

Quia venit Rex præclarè do-
ctus.

Ostendi in priori discursu, quo-
modo Reges generaliter boni ef-
se debeant, ut sicut malorum
Principum malitia subditis nocet, sic
bonitas eorum profit, Christumq; verè
benedictum fuisse, ob cuius bonitatem
& merita subditis à Patre offensa dimis-
sa est & condonata.

Docebo hinc Christum benedicendum
meritò, quia venit ut Rex gnarè
doctus.

Dicendorum erit ordo,
Primò, necessariò Principes doctos
requiri,

Secundò , nocumenta indoctorum.
Tertiò , Christum Regem doctissimum.

PRINCIPES ET REGES
ERVITI SINT.

Bias , in suis (quas Prienæis reliquit) legibus, & hanc habet:

Nemo Priensium Gubernator legitur, nisi præclarè sit litteris Græcis eruditus, nulla enim maior est Reipublica pestis, quàm sapientiâ prudentiâq; Gubernatorem destitui.

Apud antiqui æui Principes, & doctrina & docti in honore erant; tanta enim, teste Guarra, fuit Philosophorum in aulis authoritas, ut illos filij Patrum loco haberent, Patres Magistrorum instar venerarentur.

Hinc Alexander, plus se Aristoteli, quàm Philippo debere, ingenuè professus est, quippe quòd ab illo bene esse, ab hoc esse solummodo haberet.

Hinc Augustus Imperator, Pysum Philosophum præ omnibus charum habuit, sicut Pompeius Plautum ob sapientiam summè venerabatur. Nunquid
opu-

opulentissimus ille Lydiorum Rex Croesus, ut Anatharsis doctrinam imbueretur, eiusque sapientiam in regni negotiis uteretur, insignem Athenas legationem misit, magnifica donaria addidit. Et ut venire non retardet, per Deos illum obtestatus est immortales: Per Deos, inquit, te obtestor immortales, quatenus ad me venire non tibi difficile sit, thesaurorum meorum Dispensatori, negotiorum meorum Consiliario, inimicorum meorum Secretario, filiorum meorum Patri, Reformatore Imperii, Personae meae Regiae Governatori & Praefecto, Procuratori boni publici, in summa ex Anatharsi Croesus futuro.

Notum est illud Socratis celeberrimum dictum & apta similitudo, qua necessitatem eruditionis in Principe ob oculos ponit; dicere namque solebat: Cum artes manuarum nemo exerceat, qui eas non didicerit, nec quisquam aliquid faciendum locet ei, qui eius officij sit plane ignarus, perperam ad publicos Magistratus admitti eos, qui rerum omnino rudes essent.

Et sacrae hoc strictè mandant litterae.

vt qui ad populi gubernacula assumuntur, eruditi sint. Cùm Israëliticæ gentis Princeps Moyses Imperij sortem ob oneris grauitatem in alios partiri vellet, audi quales ad hoc sibi idoneos reputauerit, sic ad populum loquitur: *Non possum solus sustinere negotia vestra & pondus & iurgia: Nunc igitur date ex vobis viros sapientes, & gnaros, & quorum conuersatio sit probata in tribubus vestris, vt ponam eos vobis Principes.*

Deut. 1.

Et Psalmista quàm fideliter Magnates ad suscipiendam disciplinam & capefcendam eruditionem hortatur: *Et nunc, inquit, Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram.*

Psal. 2.

Et Salomonis non spernendum ad sapientiam incitamentum, Reges, quæso, capescant: *Diligite, inquit, sapientiam, omnes qui præstis populis.*

Sap. 6.

Et quia in hoc eiusdem Sapientis capite, necessaria non minus quàm vtilia, Principibus ad doctrinam acquirendam adduntur calcaria, non cum tædio his infero pleraque: *Melior est, inquit, vir prudens, quàm fortis, & sapientia, quàm vires. Audite ergo Reges, & intelligite*

gite, discite iudices finium terra, prabete aures vos qui continetis multitudines, quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur, quoniam cum essetis ministri regni eius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem iustitia, neque secundum voluntatem Dei ambulastis.

Quomodo, quæso, ignorantes rectè iudicabunt? Quomodo custodient legem, quam discere contempserunt? Quomodo secundum voluntatem Dei ambulabunt, qui cor suum sapientiæ subdlexerunt? Ideo eos hisce inclamat: Ad vos ergo, Reges, sunt hi sermones mei, vt discatis sapientiam, & non excidatis: qui enim custodierint iusta iustè, iustificabuntur, & qui didicerint ista, inuenient quid respondeant. Concupiscite ergo sermones meos, diligite illos, & habebitis disciplinam. Clara est, & quæ nunquam marcescit, sapientia; & facile videtur ab his, qui diligunt eam, & inuenitur ab his, qui querunt illam: & plurima addit in laudem sapientiæ, & animos Principum ad eandem inuitandos.

Ex quibus licet luce elarius pateat, quam utilis in Rectore scientia, quam necessaria sit & proficua Communitati, hoc tamen exemplum addo, quo irrefragabiliter, quam ex sapientum Regum sapientia populis grata, salubria & iusta procedant iudicia, conuincatur.

3. Reg. 5. Anne de Israëlis & Iudæ Rege, dum sapientiam colebat (Salomonem intellige) iustissimum, utile, omniumq; ore commendatissimum procedebat iudicium, dum veræ matri carum pignus, prolicidæ determinat pœnas? Nunquid omnium hæc vox: *Benedictus Deus hodie, qui dedit David filium sapientissimum super populum.*

Benedictus igitur Salomon, sapientiam colens. Benedicti Principes post illum, eandem vt sororem amplexantes, locoq; amasiæ habentes.

DAMNA CREANT INERVDITI
PRINCIPES.

Quid autem & quantum damni Reipublicæ inducant ignari Principes, dum sapientiam spernunt; heu suo, suorumq; irrecuperabili detrimento idem Salomon

mon testatum reliquit. Vnde enim Dei super Israël accensus est vindictæ furor? vnde concitatus furoris zelus? vnde in regno turbæ, simultates & postrema defectio? vnde inimicorum incurfus & bella? vnde armorum pavor & clangor buccinæ, in pacifico aliàs & pacatissimo Imperio? Nunquid quia infatum est cor Salomonis?

Quid, quæso, notatu dignissima sua similitudine Christus cæcum cæcum ducentem producens, aliud quam damna in Republica ex imperitorum Regum moderamine emergentia ostendere voluit, dum subiungit: *Nonne ambo in foueam cadunt?* *Matt. 15.*

Non ineptè hic addes celeberrimum illud Socratis dictum suprâ narratum, quo absurdum esse aiebat, cùm artes manuaras nemo exerceat, qui eas non didicerit, nec quisquam faciendum aliquid locet ei, qui eius opificij sit planè ignarus; ad publicos verò Magistratus admitti eos, qui rerum omnino rudes sunt.

Optimè ad rem nostram Nicomachus *In Tacit.*
Vopiscus apud Vopiscum: *Imper.*
Dij, ait, auer-
tant

tant, Principes pueros, & Patres patriæ dici impuberes, quos ad Consulatus dandos dulcia & circuli & quæcunque voluptas puerilis inuitet. Fingunt Poëta Phaëtonem puerum à patre Sole petijſſe currus eius aurigationem; cui pater: Magna petis Phaeton, & quæ non viribus istis Conueniunt. Extorſit tamen; at quantum orbi dedit imperitus incendium? Tales fuerunt sub Christo insipientes & indocti Scribæ, Principes Sacerdotum & populi. Tales erant post Christum factioſi illi Zelotæ, qui ſuis temerarijs ſeditionibus & cædibus, magis urbem ſuam & Ciues perdiderunt, quam

Lib. 5 & 6 Romani, teſte Iosepho. Sicut ergo tales *hell. Iud.* verè maledicendi, ſic Chriſtus doctiſſimus Princeps ab omnibus benedicendus venit. Hunc intueantur, hunc imitentur Principes, eiusq; quàm ſana fuerit doctrina, auſcultent; & benedicti erunt, paceq; fruuntur.

CHRISTVS PRINCEPS APPRIME
DOCTVS.

Sicut de Iudæ Regum paucis, de Iſraelis nullo, dici poteſt, quòd fuerit

instructus scientia Sanctorum (sicut quippe solummodo inter Reges Iudæ reperiuntur, qui propriam sapuerint salutem, nullus verò Regum Israelis) sic solum præ omnibus his Christo acclamabimus : Benedictus qui venit in nomine Domini.

Doctrinam eius nosse desideras? vide alium Regem Salomonem 12. ætatis anno, immò ab instanti Conceptionis, sapientia repletum, alios stupore replentem. Sic habes : *Stupebant autem omnes qui eum audiebant, super prudentia & responsis eius.* Luc. 2.

BENEDICTVS ERGO QVI VENIT
IN NOMINE DOMINI.

Vide & audi Doctores Legis, & ipsos Phariseos attonitos dicere: *Vnde hic literas nouit, cum non didicerit?* Ioan. 7.

Benedictus ergo qui venit in nomine Domini.

Vide & admirare, quàm doctè coram Saducæis resurrectionem astruat mortuorum, quàm sapienter statim & Dei honorem & Cæsaris tueatur potestatem. Matt. 22.

Benedictus ergo qui venit in nomine Domini.

Vis

Ioan. 8. Vis iudiciorum eius cum lenitate iunctam iustitiam? *Mulier, ait, nemo te condemnauit? nec ego te condemnabo, vade, & iam amplius noli peccare.*

Benedictus ergo qui venit in nomine Domini.

Ibid. Vis responforum eius irrefragabilitatem? *Dicunt ei: Tu quis es? Dixit eis Iesus: Principium qui & loquor vobis.*

Benedictus ergo qui venit in nomine Domini.

Luc. 20. Vis interrogationum inextricabilem labyrinthum? *Baptismus Ioannis de caelo erat, an ab hominibus? At illi cogitabant intra se: Si dixerimus, de caelo, dicent: Quare ergo non creditis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, plebs vniuersa lapidabit nos.*

Benedictus ergo qui venit in nomine Domini.

Eccl. 9. Verissimè ille, ille est vir pauper & sapiens, qui totius humani generis Imperium, iuxta Sapientis Prophetiam, sua sapientia saluauit. *Erat ciuitas parua, & venit contra illam Rex magnus, & vallauit illam, exstruxitq; munitiones per gyrum, & perfecta est obsidio. Inuentus est*

in

in ea vir pauper & sapiens, & liberauit urbem per sapientiam suam, & nullus deinceps recordatus hominis illius pauperis, & dicebam ego, Melior est sapientia fortitudine, quomodo ergo sapientia pauperis contempta est, & verba eius non sunt audita?

Parua hæc Ciuitas Mundus. Rex obfidionem parans Diabolus, hic vndique Mundum cingit superbiâ, auaritiâ, luxuriâ; pugnat & heu frequenter expugnat. Quis enim resistit?

Ecce inuenitur vir pauper quidem, sed Rex sapiens Christus, ille sapientia sua nos liberauit. Sic enim habes: *In hoc apparuit Filius Dei, vt dissoluat opera Diaboli.* Vallationes superbiæ, iacula & arma inuidiæ, munitiones auaritiæ, luxuriæ proditiones. 1. Ioan. 3o

Ille enim prædicans sapientiam æternam, quæ mundo stultitia erat, *factus est nobis causa salutis.* O igitur beata Christiana Respublica, in qua Philosophus regnat, immò Rex philosophatur. Nunc ergo Reges intelligite, Erudimini vt sitis benedicti, & vobis subditis non sit vanum, neque durum, suaue huius Regis Heb. 5o
Plato.
pre-

pre-

premere iugum, quia eruditus est pro-
indeq; liberator, & in æternum benedi-
ctus auctorq; pacis.

DISCVRSVS IV.

*Benedictus qui venit in nomine
Domini. Matth. 21.*

Quia venit Rex exercitatus in
prælio.

O Stendi suprâ eruditos debere ef-
se Principes, ni se suosq; in mi-
seriarum foueam præcipites da-
re velint, meritoq; Christum Regem be-
neditum, quia sapientia sua liberauit
clientes.

Docebo hic Christum ter quaterque
benedictum, quia exercitium habet bel-
li, facilèq; hostes debellare potest.

Ordo sit talis :

Primò, requiri experientiam bellicam
in Rege.

Se-

Secundò, illa neglecta malè imperium
gubernari.

Tertiò, Christum illam abundantissi-
mè habuisse.

REX SIT EXERCITATUS MILES.

Præfatus alijs in Sermonibus Bias,
Regulis, quas successoribus Principibus
dedit, & hanc interferit.

*Nemo Priensium Gubernator eligi-
tor, nisi decem annos militia egerit, solus
enim ille pacem exoptatam conseruare
nouit, qui propria edoctus experientia,
quid sint labores militares, didicit.*

Hoc profana, hoc sacrarum Scriptu-
rarum monumenta produnt. De Han-
nibale sic habet Paulus Diaconus: Han- *lib. 2. hist.*
nibal clarissimus Carthagenensium Dux
à Scipione illo felici victus, in Asiam se-
se ad Regem Antiochum contulit, qui
illum in regnum suum fidemque rece-
ptum, honorificentissimè tractauit; ni-
hil enim est, quò magnificentiam muni-
ficentiamque suam magis declarare Prin-
cipes possint, quàm si patrocinium vi-
rorum fortium fortunæ inuidia afficto-
rum suscipiant. Erat illo tempore Ephesi
Phi-

Phi-

Philosophus Phormio celeberrimus, qui in scholis perorans, visis istis duobus Principibus, argumentum, quod in presentiarum tractabat, omisit, & de artibus & stratagematis, quibus in bello uti Principes oporteret, deq; ordine in committendis praelijs servando, differere coepit, easq; res tantas & tam novas, adeo sublimi ac copioso orationis genere profecutus, ut non solum omnibus à quibus nunquam visus fuerat, sed illis etiam à quibus singulis diebus auditus, admirationi fuerit. Antiochus dissertatione illa magnoperè delectatus quæsit de Hannibale, quidnam de illis quæ Philosophus dixerat, iudicaret?

Respondet ille: Rerum militarium cognitio meliùs in castris Punicis, quàm in scholis Græcis comparatur; est enim res huiusmodi, ut usu potiùs, quàm sermone discatur aut doceatur. Iustitia quidem duce Principes bella suscipere, & prudentia comite gerere possumus; exitus verò illorum non in viribus neque calliditate consistit, ut decori igitur Philosopho est, bona pacem concomitantia celebrare, sic isti alienum esse aio de periculis belli dissertare.

Minus certè passus est & Scipio, du-
cem inexpertum arma gerere, qui ne-
quidem disertissimum Philosophum de
re militari verba facere, æquo ferebat
animo.

Militarem sanè experientiam in Duce
& decori esse & utilitati, illud Sertorij
Romani clarissimè probat, qui post-
quam Pompeij milites superasset, adue-
niente Metello, copias suas renocat, di-
cens: Ego puerum hunc, nisi superue-
nisset anus ista, castigatum domum re-
misissim.

Optimè Pindarus, dulce bellum in-
expertis; expertus verò accedens & a-
nimo vehementer horret: nam, vt bene
Valerius Maximus, turpe est, in re mili-
tari dicere, Non putabam: videlicet
quia explorato & excusso consilio, quæ
ferro aguntur, administrari oportet; in-
emendabilis enim est error, qui violen-
tia Martis committitur.

Benedictus igitur ille Rex & Princeps,
qui rei militaris instructus est scientia, il-
la enim dimicandi nutrit audaciam, nec
vllus facilè metuit, quod se bene didi-
cisse confidit: etenim in certamine bel-
lorum

*in Hipor-
chematis*

lib. 7. c. 2.

lorum exercitata paucitas, ad victoriam promptior est, quàm rudis & indocta multitudo exposita semper ad eadem.

Concludat profanorum auctoritates lepidum non minùs ac acutum Epaminondæ dictum, cui cùm quidam dixisset, Athenienses habere nouum instructum exercitum: Quid, inquit, num igitur gemit Antigenidas, si Tellia noua habet tibias? Tellia autem erat Tibicen pessimus, Antigenidas verò optimus. Significabat Athenienses frustra esse nouis armis instructos, cùm his vti nescirent.

Nunc igitur quod & sacræ bellicæ rei scientiam in Regibus desiderent Literæ, audiamus.

Iudicum, Regum, Machabæorum libri pleni sunt Hebræorum bellis, eorumq; Ducum peritia; qua, si vicere, vicere, proindeque ad eandem vel maximè respexerunt.

Terram promissionis mortuo Iosue Duce, nec ingredi, nec oppugnare ausi sunt, nisi de Ducis noui strenuitate Dominum consulissent: *Quis, inquit, ascendet ante vos contra Chanaanem, & erit*

Iud. I.

erit Dux belli? Et ait Dominus: *Iudas ascendet, cui tradidi terram in manibus eius: utpote quia vir bellator, quia exercitatus, quia rei militaris gnarus.*

Et Gedeon illis, dum contra Madian præliantur, Dux præficitur, tanquam fortissimus virorum, qui audacter suis dicebat: *Quod me videritis facere, facite.* Ibid. 7.

Maxima causa, cur filij Israel Regem peterent à Samuele, belli exercitium erat: *Rex erit, aiebant, super nos, & erimus nos quoque sicut omnes gentes, & iudicabit nos Rex noster, & egredietur ante nos,* 1. Reg. 8.

& pugnabit bella nostra pro nobis: huius si usum habeat, utique benedicetur; sin, arma securius cum Dauide imperiumq; 1. Reg. 17.

deponet, dicens: *Usum non habeo; qui tamen postea exercitator factus, liberè Dominum ob sibi hanc datam scientiam laudans benedicebat: Benedictus Dominus Deus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum.* Psal. 143.

Quid enim non laudis, quid non gloriæ facer Textus Iudæ Machabæo tribuit ob præclaram bellicæ rei notitiam & animositatem: *Surrexit Iudas, qui vocabatur Machabeus filius eius pro eo, &* 1. Mach. 3
adiu-

adiuuabant eum omnes fratres eius, & vniuersi qui se coniunxerant patri eius, & praeliatur praelium Israël cum letitia, & dilatauit gloriam populo suo, & induit se lorica, sicut gigas, & succinxit se arma bellica sua in praelijs, & protegebat castra gladio suo.

Benedicti tales Duces, benedictus talis populus, qui sub signis illorum confligit; scitè namque Chabrias frequenter dicere solebat, formidabiliorem esse Cernorum exercitum Duce Leone, quàm Leonum Duce Ceruo, sentiens totam belli fortunam pendere à virtute & prudentia Ducis.

Benedicti ergo Magnates rerum faciendarum experti, gerendarumq; non ignari; aliàs quot Imperijs, quot Communitatibus, quot Regnis inuehent mala?

DAMNA INEXPERTORVM.

Vis doceam quot se, suosque bellicis inexperti rebus Duces, calamitatibus

Plutarch inuoluant? ex *Plutarcho* vide casus, qui *In Galba*, post *Neronem* sub *Galba*, *Ottone* & *Vittellio* Romanis acciderunt.

Cum

Cùm enim egregij Ducis fit, non solum præsentia rectè agere, sed & futura prospicere. Cùm sapientum Imperatorum fit, quàm sæpe in bellis ex casuum varietate consilia sint immutanda, perpendendo, apparatus ab initio, quoad fieri potest, ad omnes casus, consiliaque accommodare. Qualiter, quæso, accommodabit is ad casus fortuitos, qui nulli præsentia interfuit? Quomodo præsentia rectè aget, quomodo futura prospiciet, cui præsentium ignaro, futura somniando fortè attingere concedetur? Cùm iucundissimum spectaculum fit, Dux in oculis militum eodem pane vescens, aut in vili toro quiescens, aut in fossa vel aggere faciendo opem communem præstans; quomodo laboris insuetus, sudoris impatiens, penuria inexpectatus hæc aggredi valebit?

Vel hoc obesus corpore Rex Amalec, *1. Reg. 15.* Agag magis mensæ assidere, cibis refarciri idoneus suo suorumque interitu demonstrat.

Quid aliud in fugam vertit Iosephum & Azariam, quàm quòd bellici operis inexpectati, illud meditati sint, nec exer-

H

cita-

citatoris Iudæ Ducis consilijs parere
voluerint, primo congressu 2000. viro-
1. Mach. 5. rum perdunt, *quia non erant de semine*
virorum illorum, per quos salus facta est.
Nunquam tales benedicti, tot suos mi-
serijs exponentes.

CHRISTVS SOLVS BELLORVM
EXPERTVS DVX.

Verè Christum Ducem nostrum, Re-
gem & Principem benedicere possumus
& debemus, ipse enim venit, victoriam
nobis, belli experientia, reportaturus.
Heb. 4. Optimè de illo Apostolus: *Habemus*
Pontificem tentatum per omnia. Ipse, ip-
se nouit qualiter contra Mundum, qua-
liter contra Carnem, qualiter contra
Diabolum, vt vincamus, pugnandum; ip-
Ioan. 16. se solus dicere potest: *Confidite, ego vi-*
ci mundum. Ergo benedictus.

Quod vt meliùs capias, & quàm hu-
ius Regis dexteritas in spiritali pugna
necessaria sit, aduertas, Hostium tuorum
fraudes, arma, technas vt consideres,
neceffe est.

Primò, habes fortem, astutum & in-
fidiantem tibi Diabolum hostem, cui
no-

nomina mille, mille nocendi artes, de quo uti sibi timuit, sic alijs præcauit Apostolus, dicens: *Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes tenebrarum harum.* Ephes. 6.

Huius ut congressiones metuas, nomina perpendo.

Satan dicitur, quia Deo & filijs eius iugiter aduersatur: *Vidi Satanam ut fulgur de caelo cadentem.* Iob 1.

Beelzebub audit; id est, Dominus Muscæ, in omnibus operibus pijs, muscarum ingerens distractiones. Luc. 10.

Diabolus vocatur, Calumniator Dei & Sanctorum, sancta facta impiè traducens. Ibid. 11.

Matth. 15

Tentator nominatur, quia Sanctos adoritur suggestionibus subdolis, sermonibus ac factis, ut in peccatum trahat. Ibid. 4.

Serpens antiquus indigitatur, quia primos parentes tali specie decepit, & heu in illis posteros perdidit! Apoc. 12.

Leo rugiens proclamatur, ob crudelē & insatiabilem nos deuorandi auiditatem. 1. Pet. 5.

Quis præualebit aduersus hostem illū?

H 2

Ec-

Ecce Rex tuus benedictus venit tibi in auxilium, dicens: Confide, ego vici, & tu vinces; ego suggestiones eius illusi, ego tentationibus eius Scripturæ arma opposui, ego spolia eius diripui, ego demique fortem alligavi.

Benedictus ergo qui venit in nomine Domini Rex noster; ille, ille adiutor fortis, ille docebit manus nostras ad prælium, & digitos nostros ad bellum, ut dicere possimus: *Nequando dicat inimicus, prævalui aduersus eum.*

Benedictus ergo, per quem primus vincitur hostis.

Sed & Carnem superandi arma præbuit non minus proficua, cuius tamen nullam sentire poterat impugnationem, suam nihilominus domuit, ut nostra dominio rationis subiaceret. Heu qualis, quàm continua, quàm domestica vrgens & intrinseca est hæc pugna! quàm ineuitabile bellum! Ingemuit Paulus, hosti huic obuians, dum ait: *Heu infelix ego, quis me liberabit de corpore mortis huius! inuenio contrariam legem, &c.* Et: *Caro concupiscit aduersus spiritum.* Et illud alibi: *Corpus quod corrumpitur,*

Gal. 5.

Sap. 9.

*aggrauat animam. Confidite, ait Chri-
stus, arma ministro, vincendo idonea &
expedita. Vigilate & orate, vt non intretis Marc. 14.
in tentationem. Tollite crucem vestram, Matt. 16.
& sequimini me. Qui odit animam suam, Ioan. 12.
in vitam aeternam custodit eam. O victo-
riam! quæ animæ in æternum conserua-
tio & custodia est.*

Ergo benedictus.

Mundum quàm gloriosè vicit, & in-
super nobis irritamenta eius eludendi
media subministravit? O nocua & plu-
rimos perimentia hostis huius spicula!
*Concupiscentiæ carnis, oculorum & su- 1. Ioan. 2.
perbia vitæ!*

At Rex noster benedictus: *Venit Prin- Ioan. 14.
ceps huius mundi, dicit, & in me non ha-
bet quidquam.*

An non superbix opponit humilica-
tem? *Discite à me quia & c. Matth. 11*

An non auaritiæ paupertatem? *Beati Ibid. 3.
pauperes spiritu.*

An non luxuriæ castigationem & pœ-
nitentiam? *Pœnitentiam agite: appropin- Ibid. 4.
quat regnum cælorum.*

Ecce Victoriâ! Ecce Coronam!
Ecce Triumphû! Regnum cælorû.

H 3

Ec-

Apoc. 6. Benedictus igitur Rex noster, qui
exiit vincens vt vinceret, & nos ab ho-
stibus his vindicaret.

Ne cum carne periremus, iuxta illud
Genes. 6. Non permanebit Spiritus meus in homine,
quia caro est.

Ne à mundo deciperemur.

Ne à Diabolo deuoraremur.

Benedictus igitur Christus, bellig-
nus, faciens victoriam, obtinens pacem.

DISCVRSVS V.

Benedictus qui venit in nomine
Domini. Matth. 21.

Quia venit Rex non crude-
lis.

Dixi in superioribus, Regem belli
experientiam obtinere debere,
ne se suosque periculis inuoluat,
Christumque meritò benedictum, qui
nobis vincendi arma, vires & dexterita-
tem

em subministrat ; hic demonstrabo,
Crudelitatem à nostro Rege Christo
procul abesse, ideoque illum benedi-
cendum.

Primò, Reges non Crudeles esse o-
portere.

Secundò, ex Cruelitate mala oriri.

Tertiò, Christum Cruelitatis pror-
sus ignarum, ideoque bene dici de
illo : Benedictus qui venit in N. D.

MAGNATES CRUDELES
NON SINT.

In præcitis, quas Priensibus Bias
tulit, Legibus, & hanc reperio.

*Nemo Cruelitatis notoria particeps,
Gubernator populi, eligitor. Fieri enim
aliter non potest, quàm quòd is, qui cru-
delitate delectatur, in tyrannum euadat.*
A sceptro, Crudeles, tam sacræ, quàm
profanæ arcent Litteræ, neque qui talis
est, esto regat, benedici nunquam po-
terit.

Pulchrè Seneca ad Neronem sic scri-
bit : Cruelitas minimè humanum ma-
lum est, indignumq; Regio animo, feri-
na illa rabies est, sanguine gaudere &

vulneribus, atque abiecto homine in fil-
vestre animal transire. Vtinam hic, hu-
ius Præceptoris Sapientis monita cordi
sumpsisset, nunquam in tam horrendum
ac toti Imperio perniciosum monstrum
degenerasset, nunquam feram induisset,
nunquam tam calamitosè totum Regni
euertisset, non tres occidisset uxores,
pepercisset matri, Senecam Magistrum
non enecasset, neque seipsum desperant
interemisset.

Aristoteles ad Alexandrum: Parce,
inquit, humanum effundere sanguinem,
quia hoc illius est, qui nouit abscondita
cordis.

Epist. 2.

De Tyranno crudelitatis pleno sic O-
uidius canebat:

*Te lapis, & montes, innat aq̄, rupibus altis
Robora, te sœua progenuere fera.*

*Plato de
Regib.*

Et diuinè diuinus Plato, crudelitatem
ad tartara ablegat, sic scribens: Crude-
litas in barathrum tartari abiicit, unde
nunquam egrediuntur. En Reges intel-
ligite, si æternum maledici nolitis, disci-
te mansuetudinem, crudelitatem pro-
scribite procul.

Nec sacræ aliter sentiunt Pagina.

crudelitatem semper maximè execran-
tes. Sic Rex pacificus & mansuetus Sa-
lomon, in Prouerbijs suis reliquit: *Be-
nefacit anima sua vir misericors, qui au-
tem crudelis est, etiam propinquos abij-
cit.* An hic benedicendus? Prou. ix.

Et Isaiam audi contra crudelem Ba-
bylonem tonantem, Dei que iram pro-
nunciantem accensam: *Non posuisti, ait, Isa. 42.
eis misericordiam, super senem aggraua-
sti iugum tuum valde. Dixisti in sempi-
ternum ero Domina.* Sed audi sequentem
vindictam: *Venient tibi duo hac subitò,
in die vna, sterilitas & viduitas.* Quid
quod & Legislator Hebræorum Moyse
in pœna & castigatione criminum cru-
delem esse vetet? Sit autem castigatio-
nem moderandam censuit, vt mansue-
tudo in ea eluceat. Sic habes: *Sin au-
tem illum qui peccauit, dignum viderint Deut. 25.
plagis, prosternent, & coram se facient
verberari.* Coram se, non vtique vt pla-
gis pascant oculos, sed vt verberantium
mitigent sæuitiam, pro mensura peccati
erit & plagarum modus, ita duntaxat vt
quadragenarium numerum non excedat:
ne scedè laceratus ante oculos tuos abeat.

H 5.

fi do.

frater tuus. Optimè Seneca crudeles vocato, qui puniendi causam habent, modum non habent. Verè tales nec benedicendi, nec benedicti, cùm plurima in se suosq; inducant mala.

DAMNA CRVDELITATIS.

Elegantissimè & neruosè Franciscus Petrarca more suo Principem crudelē alloquitur: Abstulisti libertatem a lijs, securitatem tibi, requiem vtrisque, tyrannidis status certi laboris, euentus ambigui, sed vt plurimum in foelicis. Non te ad Historias veteres atque extremas mittam; quis Phææi Alexandri exitus nesciat? quis Dionysij Syracusis, quis Aggregentini Phalaridis, quis Annonis Poeni, quis Elearij Heracleensis, quis Hipparchi demque Citheniensis, quem occidisse immortalis gloriæ interfectoꝝ fuit? Non ad recentiores, Cassium Meliumq; & Manlium Romanos ciues, Catalinam quoque & Gracchos, non tyrannos quidem, sed tyrannidem affectantes, inq; impijs conatibus deprehensos, coeptoq; prohibitos & oppressos.

Nec

Nec postremo qui maiores, non meliores, iusti verò Imperij trucem texere tyrannidem & iniustam: Caium scilicet & Neronem, Domitianum & Commodum, reliquosq; eius ordinis, solo nomine Principes, quorum mens tyrannica & tyrannicus finis fuit. Sed ad alios, quos auorum patrumq; memoria, sed etiam quos ætas ac sæculum præsens videt, hos ego contemplari & circumspicere iubeo, videbis vsitatum & communem tyrannorum exitum aut gladium aut venenum, vereq; illud à Satyrico dictum dices:

Ad Generum Cereris sine cade & vulnere pauci

Descendant Reges, & sicca morte tyranni.

Relinquamus profana, quærentes quid crudelitatis nefas, quo omnes occidit infantes, Herodi profuerit vermi-
Macrob. lib. 2. c. 4.
 bus consumpto & scabie?
Sat.

Augusto Imperatori opprobrium factus est ob hanc immanitatem; ille enim intelligens, nec filij proprii sanguini inter occisos pueros in Syria pareitum, per iocum aiebat, malle se esse Herodis por-

cum quàm filium : inter Iudæos enim à porcinis abſtinebatur.

*Exod. 7.
& seq.*

Quid non nocementi attulit Pharaoni, totiq; Aegypto eiusdem crudelitas? Lege cap. 7. Exodi vsque ad 15. & inuenies plurima damna, plagas, miserias, & Domini vindictas.

Sapienter ergo Sapiens, tales Leoni rugienti & esurienti vrsus adæquat: Leo, inquiens, rugiens, & vrsus esuriens Princeps impius super populum pauperem. Leo dum rugit, quis non timet? dum vrsus vagatur prædam quærens, quis liberè obuiabit?

Non igitur benedicti tales, qui mansuetudinem ignorant, crudelitatem ad suam suorumque perniciem colunt, sed solus Rex noster mansuetus, benedictus qui venit in nomine Domini.

CHRISTVS REX NON
CRVDELIS.

Luc. 9.

Hoc vt Reges intelligant, cogitent, quòd veniens dicat, Non veni perdere, sed saluare. Hoc Regum, hoc Principum, hoc munus Superiorum est, saluare non perdere. Verè itaque benedictus, qui.

qui mansuetus veniens, non arma gestat,
non lanceam aut gladium vibrat, Rex a-
pum est, mel, non aculeum portat.

Quis, quaeso, non timeret, audiens:
quia venit Filius Dei memor fortè of-
fensarum?

Quis non cum Adamo primo homi-
num patre, Filicida, & prauaricatore la-
tebras querens diceret: *Vocem tuam du-
diui, & timui, eo quòd nudus essem?* Sed *Gen. 3.*
suspende gradum, noli fugere, mansue-
tus venit, non crudelis, non venit ad fa-
ciendam vindictam in nationibus, incre- *Psal. 149.*
pationes in populis, sed ad faciendam mi- *Luc. 1.*
sericordiam. Benedictus igitur meritò
dicendus & habendus est.

Audite, Reges, Principes, Superiores;
Ipse, erudimini qui iudicatis terram; i-
pse, inquam, est, qui dicit: *Discite quid sit, Matth. 7.*
misericordiam volo, & non sacrificium.
Ipse, qui mansuetudinem à se disci pero-
ptat: *Discite à me, quia mitis sum.* Ipse *ibid. 11.*
est, qui mites beatos & prædicat, & solus
facit: *Beati mites, quoniam ipsi posside- Ibid. 5.*
bunt terram. Ipse est, qui iram crudelita-
tis matrem strictè prohibet: *Ego autem*
dico vobis, nolite irasci.

BENEDICTVS ERGO REX NOSTER,
QVI VENIT NON CRVDELIS,
SED MANSVETVS.

Exempla mansuetudinis eius audire cupis? Paruulum contemplare in praesepio vagientem, esto sit tonans in coelo, quid tali mansuetius excogitari posset?

Luc. 2.

Calumniatum audi saepius, & nunquam indignatum: *Cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur.*

1. Pet. 2.

Ioan. 19.

Coram illo & ab illo prostratos fortiter cerne hostes, sed mansuetè erectos ab eodem. Discipulum, gladium strigentem, & defensionem eius molientem prohibitum considera, & instructum:

Matt. 26.

Qui agit cum gladio, gladio peribit.

Proditorem, amici infra se salutantem, non solum non refugisse, meditare, immò eidem osculum praeuisse ex corde, non fictè.

Armatas in eius mortem ad vindictam iniustae necis omnes obstupescere creaturas, & ab illo mirare inhabitas, hisce verbis: *Pater ignosce.* Optimè igitur dicitur benedictus qui venit, quia venit mitis, quia venit mansuetus.

Da, Christe, gratiam, vt hîc Superiores participes fiant mansuetudinis tuæ, ne ibi indignationis tuæ potentiam experiri cogantur. Discant Calamum quassatum non conterere, nec linum fumigans extinguere, vt benedicantur, pacemque obtinere possint.

DISCURSVS VI.

Benedictus qui venit in nomine Domini. Matth. 21.

Quia Legum est Obseruator.

PROscriptâ in superiori Discursu, à Regibus & Dynastis crudelitate: Nunc, vt cum Christo Legibus sese non eximant, docebo, si alias benedicti esse velint, pacemque obtinere, ritè impetrat ille, qui, quod vult alios, ipsemet ante facit.

Or-

Ordo est consuetus:

Primò, Reges seruare debere Leges.

Secundò, damna non seruatis oriri.

Tertiò, Christum illas perfectissimè seruasse, ostendemus.

MAGNATES LEGIBVS OB-
TEMPERENT.

Bias noster sic statuit: *Gubernator Leges antiquas violare ausus, tum Magistratui abdicator, tum Ciuitate eijctor; nihil enim Reipubl. magis exitio est, quam Legum nouarum inuentio, veterumque Consuetudinum bonarum violatio.*

Procul valde à purpura veteres Ethnici Legum promiscuam violationem proscribere, neque vltum illa dignum, qui harum obseruantiae æmulus non esset, arbitrati sunt.

Summè commendat Antigonum Plutarchus; qui, ne fratris quidem causam domi cognoscere voluit, cum id Leges vetarent.

Antigonus hic Rex erat Macedonum, cuius Marsias frater litem habebat, sed à Rege postulabat, vt causam domi cognosceret; cui Antigonus: Si nihil,

in-

inquit, præter ius agimus; meliùs fiet in foro, cunctis audientibus. En Legum obseruatorem Regem, à quo fraternus affatus impetrare haud potuit, vt vel tantillum de iure cederet; vtpote qui hoc fratrem constrixit dilemmate: Si iniustam causam habere te scis, cur litigas? si iustam, cur fugis hominum conscientiam; & ad domesticas latebras, rem fori pertrahis, non cariturus sinistra Ciuium suspicione, etiam si ob bonam causam viceris? Digna, iusto Rege, retorsio, in cuius præsentia non aranearum telis Leges similes erant, vtpote, qui, licet magnus, illas perfringere nullatenus conatus sit. Anacharsis enim quomodo humiles & tenues Legibus *Val. Max. lib. 7. c. 7.* stringantur, à potentioribus autem impune illæ violentur, ostendere volens, illas telis aranearum comparauit, in quibus infirmiora animalia inhaerent, valentiora perfringunt. Legibus similiter plurimum, nolens eas transgredi, deferbat Antiochus tertius; hic enim scripserat Ciuitatibus, vt si quid per litteras iuberet fieri, quod auersaretur Legibus, ne curarent perinde, quasi ipso nescio

scri-

scriptum esset. Optimè sanè, & in hoc benedici meritus. Quidquid enim pugnat cum Legibus, hoc velut insciente Principe scriptum esse putandum est;

Eras. lib. 5. apol. quos Legum defensores, non oppugnatores esse decet.

Plutarc. in Laced. apo. Miram huius rei habuit scientiam, miram Legibus detulit reuerentiam Demoratus; Hic aliquando rogatus, cur exularet Sparta, cum esset Rex, respondet: Quoniam Leges sunt in ea potentiores; significans Regem apud Lacedæmonios esse Principem Ciuitatis, & non Legum Dominum. Sed his non minus obnoxium Regem, quàm Ciues, maledicta proinde vox illa incestuosæ Imperatriciis, Si libet, licet, nescis te Regem, qui alijs Leges dare, à nullo accipere debes.

Mang. ser. 50. Aliter certè, & longè aliter, magisq; sanè censuit prudentissimus ille Solon, qui interrogatus quo pacto salua foret Respublica: Si Ciues, inquit, Magistratui, Magistratus autem Legibus, obediant.

Hoc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terrã, scilicet Legibus regi debere Reges, si pacificata cupiant Regna.
Quid

Quid? nūquid sacræ à Legibus Principes excipiunt Litteræ? quæ illas exactè iisdē seruandas præscribunt. Audi mandantem Legislatorem Israël, postquam ait: *Rex sederit in solio Regni sui, describet sibi Deuteronomium Legis huius in volumine, accipiens exemplar à Sacerdotibus Leuitica tribus, & habebit secum, legetq; illud omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba & cerimonias eius.* Quid clarius? Audite hæc, Reges, & intelligite, nec vobis licere quælibet persuadeatis, aliàs non benedicendi, non pace ditandi.

Nunquid Rex Regum, Dominus Dominantium in hoc Iudæorum Principum taxat malitiam, quòd Legibus alios subiiciant, seiplos eximentes, cum vinculo? *Alligant grauia onera super humeros, quæ ne quidem digito leuare conantur.* Væ tali Reipublicæ, vbi Qui quod vult alios, non priùs ipse facit.

DAMNA SI NON SERVENT
LEGES PRIORES.

Sicut nulli Reipublicæ meliùs esse potest, si Legum apud Regentes vigeat ob-

for-

seruantia, sic deterius nulla habebit, dum apud eosdem Legum est neglectus. Nouerat hoc Pausanias, dum Spartis præerat; interrogatus namque à fratre Plistonacto, quamobrem apud Spartanos nefas esset, vllam priscautum nouam legem? Quoniam, inquit, Legibus conuenit authoritas in homines, non hominibus in Leges.

Sapientissimus hic Rex dum fore, I publicas saluas optimè senserat, si vtrunque Legum facta esset authoritas.

Multum namque per omnem modum Principes, Legum transgressores, & sibi, & Communitati nocent. Sapientiæ Liber hanc vti nam Magnatibus persuaderet sapientiam, vti nam doceret cautelam, vti nam persuaderet doctrinam hisce verbis contentam: *Audite Reges, & intelligite, præbere aures iudices finium terra, quoniam data est vobis à Domino potestas, & virtus ab Altissimo. Sed quid potentes hic audient? qualiter scilicet vel Legum obseruantia benedicti, vel negligentia maledicti habeantur. Sequitur enim: Interrogabit Altissimus opera vestra, & cogitationes scrutabitur; quoniam cuius esse-*

Sup. 6.

essetis ministri Regni eius, non custodistis legem.

Horrendè igitur & citò apparebit, quia iudicium durissimum his qui præsumunt. Ecce ut clarum sit quàm sibi ipsis obsint, qui dum Reges sunt, aut Principes, Legum iura violare nullatenus religioni ducunt: iudicium namque his durissimum minatur Deus, ut quo ab hominibus magis erant immunes, ab Altissimo grauiùs contemnentur.

Et hoc fortè tolerabile videretur, nisi & malo suo exemplo Ciuitates & populos quibus præsumunt, iisdem inuoluerent poenis. Tritum est & notum vulgare illud prouerbium: Regis ad exemplum totus componitur orbis. Si enim Reges legem custoditam velint, illi priùs eandem custodiant necesse est.

Hæc enim vulgi præpostera consuetudo est, ut non quod præcipitur faciant, licet deberent, sed quod vident, sequantur, esto non deceat; in promptu dum corriguntur, & ad legis præscriptum viuere coguntur, à discolis edicere habent: *Eijce primùm trabem de oculo tuo,* & illud: *Medice cura teipsum.* Ibid. 4.

Quid

Quid igitur superest, nisi ut vitijs scateat
 Communitas, cuius Magnates iisdem
 non carent? & quid mirum ruere leges
 in populo, si à Rege conculcentur?

Cùm igitur ex hac apud Magnates le-
 gum præuaricatione vitia & facinora in-
 gruant, poenas & damna sequi quis non
 videt? Quis Rempublicam damnis libe-
 rabit, si legum apud Capita non est au-
 thoritas?

Optimè ad rem meam raræ sapientiæ
 & eloquentiæ vir illustrissimus Guarra,
 Fons, inquit, si amarus sit, dulces esse ri-
 uuli, qui inde manant, non possunt. Sic
 si Principes Dei mandatorumq; eius pa-
 rum reuerentes sint, eò res redit, ut Re-
 gna subditiq; eorum mali sint Christiani,
 proindeq; de Dynastis talibus nunquam
 diceretur: Benedictus qui venit in no-
 mine Domini. Ad quæ enim damna Re-
 gnum Israël inuenit Ieroboam Dei & le-
 gis oblitus?

3. Reg. 12.
 13. 14.

C H R I S T V S R E X L E G I
 S V B I I C I T V R.

Maledictus ergo Ieroboam præuari-
 cator legis, at contra Christus benedi-
 ctus,

Etus, qui legem custodit; non, eam ut solueret, sed ut impleret, venisse se palam protestando.

Si laudatur Rex quidam adeo legis obseruans, ut adulterio filium notatum vno, seq; altero priuarit oculo, ut sic & legibus detulerit, & in filium misericordiam ostenderit. Magis laudandus ac benedicendus venit Rex noster, qui nihil legibus debens, veruntamen illas adimpleuit, idq; perfectissimè.

O Rex Regum, qui verè demonstras venisse te legem non soluere, sed adimplere. Ideoque benedictus qui venis in nomine Domini.

Nondum natus Augusti legibus obtemperaturus, ad descriptionem in *Luc. 2.* Bethlehem properas, tu qui omnium *e- Ibid. 10.* lectiorum nomina in coelis, æquè reproborum in terris descripta habes, describi iuxta leges non retrectas. *Ier. 17.*

Vix natus ex lege pendes, Circumcisionem non horres, quid tibi & Circumcisioni? tu Saluator diceris, quid opus Circumcisione? Circumcidere potius *Luc. 2.* quàm circumcidi dignus. Circumcidi lex mandat, ergo mihi fas esto. Ergo & benedictus es.

Ibid.

Peracta Circumcisione, stato tempore vt legem seruet, templo sese inferri, Domino præsentari, coram Sacerdotibus pretio redimi passus est, qui omnium nostrum facturus erat redemptionem. O Legifer, legi parans.

Benedictus ergo.

*Luc. 3.**Ioan. 7.*

Festos dies ex lege seruare, ijsq; templa adire sancitum erat, nullum violat festi diem, templum nunquam dum ille ageretur, non ingressus est, licet Dominus esset templi, & hoc etiam Sabbatho.

Ergo benedictus.

Matt. 17.

Soluit staterem Principi terreno, cuius Principatus in manibus eius versabatur, tributa omnibus imponere de iure habens potestatem, cuius vtpote omnia nostra erant, tributum ipse soluit, ne legem violasse calumniari possit.

Ergo benedictus.

Quid? ad mortem properans, Pascha ex lege præscriptum celebrare non negligit; vt legem illius mortis figuram roboraret magis. Ergo benedictus.

Vide igitur, ô Dynasta, legem Regem seruare, vt tu illâ te obligatum non ignores.

Vide,

Vide, Subdite, Principem Legi parê-
re, vt tu eandem transgredi non præsu-
mas.

Adimpleuit Legem perficiendo quæ
illa iusserat.

Adimpleuit magis addendo quod ei
deerat.

Audistis quia dictum est antiquis,
Non occides. Quid Rex noster? Ego di- *Matth. 5.*
co vobis, Nolite irasci.

Audistis quia dictum, Non adultera-
bis. Quid Rex noster? Non concupi-
sces; videns enim mulierem ad concu-
piscendum, iam moechatus est in cor-
de.

Audistis quia dictum, Non vlcisceris.
Quid Rex noster? *Diligite inimicos ve-
stros.*

Regis ergo ad exemplum totus com-
ponatur orbis, vt benedicatur cum illo,
& pacem obtineat.

✱ ✱
✱

I

DIS-

DISCURSVS VII.

*Benedictus qui venit in nomine
Domini. Matth. 21.*

Quia Rex non Exactor.

Proscrip̄tâ in superiori Discursu,
à Regibus & Dynastis, Legum ex-
emptione; nunc, vt cum Christo
Exactores non sint, si benedici, si pacis
conditiones obtinere velint, docebo.

Humani quod splen est corporis, in
populi re,

Hoc Cæsar fiscû dixerat esse summa.

Splene aucto reliqui tabescunt cor-
poris artus,

Fisco aucto arguitur Ciuica pau-
peries.

Ordine consueto.

Primò, Reges in tributis non excedere.

Secundò, damna excedentium confi-
derare debent.

Tertiò, Christum non excessisse.

RE-

REGES NON SINT EXACTORES,
NEC ONERENT SUB-
DITOS.

Bias noster sic inter alia sanxit:
*Quod si domi fortè Gubernatoris sumptus
tributa superet, mox à Reipublica guber-
naculis amouetur; Princeps enim pauca
possidens & plura expendens, aut Regnum
perdat, aut in tyrannum euadat, necesse
est.*

Indigni Imperio, qui metunt vbi non
seminarunt, qui oues pascunt dum lacte
& lana gaudent, ast dum lupo venit,
deserunt, nec defendunt, proindeque
maledici, non benedici debent. Nun-
quid enim Caracalla maledictus erat,
dum Iuliæ matri profusionem pecunia-
rum, quas per fas & nefas, taliter quali-
ter à subditis extorserat, taxanti, gla-
dium ostendens aiebat: *Quamdiu hunc
habebimus, nulla vnquam deerit pecu-
nia?*

An Neronem benedicendum censes,
dum tyrannicam hanc potiùs boat aut
mugit vocem, quàm sonet: *Agamus no-
strum, esto nemo quidquam habeat.
Et hoc quidem dicebat illis, quos ad*
I 2 pro-

procuraturas, administrationes, dimidia imperia cuehebat.

Vespasianus nec minùs maledictus fuit, quia ex Rege aut Imperatore Exactor euasit, & talis quidem, ut & è lotio vectigal institueret; & rapacissimos quosque ad imperia & officia adhiberet: de primo Suetonius: Instituerat, inquit, Vespasianus vectigal è lotio: super hoc à filio monitus dissimulauit, donec prima pensio esset soluta, eam pecuniam admouit ad filij nares, sciscitans, num odore offenderetur? negante illo: Atque hæc, inquit, è lotio est. De secundo idem sic habet: Cùm rapacissimum quemque promoueret Vespasianus, ut mox dictatum condemnaret, vulgò dictus est officarios suos habere pro spongijs, qui veluti spongas & siccos madefaceret, & humentes exprimeret. Quæ hæc benedictio, ubi tot concurrunt iniustitiæ? Nouit & agnouit hoc ad Christianorum Principum æternam fortè confusionem Tyberius, vel ob hoc Augusti nomine dignus. Hic enim Aemilium Rectum, (curuum potius dixeris) quem Aegypto præfecerat, nimium à populo exegisse

cum

cum deprehendisset, super ea re iratus ei, se ronderi velle oves suas, non deglubi, scripsit.

Optimè Isidorus: Magnum, inquit, *Lib. 2. de sum. bon.* scelus est, rem pauperum præstare diuitibus, a renti terræ aquam tollere, & flumina quæ non indigent, irrigare, sed Euangelici sunt, habenti dantes, & ab eo qui non habet auferentes, &c.

DAMNA EXACTORVM.

Quàm malè autem tales apud populum & Deum audiant, sicut primum Diogenes, sic secundum Ezechiel Prophetam restatum reliquit. Interrogatus ille aliquando à tyranno, ex quo ære fieri statuas oporteret? Ex eo, inquit, ex quo fusi sunt Harmodius & Aristogiton, innuens illum esse tollendum, quòd illi tyrannicidæ fuerint, ideoque ab Atheniensibus stauis decorati sunt. Hic autem ex parte Dei eosdem insigniter & liberè taxat: Hac, inquit, dicit Dominus: *Ezec. 34.* *bus Israël, qui pascebant semetipsos, nonne greges à Pastoribus pascuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat, occidebatis, gregem autem meum*

meum non pascebatis, quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod agrotum, non sanastis, quod contractum est, non alligastis, & quod abiectum, non reduxistis, sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia. Et sequitur: Propterea, Pastores, audite verbum Domini: Viso ego, dicit Dominus, pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam, & oues mee in deuotionem: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, ut ultra non pascant greges, nec pascant amplius pastores semetipsos.

Nec ab similibus sententiæ magnus ille Thales Philosophus erat, cum vitam illis non diuturnam fore arbitratus est: Rogatus enim, quid difficile vnquam vidisset? respondit, tyrannum senem.

Terribile certè est Apophthegma Ludouici XII. Regis Galliæ, quo plebem & rusticos dicebat pascua esse tyrannorum, & militum, hos autem pascua esse diabolorum. Optimè.

Nec solum in propria persona hi patiuntur, sed & frequenter totius Imperij sustinent ruinas, defectiones, & scissuras:

Pa-

Datet hoc in Roboam Salomonis prudentis imprudenti filio. Cui subditi: Pater tuus, aiunt, durissimum iugum imposuit nobis, tu ergo nunc minue paululum de imperio patris tui durissimo, & seruiemus tibi. Suadent idem seniores: Si hodie, dicendo, petitioni eorum cesseris, locutusque ad eos fueris verba lenia, erunt tibi serui. Sed non acquiescit, dure respondet populo, duriora minatur, & deficiunt ab eo decem Tribus, videns enim populus, quod noluisset eos audire Rex, respondet ei dicens: Quae nobis pars in David, vel quae hereditas in filio Isai? Insuper & Aduram Commissarium Regis, qui erat super tributa, lapidauit, Rexque ægrè furori illorum subductus euasit. Non hic benedictus.

Dionysius senior idem expertus. Post trinam namque Syracusanis indictam exactionem, cum eos in foro ridentes, & publicè in Regem scommata iacentes audit: Iam, inquit, nihil habent, quia me contemnunt; ab exactione desistit, ut in vita persisteret, quam tamen non amore bonitatis eius, sed timore peioris post ipsum tyranni eundem prolongare passi sunt.

Notum est Himeræ Syracusanæ di-
 ſum; quæ, cum Dionyſij mortem o-
 mnes appetere, ſola Deos orabat, ut
 diu ſuperſtes eſſet, quod ubi reſcivi ty-
 rannus, rogauit vetulam, quam ob cau-
 ſam Deos rogaret, ut ſibi longam largi-
 rentur vitam; tum illa: Puella cum eſ-
 ſem, ait, grauemque tyrannum habere-
 mus, occidi illum cupiebam; eo mor-
 tuo, aliquanto deterior tyrannidem oc-
 cupauit, ei quoque mortem imprecata
 ſum, & ex ſententia euenit: te verò lon-
 gè deterioſem nunc habemus, verita-
 gitur ne te abſumpto, deterrimus in lo-
 cum tuum ſubſtituatur, te diu incolu-
 mem nobiſcum eſſe, vnicè cupio.

CHRISTVS NON EXACTOR.

Benedictus verè Rex noſter, qui non
 exactionibus ſeſe ditare venerat: Siqui-
 dem, ubi caput ſuum reclinaret, non in-
 uenit.

Prædixerat Deus filiis Iſraël, qui pe-
 tendo Regem, illum offenderant, Re-
 gem, in pœnam hoc ſibi ius arrogatum
 iri: *Filios veſtros tollet, & faciet præ-
 curſores quadrigarum, aratores agro-*
 rum.

rum, messorum segetum, fabros armorum, &c.

Benedictus qui venit in nomine Domini Rex noster, quadrigis non utitur, sed triumphans a sinæ insidet, & ei ultro vestimenta prosternunt populi, eadem tamen recepturi sunt. Agros illius subditi non colent, sed animas excolent, *Animas da mihi, cetera tolle tibi.* Segetes non metent, sed mercedem in coelis habebunt: *Gaudete, quia merces vestra copiosa est in coelis.* Arma non fabricabunt, sed pacem omnibus prædicabunt: *In quacunque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui.* Agros, vineas, oliueta non tollet, sed integrum Regnum largietur, *Appropinquat regnum caelorum.* Non eripit mortalia, qui regna dat coelestia. Seruos non faciet, sed amicos, sed fratres suos nos reputabit: *Iam non dico vos seruos, sed amicos. Dicite fratribus meis.* Si fratres Regis, ergo Patris hæredes & Regni consortes: *Hæredes quidem Dei, coheredes autem Christi.* O verè benedictus. Iple ne peteret subditorum bona, qui pauperibus promisit Coelorum Regna

Matth. 5.

Luc. 10.

Matth. 4.

Ioan. 15.

Rom. 8.

*Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum
 Matth. 5. est regnum caelorum. Ipse ne quæreret
 terrena, qui pollicetur caelestia? Ipse ne
 exagitarer te pro censu, qui seipsum ti-
 Joan. 6. bi præbuit in cibum? Caro mea verè est
 cibus.*

Benedictus igitur Rex noster, qui non
 à nobis ditari, sed nos ditatum venit.
 Age, age, ô Rex Regum, doce nos terre-
 na despiciere & amare caelestia, vt te-
 cum aliquando læti regnemus, & hic
 pace fruamur.

DISCURSUS VIII.

*Benedictus qui venit in nomine
 Domini. Matth. 21.*

Quia Rex venit verus Dei
 cultor:

Abligata in superiori Discursu,
 Regum, Principum iniusta exa-
 ctione, nunc vt cum Christo Re-
 gum Rege & Domino Dominantium
 cul-

cultores Dei esse velint, si pacis conditiones, si benedictiones hominum Deiq; exoptent.

Ordine consueto.

Primò, Reges Dei cultores esse debere.

Secundò, sin, damna emergere.

Tertiò, talem Christum fuisse ostendam.

SINT REGES CVLTORES DEI.

Bias saepe citatus hanc successoribus Regni, inter cæteras addit Regulam:

Qui Priensium Princeps futurus est, Religiosus esto Deorum cultor immortalium, alioquin enim si Deos Princeps parum reuerenter habet, non est quod homines iustitiam sese ab ipso impetraturos sperent.

D. Ambros. appositè, non potest homini amicus esse, ait, qui Deo fuerit infidus. Sensit hoc Ethnicus quidem M. Aurelius Imperator, dum Coruino Regi Siciliae ob fani euersionem, sequentia scribit: Ad me, inquit, quod attinet, eius qui Deos suos non colit, omnes virtutes pro vitijs esse, certissimè statuo:

An ignoras, Princeps Excellentissime, non esse quemquam adeo cordatum, quin plus ei desit, quàm adsit prudentiæ? An ignoras, neminem adeo sapientem esse, quin plus nesciat, quàm sciat? An nescis, neminem esse tam iustum, quin plurimum ad obtinendam veram iustitiam illi desit? quorsum hæc, Dilectissimi?

Concludat Aurelius Imperator, & audietis, quam obrem dicit, omnis nostræ iustitiæ perfectio & absolutio à diuinæ petenda est iustitia, atque ingens virtutis in nobis defectus perfectionis, diuinæ exuperantia supplendus est, quæ cum ita sint, non Princeps sed Tyrannus appellandus est, qui in proprijs iniurijs viciscendis sollicitus, in persecutendis ijs, quæ Dijs factæ sunt, remissus est. Hæc Christiani Principes, ab Ethnico intelligite, & erudimini ad Dei cultum, ut pacem habeatis.

Lib. 1. c. 1. De Romanis testatur & notat Valer. Max. verba hæc pauca quidem, sed ad propositum nostrum satis neruosa, omnino scilicet post Religionem ponenda semper Ciuitas nostra duxit, hinc in-
ter

ter septem quos principio Romæ annis
244. regnasse Reges referunt Historici
veteres, laudatissimus fuit Secundus Nu-
ma Pompilius, eo quòd maximus Deo-
rum cultor existeret. Quid, ô Christiane
Princeps, nunquid antiquissimi Lacedæ-
moniorum Regis æquè ac clarissimi, le-
gem (quam proposui mei confirmandi
gratia dictam hic volo) approbatum i-
bis? Quæ sic inter cæteras sanxit: Ne-
mini Lacedæmoniorum beneficia de
manibus Principis, qui nulla Dijs suis
obsequia præstat, accipere fas esto. O
Regem excellentem! ô sæculum glorio-
sum! ô regnum fortunatum, in quo adeo
perfecta à Principibus virtus exigeba-
tur, vt ad distribuendas etiam opes,
summa in ijs iustitia postularetur, siqui-
dem malè collatum arbitrabatur, quod
ijs qui Deorum cultores haud erant, im-
pensum fuerat.

Nec minùs fortunata gloriosa excel-
lens erat Romana Respublica (vt ad il-
lam iterum regrediar) dum de illa testa-
tum inuenio, æquè Principes Romanos
dilectos, quòd Deos sanctè veneraren-
tur, quàm quòd hostes vincerent. Erudi-

mini qui iudicatis terram, ne hi iudices vestri in die Domini magno sint.

Præclara namque hæc, & simul cum Numa, Aurelius, nec minus Lycurgus benedici possent, si in vnus veri Dei impendissent obsequium, quod in falsorum Deorum adhibuere cultum. Certum namque est & damna eos, qui Dei contemptores manent euasuros, & præmia quæ cultores sequuntur assecuturos fuisse; sed profanis ne immorer, non aliud Magnatibus sacræ suadent & iubent Litteræ, quam Dei æmulari cultum, quod sic probatum facio: Per Moysen Deus de Rege Israël. longè retrò temporibus futuris loquens hoc imprimis *Deut. 17.* mandat: *Non reducat populum meum in Aegyptum.* Quid hic aliud intendit Deus quam sui cultum continuare, falsorum verò Deorum Aegyptiorum contemptum ingerere? Nunquid Regius Prophetæ, vt successores sui perpetuentur, aliud illis quàm Dei cultum melius medium non inuenit & præscripsit, dum diceret: *Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram.* In quo erudiendi? *Seruite Domino in timore.* Quid

rogo, apertius; quid necessarium magis: filio suo post se regnatura, mandare: moriens poterat, quàm Dei vt esset perfectissimus cultor, si Regni stabilitatem, pacis quietem, abundantia & benedictionis copiam obtinere vellet? Sic habet S. Scriptura: *Appropinquauerunt dies 3. Reg. 2. David, vt moreretur, praecepitq; filio suo, dicens: Ego ingrediar viam vniuersae carnis, confortare & esto vir, & observa custodias Domini Dei tui, vt ambules in vijs eius, & custodias caeremonias eius & praecepta eius & iudicia.*

Benedictus certè fuisset Salomon, benedicti cæteri post eum Reges, neque se ipsos, neque totum populum in tot tantasq; calamitates inuexissent, si hanc obseruassent doctrinam.

DAMNA QVAE REGIBVS ET REGNIS, DVM DEI CVLTORES NON SVNT, IMMINENT.

Si totam omnium Regum Israël seriem intueor, maximas plerisque illis clades, quòd Dei cultum abiecerint, euenisse: reperio.

Prodeat Saul, & audiamus, quid profuerit:

fuerit:

fuert ei contemptus Dei, ait illi Samuel:

1. Reg. 15. *Quare non audisti vocem Domini? Excusat se Saul, quia ad immolandum Domino quod fecit, fecisset & Samuel, Numquid vult Dominus holocausta & victimas, & non magis vt obediatur illi? quasi peccatum arrolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ: nolite acquiescere, quia proiecisti sermonem Domini, proiecit te Dominus, ne regnes super Israël.*

Adsit etiam Rex David, idemq; confirmet. Dixit ad illum Nathan ex parte Domini: *Ego unxi te in Regem, ego erui te de manu Saul, ego dedi domum domini tui in manus tuas, quare ergo contempsisti verbum Domini & blasphemare fecisti Israël? Audi quod non euadat sine damno: Ego suscitabo super te malum de domo tua, & tollam vxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis in oculis Solis huius.*

Stet in ore trium omne verbum. Affirmabit hæc maximo suo damno Salomon, cuius deprauatum est cor per mulieres, qui coluit Deum Astarthen Sidoniorum, & Idolum Moloch Ammonitarum.

rum, igitur iratus est Dominus Salomoni, quod auersa esset mens eius à Domino Deo Israël, & ait illi: Disrumpens scindans regnum tuum, & dabo illud seruo tuo. O nunc Reges intelligite, erudimur ut seruiatis Deo.

Dicit Marcus Aurelius sequentia: Quamcumque in partem accipiatur, susq; deque habeo, mea sic est sententia, quod quicumque Princeps amplian-
dorum Regnorum & augendarum diuitiarum gratia, causam præbuerit, & labefactandi & imminuendi cultus Diuini, non Rex à nobis legitimè imperans, sed Tyrannus violenter agens vocandus, non est profectò maior tyrannus, nec in alium tyranni nomen iustius competit, quàm in Principem aut Dynastam, qui aduersus Deos suos irreligiosus est, nullum enim flagitium aut facinus tam nefarium est, quod non perpetret, cui Deorum reuerentia perijt.

Ethnicorum Imperatorum ampla considerantes imperia, gloriosas audientes victorias, clarissimos videntes triumphos, Principes Christiani

mirantur, & quam ob causam non proinde ipsi, atque Ethnici olim, à Deo adiuuentur & fortunentur, requirunt. Ad quod respondeo, Ipsos vel bonos esse Dei cultores, vel malos; si boni sunt, magna profectò iniuria illos afficeret Deus, caduca solùm pro obsequijs fidelibus præmia persolvens, pluris enim sunt dena millia iuris perpetui in gloria, quàm centena millia iuris ad vitam in hac miseriarum valle. Sin Principes & Magnates improbi sunt, si neque Dei, neque Ecclesiæ ipsius curam tanguntur, si Dei quærendi aut colendi prorsus immemores sunt, nisi cum periculum aliquod anceps ingruit, tales (inquam) si sunt, meritò nec audire Deus illos vult, nec adiuuare. Ut igitur benedicantur, & pacis conditiones habeant Magnates, vt damnentur, Dei cultores sint feruidi, & sacrorum defensores indefessi.

CHRISTVS CVLTOR DEI
PATRIS VERVS.

Verè Christus Rex noster æterni Dei
Patris cultor fuit maximus, proindeque
sum-

summè benedictus , qui enim in Nati-
 nitatis suæ exordio Angelos ad Patris
 gloriam deprædicandam miserat , *Glo-*
ria , dicentes , *in excelsis Deo* , ille *LUC. 2.*
 etiam ad vitæ decursum perueniens ,
Pater , dixit , *manifestavi nomen tuum Ioan. 17.*
coram hominibus , non meam , sed tuam
 in omnibus quærens gloriam . Verè
 per totam vitam suam insignis & verus
 Patris gloriæ æmulator fuit , Christus
 Princeps noster benedictus , quidquid
 enim ardui , quidquid miraculorum &
 prodigiorum aggressus est , omne id
 à laude Patris fuit exorsus . Lazarum
 resuscitaturus à laude Patris sumit ini-
 tium . Sic habet Euangelista : *Eleva- Ibid. 11.*
tis Iesus sursum oculis dixit , Pater , gra-
tias ago tibi , quoniam audisti me , ego
autem sciebam , quoniam semper me au-
dis , sed propter populum , qui circumstat ,
dixi , ut credant , quia tu me misisti.
 En ut initium , en ut finem huius
 tanti miraculi Patris præfixit glo-
 riam !

Panes multiplicaturus , & miracu-
 lum operaturus miraculorum , memo-
 riamque maximam suorum mirabilium ,

ara

an non Patri defert, illum honoran-
 do? Sic Euangelista: *Accepit Iesus pa-*
nem, & cum gratias egisset, distribuit.
Matt. 26. Et iterum: *Elevatis oculis in caelum,*
tibi gratias agens benedixit. O verè be-
 nediectus Princeps, qui sic per omnia
 Patris deferebat honori.

Audi & mirare quam sedulo, quam
 feruenter, quam perfectè Dei Patris ze-
 let gloriam, templum aliquando ingre-
 ditur, & vendentes cum ementibus fa-
 cto flagello eiecit, dicens: *Auferte ista*
hinc; scriptum est enim: Domus mea
domus orationis vocabitur. Nolite ergo
 domum Patris mei facere domum nego-
 ciationis. Quid agis, ô Princeps zelose
 omnium in te citabis inuidiam, calu-
 mnam patieris. Ecce adsunt conque-
 rentes, quod ostendit nobis signum, quia
 hoc facis. Ah quam veraciter impletum
 in te, quod de te prædictum erat: *Ze-*
lus domus tue comedit me. Verè bene-
 dictus.

Nunquid Rex noster apertè prote-
 statur est, hanc esse vitam æternam, si
 Patris gloria cognoscatur; ideoque,
 dum suos orare doceret, sic eos oratio-
 nem

nem oriri mandat : *Pater noster*, qui
es in caelis, sanctificetur nomen tuum: *Matth. 6.*
 ergo benedictus, qui Patrem Aeternum
 benedicere alios instruxit.

Quid plura desideras? nunquid dum
 moriens spiritum immaculatum capite
 inclinato Patri recommendat, illi per
 omnia defert? Cur moriens, ô Rex Re-
 gum, sacrum spinis cruentatum verti-
 cem inclinas? Defero Patri, cui spiritum
 offero; ergo benedictus.

Hæc, Reges, intelligite, & Deo
 in caelis gloriam dantes, pacem illius
 in terris assequemini; sic enim scri-
 ptum est: *Gloria in excelsis Deo, Luc. 2.*
*& in terra pax hominibus bo-
 na voluntatis.*

* *
 *

DIS-

DISCVRSVS IX.

*Benedictus qui venit in nomine
Domini. Matth. 21.*

Quia Rex noster Christus ve-
nit non raptor alienarum
ditionum.

Ostenſa ſuperiùs Chriſtianis Prin-
cipibus quàm neceſſaria ſit Re-
ligio & cultus vnius Dei, nunc
quòd alienorum Regnorum inuaſores
eſſe non debeant, ſi pacis fructum &
benedictionis emolumentum appetant,
oſtendam.

Ordine conſueto.

Primò, Reges ſuis contentos eſſe de-
bere Regnis.

Secundò, Iniuſtè eadem dilatatorum
damna.

Tertiò, Chriſti in hoc exem-
plum.

SINT

SINT REGES CONTENTI DITIONIBVS SVIS.

Prosequitur Bias suas leges, & hanc Regibus præscribit sequentibus:

Princeps ditione relicta à maioribus contentus esto, neque bella, Regna aliena captaturus moueto; Apollinis quippe oraculo didici, quicumque aliena raperet. ei propria Deos adimere.

Reperio ad propositum tot, tanta, tam mira, quæ hac de re sensere aut scripsere Ethnici, vt quæ præ alijs ex plurimis excerpam, dubitem.

Etenim enimvero, si Augustum ex omnibus Romanorum Principibus nullo populo cariorem, nullum in bellis omnibus foeliciorem, quippe qui, cum optimus ille Princeps esset, nunquam bellum mouerit, quin ex parte sua iustissimum, causa eius suscipiendi grauiissima vrgeret, commemorem; offert sese Marcus Aurelius verè Princeps Christianus (si tamen Ethnici Christiani dici possent) hic aurea hæc scripsit, dixit, fecit, dum Romanorum triumphos, bello dilatandi Imperij gratia moto, obtentos secum perpenderet: Aut ego, inquit,

quit,

quit, fallor, aut hominum stultorum
 prosperitas, aut iudicium bonorum in
 causa est, ut omnibus inuitis, domos
 potius intrent alienas, quam bona
 eum gratia domi suæ homines con-
 quiescant. O Roma, Roma, execrabi-
 lis fit tua amentia! pereat in te superbia
 tantæ auctor! detestabilis fit hominibus
 & abominabilis Dijs, qui hanc in te
 pompam excogitauit! quid vanius di-
 ci, quid inanius cogitari potest, quam
 Ducem Romanum, qui Regna debella-
 uit, pacificos turbauit, vrbes desolauit,
 arces solo æquauit, pauperes expilauit,
 tyrannos collocupletauit, thesauros
 exhausit, plurimum effudit sanguinis
 innoxij, innumeras fecit viduas, mul-
 tos denique occidit Viros Nobiles, hoc
 auferre præmium omnium istorum da-
 mnorum, ut pompa Romæ triumphali
 excipiatur? Et post pauca: Ad trium-
 phum quod attinet, ait, nec Assyrios
 laudo, nec Persis inuideo, nec Macedo-
 nes mihi satisfaciunt, nec Chaldæi pla-
 cent, nec Græci probantur, Troianos
 verò detestor, & Carthaginenses da-
 mno, quòd non amore iustitiæ, sed su-
 perbiæ

perbia furore impulsi, triumphorum gratia consequendorum, & plurimas Regnis suis ærumnas attraxerunt, & interitus nobis causam reliquerunt.

Hæc ipse Ethnicus, Dux belli, Romani Imperator Imperij, de bello Asiatico quidem triumphans dixit & sensit, & ne sensisse dubites, audi sequentia:

O Roma, inquit eadem Epistola ad Cornelium amicum, maledicta, maledicta fuisti, maledicta es & eris, nisi enim aut fata mentiuntur, aut animus me fallit, aut rotam fortuna suam sufflammat, quæ nobis spectacula præbuerunt Regna præterita, eadem Roma præbebis sæculis futuris, ut scilicet quemadmodum per vim facta es domina dominorum, ita per iustitiam serua fias seruorum. Quid Christianum magis? Quid iustitiæ consonantius? Quid æquitati conformius? Nunquid enim qui per arma ac violentiam Regnum affectant alienum, subito erectiones, subito elisiones sustinent? Nunquid, dum abest quod Auemus, id exuperare videtur: Cætera, post aliud dum contingit, illud Auemus? Nunquid bellum ita
 K susci-

Plat. Ep8

suscipi debet, ut nihil aliud nisi pax quesita videatur? Nunquid bene optimeque sensit, qui dixit, haud facile est, ut qui multa alijs inferunt damna, ipsi non multa ab alijs vicissim patiantur? Nunquid verum & verissimum dicitis, ô Reges, ô Principes, ô Dynastæ? singulari Megistanes afficere Deum beneficio, dans eis sanitatem, dans opes, dans Imperium, sed si animum suo contentum non simul dedit illis datis laborem, aio, & pericula illis dedisse? Sicut enim, dum homines honores, diuitias parum æstimant, & hinc in paupertatem incidunt. Sic Principes malè feriatum non ante pacem parui pendere desinent, quam saucios prælia remittunt. Nescitis, Principes, dum bellum incipitis, subditos vestros bene agere desinere? quod si minimè vos, ut malè agant, velle dicatis, assentior equidem; at causam tamen ut boni non sint, præbebitis. Certè ex his Augustum, Aurelium benedicendos nemo est qui dubitet, si iniustitiæ intuitu Christianum præfixissent scopum. Audiant ergo Christiani Principes sacrae Scripturae monumenta, ut quare bella susci-

suscipienda, tuenda, prosequenda sint, intelligant & benedicantur.

Nunquam enim, si sine damno bellare volunt Hebræorum Duces, Iudices, Reges, sine iustitia & Deo inconsulto bellandum esse arbitrati sunt. Qui vel parum S. Scripturæ gnarus, & lib. Deuteronom. Ios. Iud. Regum & Machab. euolutor extitit, facile mihi calculum album aditurus est, scio. Quid enim est quod Deus præcepit, hisce verbis: *Si quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres primum pacem.* Quàm scilicet iustè, & eius imperio hoc vel illud inituri bellum erant, prius tamen etiam inimicis offerendo pacem, eorum iustitiæ & actionis debitæ causa pateret? Quid Sapiens consulit? pro quo bellandum, certandum, immò agonizandum docet? an pro dilatando iniustè Imperio, an pro accipienda latiori ditione, an pro exaltanda gloria? nullo modo, *Pro iustitia, inquit, agonizare pro anima tua, & vsque ad mortem certa pro iustitia, & Deus expugnabit inimicos tuos.* Quando, quæso, ingloriosus & miserius magis inuolutus erat Ammon, *Eccl. 4.*

Ezec. 25. quàm quando sibi per iniustitiam acquisiuerat multa aliena, propria tamen perditurus? Sic facer Textus: Pro eo quod plausisti manu, & percussisti pedo, & gauisa es super Israël, (dum iniuste illum persecutione & bello premebat) idcirco ego extendam manum meam super te, & trudam te in direptionem gentium.

li. 3. de Ciuit. c. 10. Intelligent ex his Reges, erudiantur Principes, quod etiam iuxta D. Augustinum, irruentibus importunè inimicis resistere quidem cogantur, non tamen auiditate laudis adipiscendæ humanæ, minùs suas fimbrias dilatandi capta occasione, sed necessitate tuendæ salutis & libertatis. Quæ ut magis patefiant, damna quibus Reges, Principes, Regna, Ducatus hac bellandi non seruata lege, heu experientia doctrine inducantur, enarrabo.

DAMNA REGVM INIVSTE IMPERIA SVA DILATANTIVM.

Nec benedictionem, nec pacem postulentur Magnates, dum auiditate suorum, vel propria, bella mouent, sed da-

damna potius, ni abstineant, expauescere discant.

Quæ non damna, dum Sennacherib ampliandi Regni gratia, diuitias cumulandi animo, Palæstinam, omnium ibidem malorum, rapinarum, direptionum fator metit *vna nocte centum octoginta quinque millia sui exercitus amisit viros,* nec hoc satis, à proprijs occisus in Niniue filijs, sua seq; ipsum perdens; vtinam aliena non rapere didicisset, non hic benedictus, non pacis condiciones acceptans.

4. Reg. 19

Audiant Reges & intelligant Principes, si benedicti, si pacis condiciones amplecti velint, quod de Xerxe Persarum referam Rege. Hic, cum aliquando præsenti Caricæ Atticæ pulcherrimæ, ac gratissimi saporis appositæ essent, super mensa per duos iurans immortales, & maiorum suorum testatus cineres negavit eas se, nisi quæ illas edidisset subiugata Regione comesturum, moxq; ad subiugandam Græciam profectus est, atque ita bellum illud non solum vt Princeps leuis, sed vt hominibus gulosus, iniustus & vitiosus, mouitque

non suo damno? Iosephus Hebraicæ
l. 2 de bell gentis Scriptor fidelis & verax, sic de
Iud. c. 26. eo testatum relinquit: Atheniensis Xer-
 xem per terram nauigantem, per mare
 ambulantem, vna naui fugientem glo-
 riosissimè persecuti sunt.

Quo emolumento, aut quo suo non
 damno Galli Italix mouere bella? Italia
 namque sua foecunditate, teste Ambro-
 sio, hostem frequenter in se excitauit.
Lib. 5. Titus Liuius auctor est, Gallos, gustato
 Italix vino, mox arreptis armis ad subi-
 gendam illam profectos esse, cum aliam
 nullam haberent vel paruam vel ma-
 gnam faciendi belli causam; sed noean-
 dum, quòd ita Galli pro vino Italix san-
 guinem mutarint proprium. Quis hic
Agg. i. non exclamaret: *Respexisti ad manus, &*
factum est minus, seminasti multum, in-
tulisti parum, malè enim parta, malè di-
 labuntur.

Quid Carthaginenses simul & Ro-
 manos exhausti? Quid vtrique Reipu-
 blicæ damna intulit? aliud nihil, quam
 quòd ob rapiendas opes alienas, pro-
 priæ dilapidentur: Longissimo sanè
 tempore constans inter vtramque hanc
 Rem-

Rempublicam amicitia erat, sed postea-
 quam ditissimas auri & argenti venas
 in Hispania esse intellexerunt, statim
 ad bellum confurrexerunt acerrimum,
 ita populi illi nobilissimi, vt opes rape-
 rent alienas, terras vastarunt proprias,
 vbi hic benedictio, vbi pacis conditio,
 dum fomes fouetur belli? de Indijs
 consuetum prætereo, quid nostros
 Christianos Principes ad arma vocet,
 vt tamen his damnis damnum faciam,
 ad hoc Chilonis Philosophi dictum
 considerandum Magnates remitto: Ni-
 hil, inquit, est, quod virum bonum aut
 malum magis prodat, quàm id de quo
 contendunt; tyrannus enim rapiendo
 aliena immoritur, at spectatæ virtutis
 Princeps pro suo defendendo laborat.
 Nunc restat; vt, cum vel in vltimo Chi-
 lonis dicto, bonum malumve agnoue-
 rimus Principem, benedictum procla-
 memus in æternum Christum, qui non
 venit vt aliena rapiat, sed vt sua tribuas
 regna.

CHRISTVS NON RAPTOR.

Verè benedictus Rex noster Christus

venit, qui non eripuit mortalia, sed Regna dedit coelestia; si ita regnare ambitis, Principes, cur non eius Regna queritis, quæ amittere non potestis? rapiendo illa quæ rapientur, quid lucrmini? Ad pacem hic in prædicationis suæ initio inuitat, Regnum offert Cœ-

Matth. 4. *lorum: Appropinquauit, dicens, Regnum Cœlorum, hic Patrem suum pro isto interpellandum Regno, docuit:*

Ibi. 6. *Adueniat, aiens, Regnum Cœlorum. Benedictus ergo, quia verò Rex pacificus non armis terribilis, etiam in Natiuitate promulgari fecit pacem: Et in*

Euc. 2. *terra pax hominibus bonæ voluntatis, in*

Matth. 10. *vita pacem prædicari fecit: In quacunque domum intraueritis, primùm dicite: Pax huic domui.*

Nunquid in morte ex hoc mundo abiturus, & in pace in idipsum requieturus dixit, Bellum relinquo vobis? an non potius *Pacem*, dixit, *Pacem meam relinquo vobis?* an non ex hoc conuincitur, veri Christiani Principis esse, pacem potius tantopere à Christo commendatam, conseruare, quàm bellum, vlciscendæ etiam iniuriæ sibi illatæ gratia,

an. 14.

tia, mouere? An non idem Rex benedi-
ctus post mortem, quam per illam pro-
meritus erat, imprecatus suis est pacem:
Pax vobis, dicens, nolite timere:

IOAN. 20.

Benedictus igitur Rex noster veni-
ens, qui non vi nec armis Regna occu-
pat, cum *in propria venit, à suis rese-*
ptus non est. Stabuli foetorem, angu-
stias præsepj, miseras vitæ non hor-
ruit Rex Regum & Dominus Dominan-
tium; sed hæc scribens, scio Iudæis
quidem scandalum, Gentibus stulti-
tiam, Principibus risum fore, dico ta-
men, quia bene de Christo canit Eccle-
sia:

Et 21.

IOAN. 1.

Hostis Herodes impie, Christum veni-
re quid times?

Non eripit mortalia, qui Regna dat
coelestia.

Benedictus est, dico & repeto, quia
Principatus eius super humerum eius. *Isai. 9.*
Contentus dura Cruce: Non dilatans
simbrias suas, sed nec habens vbi caput *Matt. 23.*
reclinat. *Luc. 9.*

Concludo, si bella velint Principes,
bella quærant vnde benedicantur, nec
se inuicem lacerent Christiani, nun-

K. 5:

quid!

l. 22. Ciu. c. 6. quid infideles habent hostes? Augustinus me docet, quod doceo: Nullum bellum (dicens) suscipiendum, nisi aut pro fide, aut pro salute. Sapientissimus ac doctissimus noster Guarra sic habet: Si fungerentur suo Principes munere, & credere in hac parte mihi vellent, nullam ob rem momentaneam permittere deberent sanguinem effundi humanum, nisi pro eo tantum, qui suum pro nobis sanguinem in Cruce offerre voluit; veri enim Christiani ad deploranda peccata sua astringuntur, hostilem verò sanguinem effundendi licentiam non habent. In summa, Principes & Monarchas vniuersos rogo, hortor & obtestor, vt propter eum qui Princeps est pacis, pacem ament, pacem procurent, pacem conseruent, in pace viuant; in pace enim & ipsi opulenti, & subditi foelices erunt.

Hec ille.

DIS.

 DISCVRSVS X.

*Benedictus qui venit in nomine
Domini. Matth. 21.*

Quia venit Rex frequens
templorum Visitator, & o-
rationum Amator.

Viso quomodo Reges vt benedi-
cti pace fruuntur, dilatatores
iniusti Regnorum esse non de-
beant, nunc quomodo pietati, ad o-
mnia utili, studere habeant, osten-
dam.

Ordine consueto.

Primò, Reges sint deuoti.

Secundò, damna indeuotorum.

Tertiò, Christi in pietate & deuotione
exempla.

K 6

PRIN-

PRINCIPES TEMPLA HONORANT.

Bias Leges suas hac vltima concludens, sic sanxit:

Gubernator singulis septimanis supplicatum Dijs ito, & templa visitato; qui contra fecerit, non solum Magistratui abdicator, sed etiam vita defunctus sepultura careto. Principis enim, qui dum viuit, Deos non honorat, exuias vbi sepultus fuit, honorari absurdum.

Quod ratione duce Ethnici Principes gloriae reputabant, hoc luce fidei docti Christiani Principes in opprobria minime reponant, deuotionem scilicet erga templa, Deum, sacrificia. Libet proinde & profanorum & sacrorum Scriptorum ad rem hanc producere monumenta. Romanorum erga Deos reuerentiam & deuotionem, summa eorum laude & immortali gloria Liuius hisce verbis testatam reliquit: Omnium, inquit, magnarum rerum principia Romani a Dijs exorsi sunt, qui tam religiosi erant, ut non fas fuerit Principem Romanum sibi domum & edificare, nisi & dem prius Dijs Ciuitatis posuisset.

Cum

3
1
Lith. 45.

Cum Galli Romam occuparent, & Capitolium obsiderent, venit cum illis Romam Philosophus Brunillus, qui expulsis Gallis ibidem permanens, tanto ab vniuersis Romanis honore habitus fuit, vt primus ille fuerit exterorum, cui Romani adhuc viuenti statuam erigerent, non ob hoc solum, quod toto illo tempore quod cum illis egit, nullo vnquam crimine fuerit notatus, quæ quidem non vulgaris est excellentia: raro enim sunt longæui, qui non sint infamia aliqua notati; sed maximè ob hoc, quod tres aut quatuor nonnunquam annos ita exegerit, vt nunquam templis excederet, & quod frequentius cum Dijs, quàm cum hominibus colloquebatur. Ascribo huius Philosophi, dum morti appropinquaret, ad Senatum perorantis verba, quibus palam fiat quàm religiosus hic in Deorum fuerit ipse obsequio, & omnes esse Romanos voluerit: Arcanum, aiebat, quippiam vobis, P. C. quod ad vestram spectat Rempubl. patefaciam: Romulus Pater noster Romam fundauit, Numa Capitolium condidit, Ancus Martius mœnibus urbem cinxit, Brutus à ty-

K 7

rannis

rannis eam liberavit, Camillus ille optimus Gallos vrbe expulit, & Quintius Cincianatus Regnis eam auxit; ego verò Dijs abundantem illam relinquo, qui meliùs urbem, quàm vlli vel muri vel viri defendent. Omninò enim plus vnus Dei fauor, quàm omnium hominum robur valet. Quo tempore Romam veni, magnum erat dedecus, videre urbem adeo à Dijs inopem, nam tantùm quinque habebat; nempe Iouem, Martem, Ianum, Berecynthium, & Vestam; iam verò alio loco res sunt, cùm Deum singuli tutelarem habeant: iniquissimum enim est, ararium nummis plenum esse, templum autem Dijs vacuum conspici. Verè benedictus hic Bruxillus erat, si quod multis impendit Dijs obsequi, vni soli & vero impendisset Deo. Quo tempore Romani bellum cum Faliscis & Capenatibus gerebant, victi fuerunt duo Romanorum Duces. Ceterùm dum Marcus Furius Camillus ei bello dux præfektus esset, antequam ad bellum proficisceretur, splendida Dijs Romæ sacrificia fecit, & si victor reuerteretur, ædem se conditurum amplissimam vouit. Camillus

3
3
LIII. 5.

lus ergo victor redux, non modò tem-
 plum, quod vouerat, condidit, sed o-
 mnibus etiam, quæ de præda & triumpho
 illi obtigerat opibus, illud locupletauit:
 cumq; nonnulli obniterentur Duces, a-
 nimum Dijs consecrare, pecunias verò
 militibus diuidere oportere dictitantes:
 Ego, inquit, vt homo, vnum à Dijs trium-
 phum petij, ipsi verò vt Dij, multos mihi
 dederant, quamobrem iustum mihi vi-
 detur, vt si in promittendo parcus fui,
 in præstandis promissis largus sim. Cum
 Q. Fabius & P. Decius bellum contra Sa-
 mnites, Hætruscos & Umbros parabant,
 multa Romæ signa & prodigia conspecta
 sunt horrenda & formidabilia, quæ pa-
 uorè non tantùm intuentibus, sed etiam
 audientibus incusserunt; itaque Romani
 viri foeminaq; dies & noctes plurimis &
 maximis Deos sacrificijs placabant, Dijs
 Romanis semel placatis, nullã dictitantes
 in bellis cladem ampliùs esse metuendã.

Hæc Gentilium pauca allata exempla
 meritò redarguunt & pudefaciunt Chri-
 stianos Principes: turpe enim dictu est,
 Romanos veteres Dijs vanis tam seriò
 seruijsse, & Christianos maxima ex parte
 vero

VERO

vero Deo per ludum seruire. Sed nec me-
sacrum deserunt scripta, quibus pro-
positum confirmem. Quid enim Iudæi,
eorumq; belli Duces, & populi Principes,
depositis armis, primò aggressi sunt age-
re quàm templum restaurare, sacra pol-
luta mundare, altaria consecrare? Testes
huius sunt Iosue, Machabæi, & alij plu-
rimi.

Quanta cura & sollicitudine benedi-
ctus ille Iudæ & Israël's Rex impensas
pro templi mole construenda prouidit?
2. Par. 29. Domus, inquit, quam edificari volo, ta-
lis esse debet, vt in cunctis regionibus no-
minetur. Et ob hanc causam omnes præ-
parauit impensas.

DAMNA VIOLATORVM. TEM- PLORVM.

Quàm verò laudabiles deuoti Prin-
cipes in templorum veneratione, & o-
rationum fusione, tam vituperabiles &
pœnis obnoxij sunt eorundem violato-
res. Audi quid Marcus Aurelius mortui
proximus testamenti loco Commendo
filio, quem Imperij successorem reliquit,
recommendaret: Commendo tibi, fili,
inquit,

inquit, ædium sacrarum curam, ne scilicet irreuerenter tractentur: Cogita, inquit, fili, Dijs seruire, templa honorare, Sacerdotes venerari, res esse Principi nõ arbitrarias, sed maximè necessarias: & caulam addit: Tam diu enim Romanorũ durauit gloria, quamdiu Deorum tuorũ cultores, & de templis solliciti fuerunt, infelix Poenorum Regnum, neque magis uexors neq; minùs opulentum Romano fuit, veruntamen à Romanis victi sunt, quia thesaurorum amatores maximi, & negligentes templorum cultores fuerunt. Hæc ille. Idem damni Romanis accidisse, his versibus testatur:

*Delicta maiorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris,
Aedesq; labentes Deorum,
Æda nigro simulacra fumo.*

Annon apud Babyloniam Balthassar, *Dan. 5.* quòd vasa sacra, quæ pater eius ex tẽplo asportauerat, in conuiuio ad ostentationem proferret, eadem nocte & regno & vita exutus est? Cur Iudeorum Respubl. toties pœnas dedit, vt *Agg. 1.* seminaret multum, *meteret parum, comederet & non saturaretur, operiret se & non calefieret, respiceret*

ret

ret ad amplius, & fieret minus, inferret in domum, & exsufflaret illud Deus? Quia domus Dei deserta. Apertam fatis & terrificam Paulus minationem ingerit, dum dicit: Si quis templa Dei violauerit, disperdet eum Deus.

CHRISTVS TEMPLA VENERATUR.

Benedictus itaq; Christus Rex noster, qui ad omnium Regum formationem templis desert, orationibus semper intentus. Verè, Christe, Princeps benedictus es, tu enim templa frequentasti, tu preces ingeminasti, tu omnium magnarum rerum principium orsus es à Deo. Prædicationem incepturus orat, ieiunat, *Marth. 4* contemplatur. *Ductus est Iesus à spiritu in desertum.* Discipulos electurus *pernoctavit in oratione.* Miracula factururus *Luc. 6.* *Ioan. 6.* *Hebr. 8.* *coelum suspicit, orat, gratias agit, & vitam denique cum sanguine, lachrymis & precibus effudit.* Igitur benedictus Rex pacificus, & cum illo benedicti Principes, si deuotioni sese dederint. Pietas ad omnia utilis. Quid Principes petunt? Victoriã? Prosperitate? Pacem? Pietas ad omnia utilis.

Con-

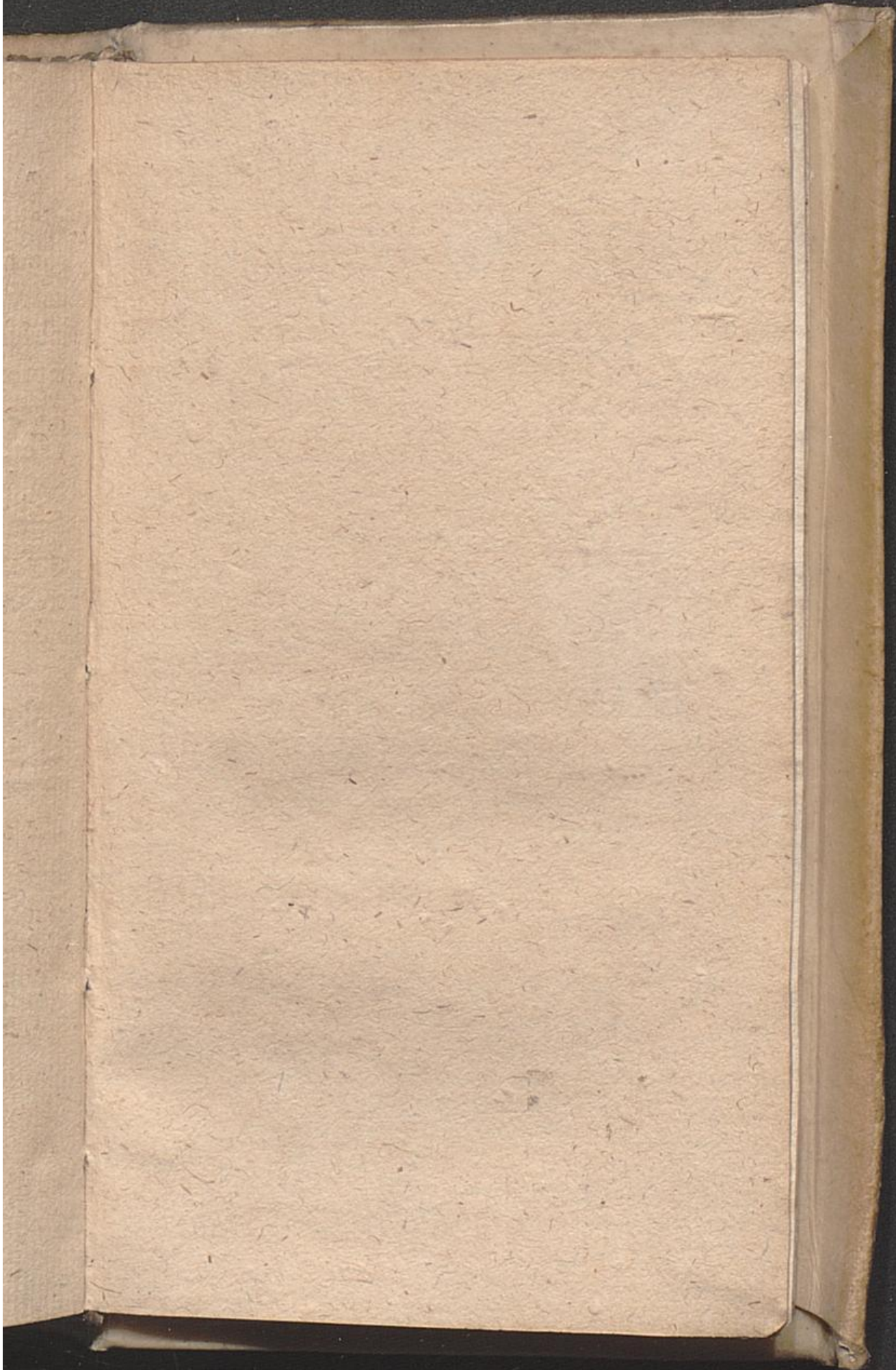
Concludo hæc tali, cum Olo Magno
ad Regem benedictum, voto: Tu, ô Rex
gloriz, sis Principi nostro, Imperatori
nostro, contra acies inimicorum, lorica
in aduersis galea, in prosperis sapientia,
in protectione clypeus sempiternus: &
præsta, vt gentes teneant illi fidem, Pro-
ceres habeant pacem, diligant charita-
tem, fugiant cupiditatem, loquantur iu-
stitiam, custodiant veritatem, vt semper
maneant tripudiantes, & in pace victo-
res. Amen.

Tertullianus Apologet. c. 30.

Coelum suspicientes Christiani man-
bus expansis, quia innocuis capite nudo,
quia non erubescimus, deniq; sine mo-
nitore, quia de pectore, oramus pro Im-
peratoribus, precantes vitam illis proli-
xam, Imperium securum, domum tu-
tam, Exercitus fortes, Senatam fidelem,
populum probum, orbem quietum,
& quæcunq; hominis & Cæ-
saris vota sunt.

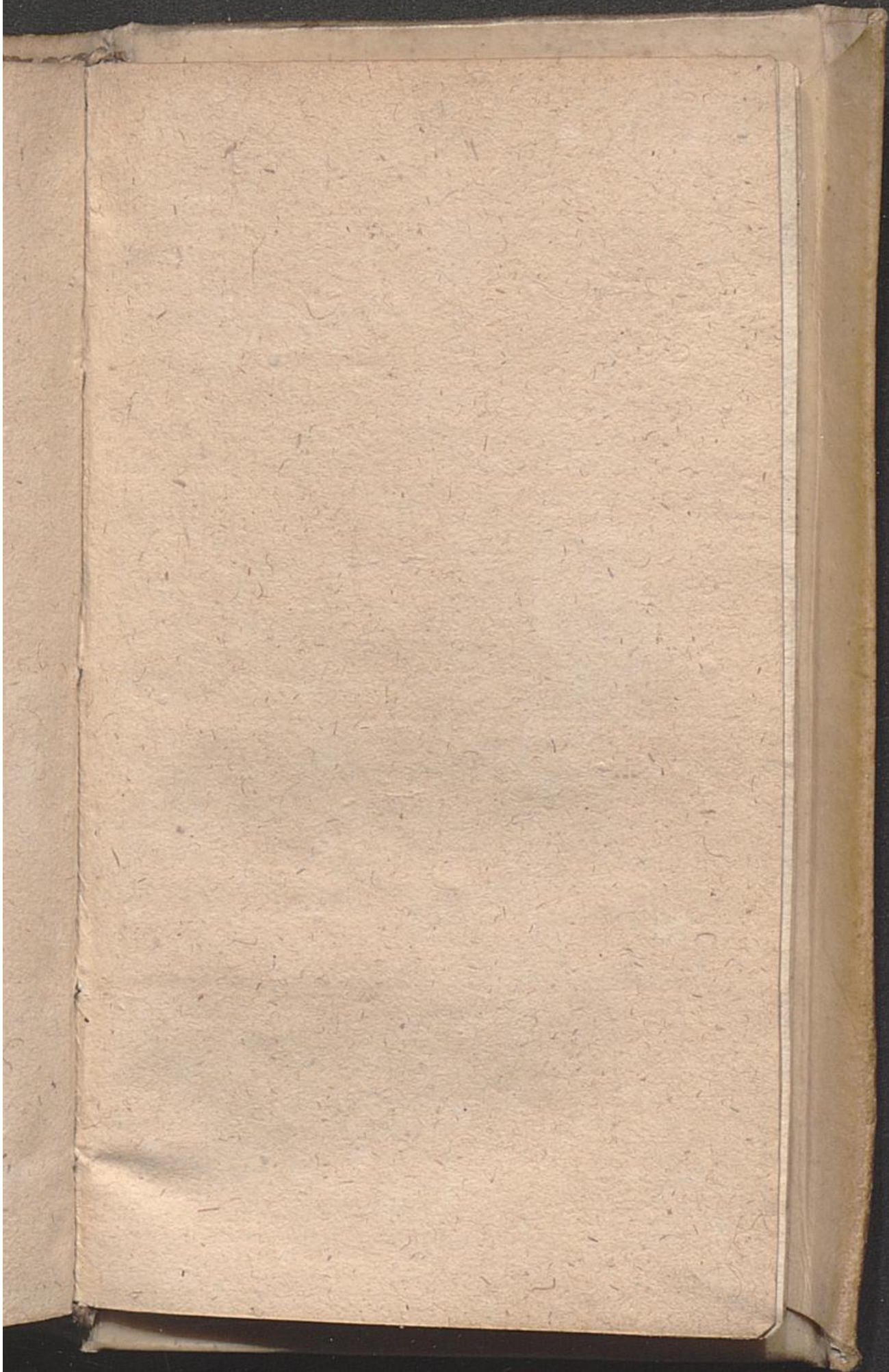
* *
*

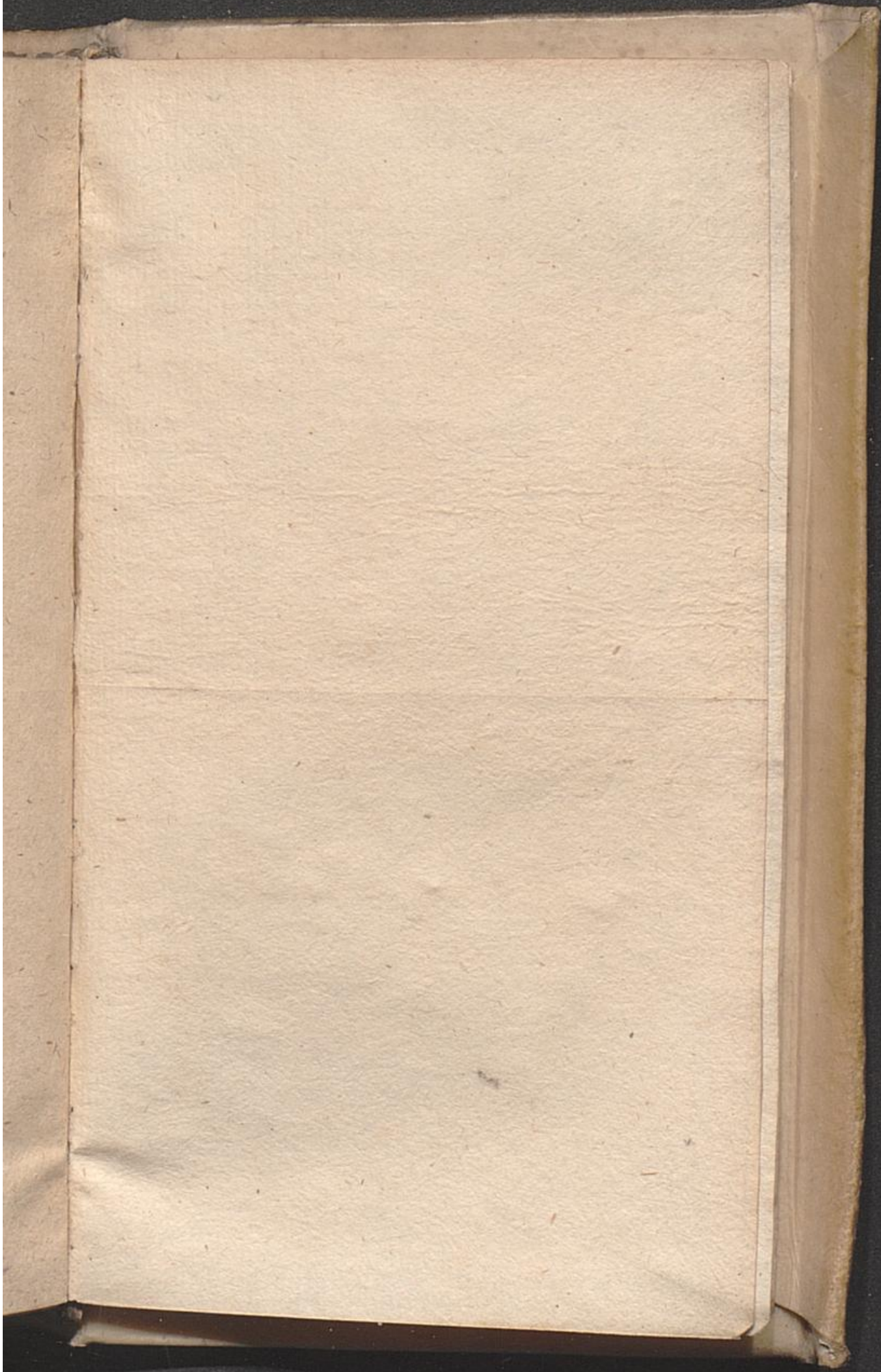
F I N I S.

3

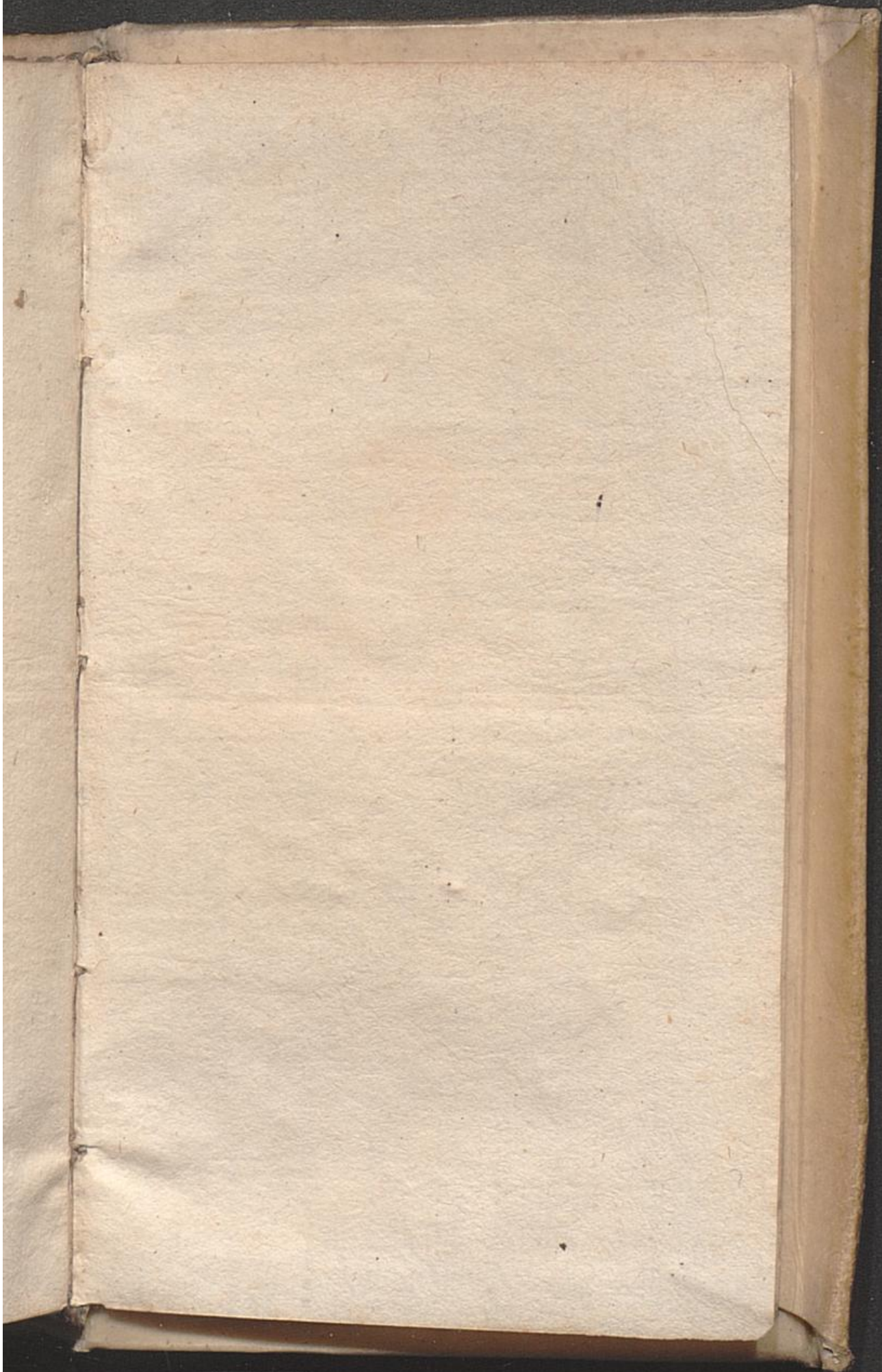
1

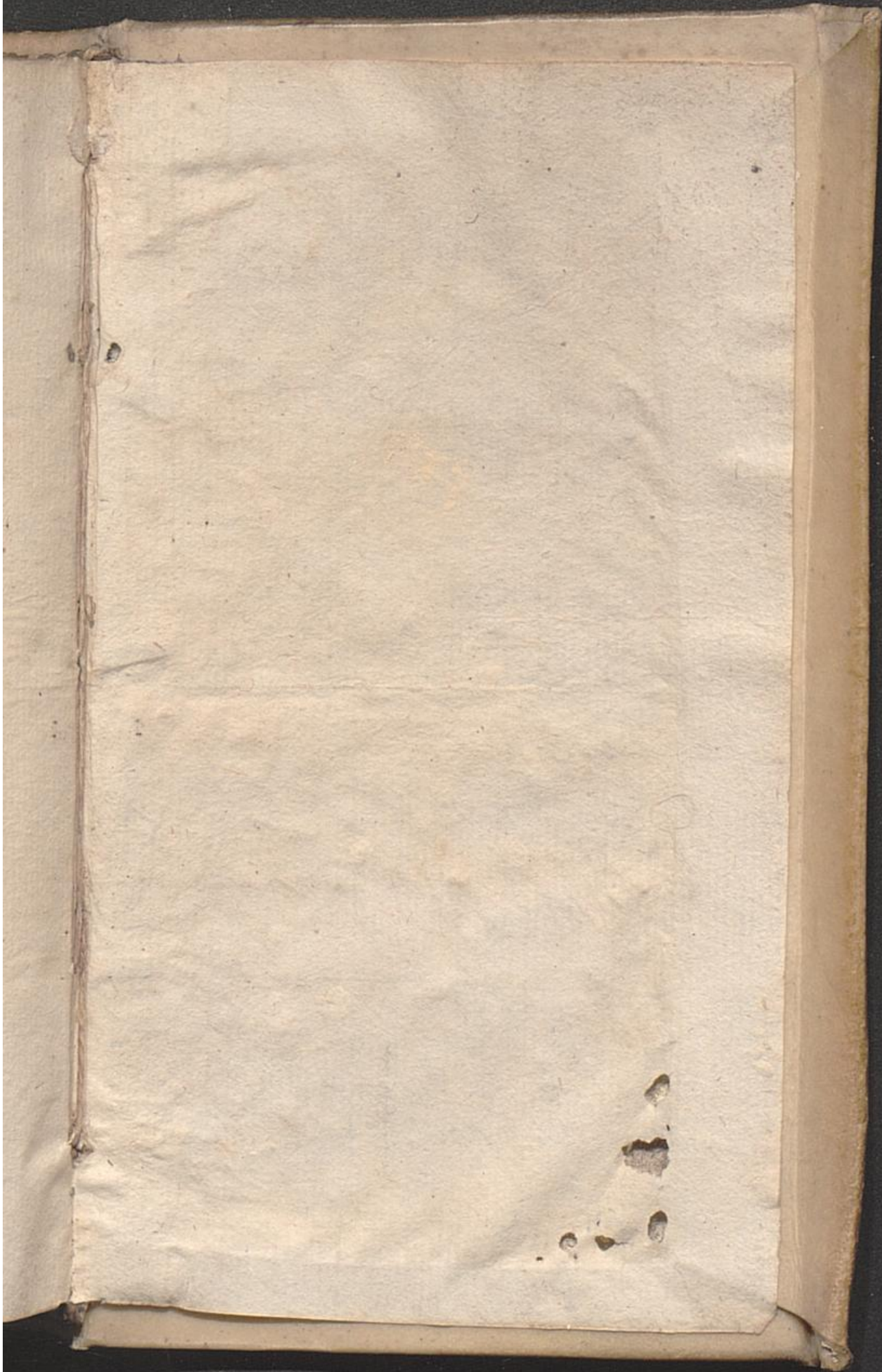

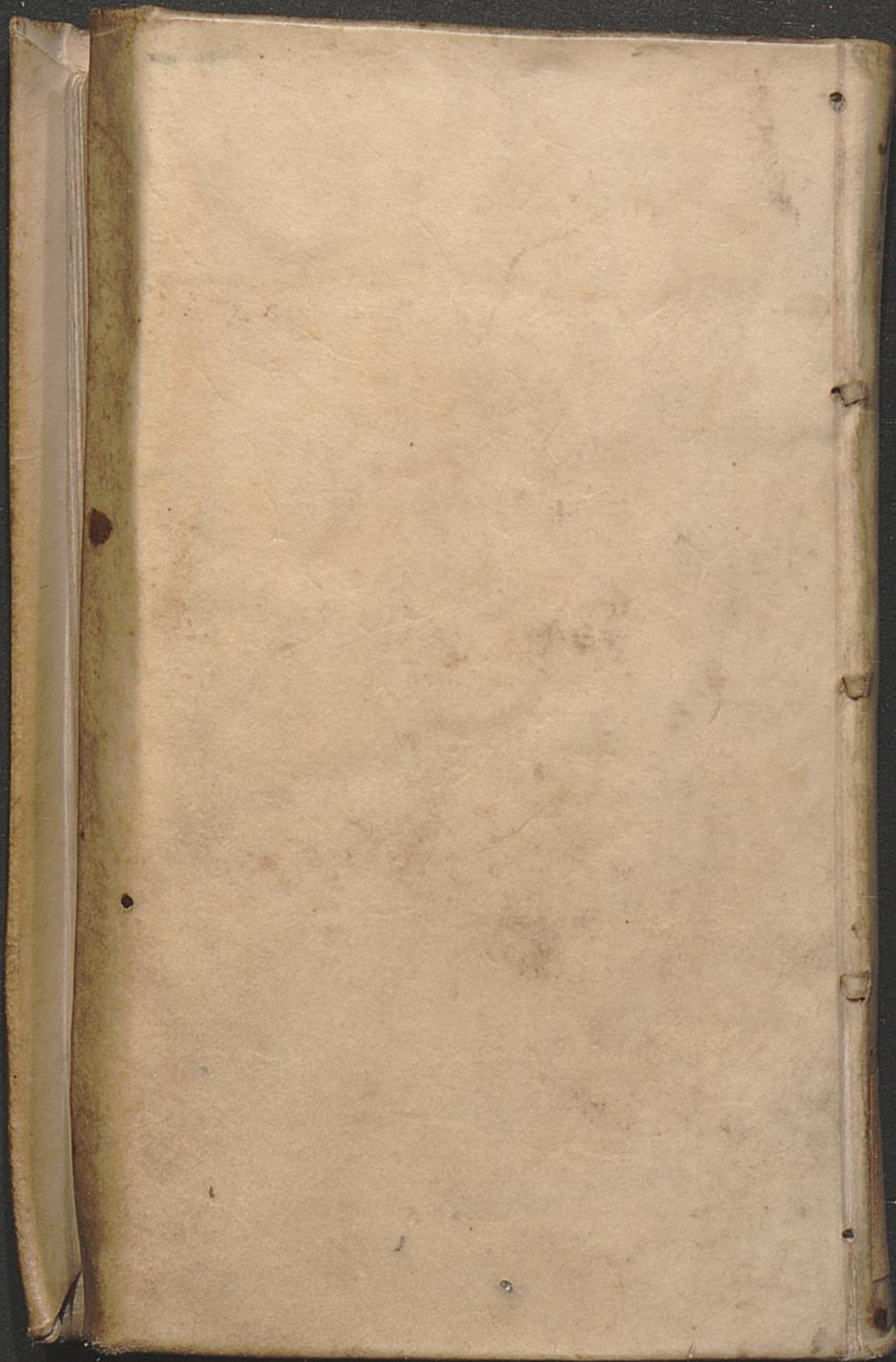
3

4

3
4

AH:elio
C. 7. 1. 9

Th
2618